

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Trithemij, Spanheimensis, Et Postea Divi Jacobi apud Herbipolim Abbatis, Viri suo aevo doctissimi. Tomus ... Annalivm Hirsavgiensivm

Opus nunquam hactenus editum, & ab Eruditis semper desideratum.
Complectens Historiam Franciae Et Germaniae, Gesta Imperatorum,
Regum ...

Trithemius, Johannes

S. Galli, 1690

Wolframus Abbas XXXVIII. ordinatur Anno Domini MCCCCXXVIII. & præfuit
annis XXXI. mensibus IX. diebus VIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38573

MCCCCXXVIII.

Anno Friderici Abbatis XXVIII. qui & ultimus fuit, Indictione Romanorum vi. Sigismundus propter continua in Bohemos bella pecunijs, ut dicebat, exhaustus à Martino Papa V. litteris impetravit consensum, ut sicut à Civibus & Rusticis Regni Germaniæ, ita & ab omni Clero per latitudinem ejus, pecuniarum posset levare subsidium. Exactio itaque gravis tam Clero, quàm populo per omne Regnum indicitur, à qua liber nemo habebatur. Qui mille florenorum possessionem habebat, ad fiscum Regium pendebat duos, qui verò centum, quartam floreni partem dare cogebatur. Reliqui omnes & singuli viri, & mulieres, filij & filia, servi & ancillæ, mercenarij, & familiares, quicumque & cujuscunque, quotquot annum impleverant ætatis xv. nullo penitus excepto tredecim obulos Hallenses, quorum duodecim faciebant unum album rotatum, & viginti quatuor albi tunc temporis florenum unum Rhenensium, solvere ad instantiam Regis compellebantur.

Sigismundus Rex contributionem exegit à Clero & populo.

Hanc magnam & insolitam pecuniarum contributionem Rex Sigismundus, ut pugnaturus contra Bohemos Schismaticos, ab omni Clero & populo totius Regni Germanici satis importunè exegit, quamvis eam non ab omnibus impetraverit. Militaris etenim Ordinis homines per Sueviam & Franciam Orientalem, & simul pauperes suæ jurisdictioni subiectos huic exactioni se submittere nullatenus consenserunt, dicentes se liberos esse à tributo, corpore tamen non pecuniâ, si necesse fuerit, libenti animo pro Ecclesia, & regno pugnuros. Major autem pars reliquorum Germaniæ hominum impostam sibi collectam à Rege solvebat; cujus nihil aut parum contra Schismaticos fuit expositum.

Suevi & Franci Orientales Nobiles non consenserunt Regi.

Ætas fuit anno prænotato nimis humida, & aquarum inundatio frequens & multa, quæ intulit mortalibus multa incommoda, in agris, frumentis, pratis, hortis, & vinetis, & primò famem & caristiam magnam, ac deinde pestilentiam per univèrsam penè Germaniæ Regnum horribilem induxit.

Anno prænotato XIII. die mensis Novembris, Fridericus Wifflinger hujus Monasterij Abbas XXXVII. jam senio & morbo plurimum gravatus moritur, anno Regiminis sui vigesimo octavo. Cujus corpus ante altare Catharinæ Virginis & Martyris debito cum honore sepelitur. Vir certè memoriâ dignus, & in sua conversatione optimus, quamquam subiectos sibi Monachos ad regularis vitæ observantiam reducere minimè potuerit. Gravatum ære alieno Monasterium reperit, quædam solvit, sed omnino reddere liberum à debitis, sicuti voluisset, nequaquam prævaluit.

Fridericus II. Abbas Hirsaugiensis XXXVII. moritur.

De Wolframmo, hujus Monasterij Hirsaugiensis Abbate XXXVIII. qui præfuit annis xxxi. mensibus ix. diebus viii. & gestis illius temporis.

Anno igitur Dominicæ Nativitatis prænotato MCCCCXXVIII. corrente. Indictione Romanorum præscriptâ, XVI. die mensis Novembris, Prior & Conventus hujus Monasterij Hirsaugiensis in unum convenientes de ordinatione Novi pastoris necessarium

Wolfram-mus Mayser fuit Abbas XXXVIII.

ſarium cæperunt habere tractatum. Præmiſſis itaque Orationibus conſuetis, Miſſarumque celebrationibus adjunctis, Wolſframum cognomento & familia Mayſer unanimi conſenſu Abbatem elegerunt, virum providum & regularis obſervantiæ præcipuum Zelatorem: qui confirmatus & benedictus juxta morem per Rhabanum de Helmſtatt Spirenſem Episcopum præfuit huic Monasterio in utrôque ſtatu ſatis utiliter annis xxxi. menſibus ix. diebus octo, non ſine multis laboribus & tribulationibus magnis.

Præfuit annis xxxi.

Wolſfram-
mus Abbas
patria fuit
Suevus.

Patriâ Suevus erat honeſtis parentibus ortus; cujus & nomen familiae Mayſer & genus inter Nobiles Alemanniæ notum permanet uſque in præſentem diem, qui & ipſe puer Monasterio huic à parentibus oblitus, ſub magiſterio ſeniorum vivendi modum didicit, & obſervavit inventum. Nam & Fridericus Abbas, cujus hiftoriam per ſeriem annorum digeſſimus, ſingularis devotionis affectu Monachos ſuos libenter ad regulares obſervantiæ integritatem reduxiſſet; unde ſæpius ad eos piæ exhortationis verbû tam in quotidiano capitulo culparum, quam extra fecit; quod in ore Wolſframi Spiritus Dei repoſuit, & in corde ejus fruſtuosè plantavit. Factus enim Abbas verba ſanctæ admonitionis, quæ toties à bono præceptore Friderico audierat, opportunitatem naſtus converſit in opera, & eam Regularis vitæ obſervantiæ, quæ à Mellicenſi in Austria Cœnobio nomen habere cepit, de cujus exordio ſupra diximus, anno Friderici Abbatis xvii. primitus huic Monasterio introduxit; quæ parvo durans tempore, malitiâ hominum cauſante rurfus evanuit; diximus enim anno Friderici Abbatis memorato, quod Mellicenſium reformatio in multis Cœnobijs feliciter cepit, ſed in paucis valdè permanſit. Conſiderans Wolſframus, quod in obſervantiâ Mellicenſium non eſſet conſtantia, ſed paulatim in priſtinam laberetur deformitatem, propterea quod ipſi Mellicenſes Provinciali Capitulo de triennio in triennium eſſent contenti: & ſuæ reformationis nullum omnino celebrarent Conventum, neque viſitationis officium debita & neceſſaria cum diligentia exercebant; cupiensque poſteritati non minus conſulere ad ſalutem, quam illis, qui tunc vivebant ſub eo in humanis, obſervantiæ unionis, & reformationis Bursfeldianæ, de qua ſupra diximus, anno Friderici Abbatis xvi. introduxit, ſicut anno regiminis ſui xxxi. plenius dicemus.

Abbas
Wolſfram-
mus obſer-
vantiæ
Me licen-
ſem aſſum-
pſit.

Abbas
Wolſfram-
mus obſer-
vantiæ
Bursfel-
denſium
introduxit.

Erat autem Wolſframus Abbas, quantum ad corporis diſpoſitionem pertinebat, ſtaturâ bene proportionatus, plus craſſus, quam macilentus, capite rotundus, facie pulcher & decorus, in ceſſu tardus & quædam gravitate venerandus, eloquio dulcis & ſingulari facundiâ haud mediocriter diſertus, plus tamen vernaculâ linguâ, quam ſermonibus latino. Ingenio tamen vigebat ſubtili, & vivace memoriâ; unde & in rebus agendis ſive diſponendis conſilio prudentiſſimus habebatur, & omnia quæ ad curam ſui regiminis pertinebant magnâ prudentiâ gubernavit.

Moribus & converſatione fuit integerrimus, regularis quoque obſervantiæ, quam introduxerat, non ſolum amator, ſed cuſtos quoque & operator tam in ſe quam in ſubditis ſuis omni tempore vigilantiffimus. Summo ſtudio ſemper curabat ſe dignum omnibus Chriſti exhibere paſtorem, pro quibus nullum timuit unquam ſubire, aut ferre laborem. Verbis utebatur paucis atque rationabilibus; & ſermo vanus de ore ipſius rariffimè

rarissimè procedebat. Mici erat bonis; severus indisciplinatis. & quidquid verbis boni docuit, operibus in se verum & sanctum demonstravit.

MCCCCXXIX.

Anno Wolfframmi Abbatis primo, Indictione Romanorum VII. Joannes Episcopus Herbipolensis Orientalisque Francia Dux unicus, rursus edificare cepit castellum in ipsa Civitate Wirzburgenfi, quod olim Gerhardus de Schvarzenburg Episcopus inchoaverat, sed neuter eorum perfecit.

Joannes Episcopus Herbipol. Castellum edificare cepit.

Eodem anno X. die mensis Aprilis, quae fuit Dominica secunda, post festum Dominicae resurrectionis, celebratum fuit septimum Ordinis nostri Provinciale Capitulum in Cœnobio S. Michaelis Montis Monachorum prope Bamberg. In quo praesederunt Georgius Castellensis, Ortuvinus S. Petri Erfurdensis, Henricus de Gulpen S. Aegidij Nurenbergensis, & Hugo S. Benedicti in Alberispach Monasteriorum Ordinis nostri Abbates.

Capitulum Provinciale Ordinis septimum Bambergae celebratur.

Claruit his temporibus apud Treviros Joannes Rhode Abbas Monasterij S. Matthiae Ordinis nostri, patriam Mosellanus ex urbe Trevirorum oriundus, vir aeternam memoriam dignus, vita & conversatione religiosissimus, qui regularis observantiae celeberrimus instaurator extitit, ex cujus laborioso fundamento nostra Bursfeldensis reformatio non parvum incrementum accepit, quemadmodum supra diximus, anno Friderici Abbatis XVII. Hic quondam litteris dedit operam in Heidelberg, Gymnasio, ubi Doctor Decretorum factus, jam tunc mente & corpore mundum videbatur contemnere, & ad tantae Religionis introitum aspirare.

Joannes Rhode Abbas S. Matthiae reformator apud Treviros.

Indereversus in patriam cum esset Metensis Ecclesiae Canonicus ac S. Simeonis Trevirensis Decanus, atque Curiae Episcopi Officialis Judex, tandem pro Christi amore contempsit omnia, ingressusque sanctam Congregationem Monachorum Carthusiensium prope Trevirim non sine admiratione multorum cunctis validum S. conversationis exemplum reliquit. Nec diu postea contra voluntatem suam à fratribus in Priorem domus unanimi consensu eligitur, & in tanta conversatione perseverat.

Joannes Rhode factus ex divite Canonico est Monachus.

Postremo ad instantiam Ottonis Archiepiscopi Trevirorum praeepto Martini V. Papae de Carthusia invitatus extrahitur, & Abbas memorati Cœnobij S. Matthiae prope Trevirim ordinatur. Factum est hoc non ambitionis intuitu, nec avaritiae causa, sed Christianae studio pietatis. Cernens enim Otto memoratus Archiepiscopus, regularis disciplinae observantiam in omnibus suae Diocesis Ordinis nostri Monasterijs penitus collapsam, & cupiens mores ad puritatem Regulae reformare claustralium, saepedictum virum, quo meliorem habere non potuit, ad reformationis hujusmodi officium judicavit idoneum, quem & scientiam litterarum & moribus sanctis optime noverat imbutum.

Joannes sic Abbas S. Matthiae ex Monacho Carthusiae.

Ordinatus autem Abbas imprimis Monasterium S. Matthiae, sibi commissum reformare studuit, propter quod multis laboribus, & infinitis se periculis constanti animo subjecit. Nam Monachi contra puritatem S. Regulae in laxitate nimia conversantes, cum dolerent assueta relinquere, multis modis & varijs insidijs de morte sancti Reformatoris caeperunt cogitare. Sed auxiliante altissimo Joannes veluti alter Helias pro Domo Dei Zelatus in spiritu tanto prevaluit, & Monasterium suum S. Matthiae Apostoli & quaedam alia vicina reformavit.

Joannes Rhode Abbas factus reformativus Monasterium S. Matthiae.

Introducta

Joannes Rhode Abbas verbo & exemplo reformator optimus.

Introducã postremò reformatione sanctã, & improbis ejectis foras claustralibus, qui colla sua regulari subijcere observantiã recula veritate. Joannes reformator studiosissimos quosque introduxit Novitios, quibus non minus exemplo sanctæ conversationis, quàm verbo fedulã admonitionis viam regularis observantiæ ac puritatis omni tempore ostendit. Et ne sanctum Reformationis, quod inchoaverat opus, per ignorantiam posteritatis, temporis interiret successu, novas ex collatione Veterum constitutiones edidit, in quibus observantiæ regularis per singula capita, juxta proprietatem regulæ sanctissimi Legislatoris nostri Benedicti pulcherrimã ratione simul & copiosissimè providit.

Constitutiones Bursfeldensium ex Trevirensibus prodierunt.

Ex quibus constitutionibus, ut supra diximus anno Friderici Abbatis XVII. Joannes Abbas & primus reformator Monasterij Bursfeldensis, & modum vivendi secundum puritatem regulæ assumpsit congruum: & instituta nostra, quibus nomen Patres nostri postea Ceremoniale dedierunt, cum tempore acceperunt fundamentale documentum. Scripsit etiam de vita & regimine Abbatis librum non abijciendum. Moritur autem primã die mensis Septembris anno Wolframmi Abbatis XI. Abbatia suã Trevirensis xx.

MCCCCXXX.

Otto de Ziegenheim Archiepiscopus Trevirorum mortuus.

Anno Wolframmi Abbatis secundo, Indictione Romanorum viii. mortuus est Otto ex Comitibus de Ziegenheim Archiepiscopus Trevirorum ex morbo calculi, quo diu laboravit in oppido Confluentia. Cujus corpus Trevirim relatum in Principali Basilica sepultum est ante Chorum ad latus dextrum introitus coram Altari Beatissimæ semper Virginis Mariæ, quod ipse de novo erigens dotaverat, humili sepulchro. In cuius memoriam quotidie manè post matutinas, Missa canitur una de Beatissima Virgine Maria per Chorales, sicut ipse adhuc vivens instituerat in altari memorato juxta ejus tumulum cum organis & debita solemnitate.

Caput S. Matthiæ Apostoli à Confluentiâ transfertur in Trevirim.

Fuit autem vir optimus. & benè rexit Ecclesiam Trevirensis annis xxi. pacem conservans in terra, & Cleri non minus reformator quàm Monachorum. Caput sanctissimi Apostoli Matthiæ, quod multis annis in Castello Montis, qui dicitur Herbilstein trans Rhenum prope Confluentiam oppidum, inter Archiepiscoporum thesauros latuerat, ad majorem suam Ecclesiam Trevirensis cum ingenti devotione donavit, in qua debito cum honore servatur usque in præsentem diem. Sunt qui dubitent ipsam caput esse S. Matthiæ Apostoli, asserentes quòd caput sit potius cujusdam sancti Matthiæ Jerosolymorum Episcopi. Sed mihi satis curioso hujus rei inquisitori persuasum confiteor. ipsum esse verum caput Matthiæ Apostoli; quod sancta Helena mater Constantini cum integris ossibus ejus quondam ab Jerusalem cum alijs sanctorum reliquijs multis ad Trevirim transferens apud S. Eucharium extra muros collocaverat; qui locus nunc Monasterium S. Matthiæ Apostoli nuncupatur.

Jacobus de Sirek ab una parte capituli in Archiepiscopus eligitur.

Ottone autem Reverendissimo Præsule mortuo atque sepulto, Canonici discordantes in electione, cladem Ecclesiæ Trevirorum irrecuperabilem suscitaverunt. Una siquidem pars eorum, quæ & major erat numero, & sanior consilio, Jacobum elegit de Sirek majoris Ecclesiæ Trevirorum Canonicum atque scholasticum & Herbilpensis Ecclesiæ præpositum,

positum, virum optimum, vitâ & conversatione honestissimum, prudentiâ & consilio nulli Canonicorum suo tempore secundum.

Contra quem Fridericus de Crovia præpositus, Henricus de Pittingen Canonicus cum quibusdam alijs paucis elegerunt Udalricum de Manderscheid, cui ut consanguineo & amico adhaeserunt Comites de Wirtenberg una cum nobilibus terra. Unde non jure, sed armis Jacobo potentior factus, mox oppida, castella, & munitiones Ecclesiæ Trevirensis per totam Diocesim in suam accepit potestatem, & subditos Ecclesiæ omnes in sua verba jurare coegit. Quanta hinc mala fuerint subsequuta, nobilis illa Trevirorum sensit Ecclesia, quæ tunc ære gravata alieno, deinceps manet onerata usque in præsentem diem.

Jacobus igitur necessitate compulsus cum auxiliantem non reperiret in patria, Romani Pontificis adiutorium invocavit. Papa igitur Eugenius ejus nominis IV. citatis ad se partibus, post longam concertationem, electionem amborum cassavit, & ad instantiam Ludovici Comitis Palatini Archiepiscopatum Trevirorum Rhabano de Helmstatt Spirensi Episcopo donavit. Hinc iterum nova præcedentibus adjuncta sunt mala, & Ecclesia Trevirorum plusquam in quadringentis florenorum millibus detrimentum substantiæ temporalis sustinuit. Totius enim patriæ Comites, Barones & Nobiles, Udalrico adhaeserunt, & Apostolica mandata contemnentes admittere Rhabanum in Archiepiscopatum recusarunt. Jacobus autem Papæ obediens de Ecclesia se non amplius intromisit.

Cives autem Trevirenses ob reverentiam Apostolicæ Sedis Rhabano, ut vero Archiepiscopo suo adhaeserunt. Unde commotus indignatione magna Udalricus, contractis undique copijs amicorum, Civitatem ipsorum obsidione biennali obsedit, machinis, & multis insidijs eam capere gestiens, si potuisset. At Cives auxilio Ludovici Comitis Palatini, qui stabat pro Rhabano, fortiter agentes, hostium incursum omnes cassaverunt. Biennio tandem elapso non sine confusione solverunt obsidionem, plus incommodi passi, quam intulerant obsessis.

Romanus autem Pontifex posteaquam intellexisset mandata contemni, Udalricum ut in vaforem Ecclesiæ cum omnibus adhaerentibus sibi excommunicavit; & omnem terram Diocesis (exceptâ Civitate Trevirorum, quæ sequebatur partes Rhabani) Ecclesiastico interdicto suppeditavit. Quod quidem interdictum annis plus quatuor duravit, non sine animarum periculo plurimarum.

Postremò Archiepiscopus Conradus Moguntinus, Archiepiscopus Coloniensis, & Fridericus Episcopus Wormatiensis, jussione Romani Pontificis vices interposuere suas; & inter dissidentes pacem & concordiam sub certis conditionibus reformarunt. ita videlicet, quod Rhabano cessit Udalricus; verum priusquam ista fieret inter dissidentes concordia, & anni præteriere plures, & mala patriæ infinita, quæ summam optimâ isthuc ratione paucis concludimus, ne per annos singulos in eis occupari specialiter compellamur.

Rhabanus itaque confirmatus in Archiepiscopum Trevirorum, superatque per concordiam adversario, post quintum contentionis annum, Trevirim ut Archipræsul ingreditur, & à Civibus amicis honorificè salutatur. Concordia enim facta est anno Wolfframmi Abbatis XI. sicuti per

B b b

ordinem

Udalricus
de Manderscheid ab
alia parte
in Archiepiscopum
eligitur,

Rhabanus
Episcopus
Spirensis
fit Archiepiscopus
Trevirensis,

Udalricus
per concordiam cessit
Rhabano
contentionis
anno IV,

Rhabanus
à Civibus
Trevirensibus ut
verus Archiepiscopus
salutatur,

Bona
Ecclesie
Treviro-
rum data
in pignus.

Udalricus
in itinere
Romano
apud Thu-
regum
moritur.

Rhabanus
hostem se
Civium
Spirensium
scripsit pu-
blicum.

Ecclesia S.
Germani
extra ur-
bem per
Spirenses
destruitur.

Julianus
Cardinalis
pro Conci-
lio ad Basi-
leam à Pa-
pa mitti-
tur.

ordinem suo dicemus loco; cessit Jacobo de Sirck ante ipsum præelecto. Veruntamen Comes de Wirtenberg etiam post concordiam, ut præmissimus factam non cessavit armis & insidijs molestare Rhabanum, incurrens Ecclesie sanctæ Trevirorum igne simul & ferro multa incommoda, præsertim in eo pago, quem Engensgavium nuncupant Incolæ, inter Confluentiam, Andernacum & Monasterium nostri Ordinis, quod à proximo stagno Lacum nuncupamus. Nec quiescere potuit ista Comitum in Rhabanum persecutio, quo usque tandem pro impensarum refusione, qua contra eum pro Udalrico fecerat, Castella quædam & villas, Schönegg videlicet in Euphalia, Dunam quoque, Schönberg, Kempnich, Hammerstein, & quædam alia, pro quadraginta quinque florenorum millibus in pignus accepisset cum usufructu annuo, donec ab Ecclesia Trevirorum redimantur. Interea Udalricus amicorum consilio usus Romam ire haud tuit, delaturus contra æmulum querelas nescio quas, sperans se ad minus impetraturum, ut in Archiepiscopatu Trevirorum saltem Rhabano succederet. Qui cum venisset ad oppidum Thuregum Helvetiorum, morbo corripitur, & moriens ibidem sepelitur. Rhabanus ergo jam in Archiepiscopatu securus & quietus solâ vexabatur inopiâ, & qui paucis Spiræ potuisset esse contentus Episcopus, apud Treviros multis jam Archiepiscopus indigebat. Episcopatum Spirensium annuente Papa Eugenio usque in ultimum vitæ suæ annum cum Archiepiscopatu Trevirorum retinuit, quem ante mortem suam Nepoti Reinhardo resignavit, quemadmodum suo inferius loco dicemus anno Wolframmi Abbatis X.

Ille Præsul Rhabanus, multas, ut supra dictum est, contentiones habuit cum Spirensibus pro libertate Ecclesiasticâ. Unde Pontificatus sui anno xxxii. qui fuit Friderici Abbatis Hirsaugiensis xviii. publicum se Civium Spirensium hostem scripsit, & denuntiavit inimicum, contra quos undecumque pugnantium copijs magnâ eos clade affecit, Ludovico Palatino Comite non seigniter ferente auxilium. Vias omnes armatorum cultodit præclusit, ut nihil omnino Civitati posset inferri necessarium, & nec egredi quisquam, nec ingredi ad eos aliquis permittebatur.

Civestamen metuentes obsidionem urbis, ut litteras Episcopi dimidationis accepissent, mox armati Civitatem egressi Ecclesiam S. Germani & omnes in circuitu habitationes Canonicorum igne submissis funditus destruxerunt. Concordiâ tandem factâ per Sigismundum Regem inter Episcopum & Spirenses, coacti fuerunt Ecclesiam & domos Canonicorum omnes, quas impio furore destruxerant, reedificare, & omnia in integrum restituere. Deinde post annos xliv. Fridericus Comes Palatinus Rheni bellum gerens contra Joannem Episcopum, ipsam eandem Ecclesiam denuo destruxit, quæ nunc in Civitatem translata, ac nova constructa cernitur.

Anno prænotato Martinus Papa V. Julianum Cardinalem S. Angeli misit in Germaniam, ut Concilium Generale inchoaret apud Basileam, & suo in nomine præsideret, cæteraque faceret omnia, quæ ad illius summationem pertinerent. Qui veniens Basileam intimavit Concilium futuro tunc anno proximo celebrandum: dispositisque rebus in Ungariam ad Sigismundum Regem Legatus Sedis Apostolicæ profectus est, in

causâ

causâ videlicet Bohemorum, quos per Regem compelli rogavit, ut veniant ad Concilium.

Hyems hoc anno fuit humida, & calida & ver temperatum: in die autem Joannis ante portam Latinam, quæ fuit 6. mensis Maij, vis tanta frigoris erupit, ut vineta penè omnia destruxerit, non solum in Sueviâ, sed per totam fere Germaniam. Unde paucitas vini pretium auxit in tantum, quod ama vini una quatuor Hallensium libris in Suevia vendebatur. Die quoque ejusdem mensis duodecimâ iterum frigus inhorruit, & quod reliquum fuit in vitibus, per universam Orientalem Franciam destruxit.

Eodem anno Bohemi Schismatici Hussitæ collectis in unum viribus cum ingenti turmâ pugnatorum Bohemiam egressi, Marchionatum Misnensium intrârunt numero, ut ferebatur, non pauciores octoginta virorum millibus, incendio & rapinâ omnia devastantes: Marchio autem Misnensium contra eos magnum adunavit exercitum, sed tamen cum eis congredi non audebat, quanquam in exercitu centum quinquaginta millia virorum produxisse diceretur. Unde Bohemi liberè diripientes omnia ingentem abduxere prædam. Inde contra Marchionem Brandeburgensem sive Burggravium Nürenbergensem Fridericum faciem dirigentes, oppida illius nonnulla ceperunt, ac funditus destruxerunt, videlicet Plavven, Barreut, Kurpsenberg, Kulenbach, & Villas in circuitu plures, quarum nomina ignoramus. Posthæc intrârunt cum potentiâ & furore terram & dominium Episcopi Babenbergensis, cui multa intulerunt mala, villas & oppida sine cujusquam resistenciâ subvertentes non pauca, & omnia diripientes.

Inter alia verò mala, quorum non est numerus, etiam insigne illud Ordinis nostri Monasterium Michelfeld memoratâ Babenbergensis Diocesis, sublatis omnibus, incendio funditus everterunt, quod postea restitutum est. In omnem Franciam Orientalem exivit Bohemorum terror, qui mentes Clericorum & Civium Babenbergensium usque adeò concussit & perturbavit, quòd relicta Civitate penè omnes fugerunt vel ad nemora, vel ad alias urbestiores, Clenodia sua, quæ secum portare nequiverant, vel in domibus vel in campis suffodientes in terram, quæ terris pace reddita sæpius quaritantes usque in præsentem diem non omnia repererunt. Episcopus autem cum suis Civibus consilio habito, cum Bohemos de terra expellere armis non possent, astutiâ tentârunt. Ad unius igitur anni spatium treugas sive pacem ab Hussitis pro duodecim florenorum millibus emerunt, quibus Bohemi acceptis à Babenbergensibus recesserunt, quamquam eis multa prius mala incendio & prædâ intulissent. Inde faciem verterunt contra Nürenbergenses, & in ipso itinere Graffenberg incendio subverterunt. Nürenbergæ Cives cum vidissent, quòd eorum furori ex æquo non possent resistere, de pace ceperunt consultare. Missis igitur nuntijs ad exercitum Schismaticorum pacem petunt, & mediante pecuniâ impetrant. Veruntamen plura in circuitu Monasteria, oppida, & villas igne concremârunt, homines interfecerunt, & cum prædâ multâ in sua redierunt. In reversione quoque Aurbach oppidum igne submissò destruxerunt; incubuerat enim timor eorum super multas terræ Gentes & nationes, propter nimiam eorum crudelitatem, cum nemo esset, qui furori eorum auderet resistere. Præ nimio autem timore

B b b 2

Homines

Vineta in principio Maij frigore pereunt.

Hussitæ Bohemi Schismatici terras fidelium devastant hostiliter.

Contra Burggravium Nürenberg.

Contra Babenbergenses.

Michelfeld Ord. nostri Monasterium à Bohemis incenditur.

A facie Schismaticorum Christiani relicti Civitatibus fugerunt.

Homines Franci & Bavari Saxones & Thuringi, Misnenses & eorum vicini relictis, ut dictum est, Castellis & urbibus ad nemora vel ad remotiora loca plurimi fugerunt. Cives quoque Herbiopolenses audito Bohemorum excursu, de consensu Episcopi fossata & muros urbis, quos Gerhardus de Schwartzenburg Præful quondam dejecerat, restituere & adificare cæperunt nimio terrore perterriti.

Joannes de Baden postea Trevirorum Archiepiscopus nalcitur.

Anno prænotato xiv. die mensis Junij, horâ quintâ minuto 53. post medium noctis manè natus est Joannes postea Trevirorum Archiepiscopus Patre Jacobo Marchione Badensium genitus, qui vixit annis novem & sexaginta, mensibus quoque duobus & sex diebus, de quo plura suo inferius tempore & loco, si annuerit Dominus, dicenda erunt.

MCCCXXXI.

Eugenius IV hie Papa sedet annis xvi.

Anno Wolframmi Abbatis III. Indictione Romanorum ix. Martinus Papa die xxvi. mensis Februarij Romæ apoplexiâ tactus moritur, & apud S. Joannem Lateranensem sub æneo tumulo sepelitur. Cui Gabriel Candelmerius patriâ Venetus in Pontificatu successit, qui dictus Eugenius IV. præfuit annis xvi. electus anno prænominato xiii. die post Martini obitum, hoc est, v. nonas Martij.

Carolus Dux Lotharingie moritur.

Eodem anno primâ die mensis Maij obiit Carolus Dux Lotharingie, post cujus mortem inter Ducem Barensem & Comitem de Widmont gravis est subsæcuta dissensio, quorum uterque jure hæreditatis se proximum ad Lotharingie Ducatum confirmabat, nec eos quisquam renovare ad concordiam potuit, quo minus bellum atrocissimum ex dissensione oriretur.

Bellum fit atrox in Ducatu Lotharingie.

Anno igitur prænotato die 2. mensis Julij, quæ Festo Vistationis Beatissimæ Mariæ semper Virginis in Ecclesia Dei erat solemnis, factum est prælium magnum inter memoratos principes in Regno sive Ducatu Lotharingie prope novum Castrum, in quo multi Comites & Nobiles fuerunt ex Provinciâ Cis-Rhenana cum Duce Barense mercede conducti: Marte ambiguo facis diu pugnatum est, & multi ab utraque parte ceciderunt, plures tamen ex parte Ducis de Bare, qui amisit in eodem conflictu sexcenta & duo millia virorum. Postremò tamen Comes de Widmont obtinuit victoriam. Sol eodem die ac per sequens biduum sanguinolentus ibidem apparuit.

Comes de Widmont obtinet victoriam.

Quarta Expeditio Christianorum in Bohemos Schismaticos.

Anno item prænotato xiv. die mensis Augusti factum est quartum inter Christianos & Schismaticos Hussitas bellum in Bohemiâ, de quo nostri parum laudis reportarunt propter eorum superbiam, & inordinatum modum præliandi. Habebant Christiani, ut tum ferebatur, in suo exercitu centum millia pugnatorum & tredecim millia curruum. In principio certaminis Christiani fortiter pugnârunt, sed rumore in exercitu, quasi plures advenissent in auxilium Bohemorum, excitato subito nostri fugere in proximos montes, & nemora cæperunt, quos insecti Hussitæ decem eorum millia occiderunt, & sex millia curruum cum multa præda comprehenderunt. Julianus Cardinalis S. Angeli Sedis Apostolicæ Legatus pro Fide Christi Zelator integerrimus, videns fugam Christianorum, compulsus fugere & ipse lachrymans dixit: *Hec peccata nostra persequuntur nos.*

Eodem

Eodem anno in die S. Mariæ Magdalenæ, tempestas aëris magna est suborta, quâ nimium horribiliter insonante fulgur de Cœlo cecidit, & Ecclesiam S. Catharinæ in Oppenheim succendit, in qua duo homines ex nimio terrore subito fuerunt mortui. & sex alij pro semimortuis deportati. Quicquid in agris frumentorum aut feni remansit, in totum periit eâ tempestate.

Ecclesia S. Catharinæ in Oppenheim fulgure incenditur.

Anno præscripto Anglis & Burgundionibus oppidum in Gallia, quod Compendium nuncupatur obsidentibus, Joanna admirabilis illa puella de qua diximus anno Friderici Abbatis XXVI. subsidium ferens obsessis, cum oppidum ingressa esset, paulo post eruptione in hostem factâ, in medium illorum concluditur, nec redire ad oppidum permissa est, licet multum conaretur. Capta igitur ab Anglis in Rothomagum ducitur, & tanquam malefica ignibus crematur, dato ei pro crimine, quod virili veste usa fuisset Foemina. Prius tamen quàm sententiam acciperet mortis, frequenti foro & crebris consultationibus puellam hostis tentavit, de fide atque Religione Christi multa scrutatus. Arbitrabatur enim, mulierem magiâ aliquâ edoctam à Carolo Rege assumptam esse, & propterea illum à Catholicâ veritate aberrantem Regno penitus indignum. Combustum anno prænotato in mense Majo puellam Rupertus Gaguinus refert.

Joanna mirabilis puella ab Anglis capta comburitur.

Hoc ipso anno Sigismundus Rex Germanorum unâ cum Legato Sedis Apostolicæ Juliano Cardinale S. Angeli profecturus ad Basileense Concilium Generale inchoandum, venit ad oppidum Comitum de Wirtemberg Tubingen cum mille ferme equitibus, quos Comites omnes splendide in Tübingen, Balingen & Schorndorff susceptos hospitio aluerunt, nihil ab eis recipientes. Eugenius autem IV. mox Pontificatum ut fuerat adeptus, Julianum supradictum Cardinalem S. Angeli, quem Martinus Papa V. Legatum miserat priori anno ad Basileam pro Concilio celebrando, confirmavit.

Sigismundus Rex cum Legato Apostolico venit in Tubingen.

Anno item prænotato in mense Novembri die 19. subito nix magna frigus maximum subseditum fuit, hyems asperrima fuit in tantum, quod omnia penè flumina Germaniæ usque ad diem Conversionis S. Pauli glacie cooperta molendi hominibus magnam fecere difficultatem.

Eodem anno mense Decembri, Julianus Cardinalis S. Angeli Apostolicæ Sedis Legatus Generale, quod Martinus indixerat, Concilium apud Basileam Civitatem Germaniæ inchoavit. Rege Sigismundo & multis Episcopis præsentibus; quod felicem & jucundum habuit introitum, sed finem sive exitum debilem & confusione plenum. Mox etenim confluent ex omni natione totius Europæ ad Concilium Pontifices Prælati & Principes Germani, Galli, Anglici, Hispani, & Ungari, & in brevi tempore maxima hominum multitudo convenit. Imprimis Patres de Concilio Eugenium Papam per litteras & solemnes nuntios rogaverunt, ut venire ad Concilium dignaretur, propterea, quod morum reformatio sine eo fieri non posset. Quo negligente, ne dicam, contemnite, secundò, & tertio citatur, ac postremo tanquam rebellis & inobediens à Papatu auctoritate Concilij deponitur. & Amadeus quondam Sabaudia Dux tunc Monachus Carthusiensis in Pontificem eligitur. & Felix ejus nominis IV. in sua obedientia nominatur.

Basileense Concilium incipitur.

Concilium Basileense primo confirmatur à Papa, sed postea revocatur.

Verum quia hæc per seriem decem annorum, quibus duravit Concilium, facta sunt, singula suis locis atque temporibus per ordinem notanda reservamus.

Multitudo
Rustico-
rum obse-
dit Wor-
matiam
propter
Judæos.

Anno item prænotato 20. die mensis Decembris, coadunata multitudo trium millium Rusticorum Wormatiam inopinatè cinxerunt vociferantes & clamantes: *Tradite nobis Judæos, alioquin incendemus Civitatem.* Senatus de muris faciens verbum bonis eos sermonibus abire persuasit. Imaginem Crucifixi Jesu Christi præferebant in vexillo, & more rusticorum incedebant armati. Duces eorum sive Capitanei fuerunt pro majore parte sculteti ex vicinioribus in circuitu villis, qui omnes nimio in Judæos odio propter usuras laborabant.

MCCCXXXII.

Inundatio
aquarum
maxima
fuit.

Anno Wolframmi Abbatis IV. Indictione Romanorum x. hyems fuit asperissima multis nivibus abundans, quibus tandem cum glacie resoluta tanta vis aquarum erupit, ut domos, Ecclesias & villulas juxta Rhenum plures funditus everteret, & multa hominibus damna inferret.

Capitulum
Provincia-
le Ordinis
nostri VIII.
in Augusta
celebratur.

Eodem anno XI. die mensis Maij, quæ fuit Dominica tertia post Pascha, celebratum fuit Ordinis nostri octavum Provinciale Capitulum apud S. Udalricum in Augusta, in quo præfederunt Ortvinus S. Petri in Erdordia, Joannes in Steina, & Henricus in Amorbach Moguntinensis, Constantiensis, & Herbipolensis Diocæesium, nostri Ordinis Monasteriorum Abbates.

Sigismun-
dus Rex pro
Imperio
intra It-
liam.

Anno prænotato Sigismundus Rex Germanorum magno cum exercitu in Italiam profectus, duplicem causam itinere uno expedivit, quarum altera fuit Corona Imperij, altera verò Basileensis confirmatio inchoati Concilij; Eugenius namq; Papa sicuti prius dictum est, Concilium in principio confirmavit, quod cum anno præterito fuisset inchoatum, cerneretque omnes ad illud confluere nationes, poenitentia ductus non diu postea revocavit, quem informaturus, ut revocationem cassaret, Sigismundus Rex in Italiam profectus est. Audiens Eugenius Sigismundi Regis in Italiam adventum territus est, & per nepotem suum Franciscum occultè sollicitavit Florentinos, ut introitum venienti prohibentes intercluderent. Ad quos missi Camerarij nepotis nuntij Florentinos in Papæ sententiam traxerunt. Rex autem Sigismundus in vicis Eugenio & Florentinis agrum Senensem Germano stipatus milite intravit, & sex mensibus ibidem commoratus est. Veneti quoque Florentinis confederati Sigismundo iter præcludere, ne Romam peteret, conabantur, sed frustra: quia Philippus Mediolani Dux partes sequebatur ejus, quo auxiliante factum eorum contempsit.

Eugenius
Papa Regis
adventum
impedire
conatur.

Rex in agro
Senensi
moratur
sex mensi-
bus.

Eodem anno in mense Octobri Rege Sigismundo in Senensi agro moram, ut diximus, faciente unà cum Philippo Duce Mediolani, dolosi Veneti viginti millibus equitum & peditum versus Mediolanum procedentes Civitatem ipsam Duce absente per insidias & traditionem capere nitentur. Quod mox ut Regi Sigismundo innotuit & Duci (erant non procul à Mediolano) in manu Germanorum validâ persecuti sunt eos, & inopinatè inventos decem ex eis millia occiderunt, pluribus eorum captis, reliqui turpiter fugientes hinc inde fuere dispersi, quos Germani usque ad Civitatem Cumanam persecuti sunt.

Venentorum
10000
perimuntur.

Opera

Operæ pretium fore existimo, si familiare Venetis unum è pluribus veneficium eo tempore contra Sigismundum tentatum, ad notitiam posteritatis litterarum firmiter perduxero: præmoniti discant Germani & Reges & Principes in periculis nunquam Venetis esse credendum, qui ut suam possent ampliare Rempubicam, contradicenti etiam S. Petro non parcerent, quin veneno interire cogeretur, si manifestum forsitan in illum non auderent patrare homicidium, de quorum dolis & fraudibus plura suo loco dicemus. Superati, victi, & confusi à Rege Sigismundo Veneti ad fraudes convertuntur occultas. Duos è suis submitunt, qui corrumpant pecuniâ Archistabularium Regis, ut scelus, quod erant facturi, silentio tegat. Consensit ille amore pecuniarum seductus, dedique Venetorum subordinatis, sicut petierant sellam, super quam Rex equitatus sedere consueverat, quam illi veneno artificiosè circumlitam in locum reposuere consuevit. Jacebat in stramine puerulus dormiens cujusdam domicelli minister, qui ex strepitu intrantium suscitatus, audit omnia verba veneficorum, quæ habuerant cum Archistabulario, viditque illos veneno Regiam inficere sellam, stabularium quoque à submissis acceptare pecuniam, & continens secum timore in abdito, ne perciperetur ab eis, omnia diligenter considerabat. Egressis tandem cum Archistabulario veneficis surrexit de latibulo etiam ipse puer, & omnia, quæ viderat, suo domino nuntiavit. Quid plura? ad Cæsarem puerulus interducitur, Archistabularij in dominum suum traditio secretè aperitur. Puerus imperatori silentium, mandatque Domino ejus, similiter ut negotium teneat secretum. Postera mox die Cæsar vocat Archistabularium, & dissimulans omnia, præcepit ut equum Regium, similiter & suum, præpararet ad spariandum. Fecit ille, quod jussus erat, & ornatum equum scilicet Regium sellâ venenatâ duxit ad Cæsarem. Cui Imperator: *Tu inquit, meum ascende Caballum. & præcede ante me, ego interea tuum ascendo, ut videam, quam convenienter meus incedat.* Respondit Archistabularius: *Id est, ut ego servus pauper & modicus equum vestræ Majestatis ascendam.* Cæsar urgebat ut ascenderet, excusabat ille multis & varijs modis recusans ascendere sellam Regiam, quam veneno noverat intoxicatam. Prævaluit tamen imperium Regis, & Archistabularius post multas tergiversationes vanè consumptas sellam ascendere mortiferam compulsus est. Cæsar equum traditoris ascendens cum alijs ministerialibus suis cursum direxit in Campum, & agitato caballo hinc inde semper stabulario nunc à latere, nunc verò præcedente in fronte quasi in modum exercitij Tyronum sese in horam longam omnes fatigare coacti sunt. Faciebat hoc Rex Sigismundus de industria, ut veneno diurnâ exercitatione calefacto citius operaretur in traditorem. Cùmque post longam exercitationem & cursum equorum plurimum ex industria diutius continuatum, Sigismundus Rex stabularium examinandum super veneficio fecisset assistere, consilio tocius Curia adstante, & convictum atque confessum jussit custodiae mancipari. Quem etsi omnes unâ sententiâ ignibus judicarent cremandum, tamen Cæsar illum interficere noluit, sed dixit: *Penas sustineat, quas meruit longas, & mortem, quam nobis paravit, diu cruciantem ipse patiatur.* Nec diu postea tibia & crura ejus caperunt intumescere, & paulatim caro computruit, quo utque tandem ad interiora corporis venenum serpens vitam

Venetorum facinus nefandum contra Sigismundum Regem.

Puerulus dormiens in stabulo vidit Venetorum veneficia.

Imperator stabularium super Sellam venenatam sedere compulit.

Archistabularius veneno percussus, quod Cæsari parari consensit.

vitam extinxit. Plura Veneti his præſumpſerunt ſimilia. & quaſi paternum ſequentes vitium, quos ferro interimere nequeunt, veneno occidunt.

Rex Sigif-
mundus
Romæ Im-
perialem
ſuſcepit
Coronam.

Igitur Sigifmundus Rex ſuperatis Alpibus, victiſque dolofis Venetiæ & jure contemptis Florentinis Romam in manu validâ glorioſus ingreditur, ſuſceptuſque cum ingenti honore tam à Clero quam à populo. Imperij Coronâ per Eugenium Pontificem donatur, anno Regni ſui in Germania ſecundo atque vigefimo, & imperavit deinceps annis quinque. Regrediens de Vaticano ad Lateranum plures in ponte Adriani tam ex Germanis quam ex Italis juxta conſuetudinem milites creavit.

Poſthæc Imperator Sigifmundus Romam egreſſus cum ſuis per Flaminiam iter fecit. ad Ferariam deinde viam continuans ad Mantuum pervenit, ubi Joannem Franciſcum Mantuæ Dominum in Marchionem ſublimavit, & ejus filio nomine Ludovico Barbaram Joannis Marchionis Brandeburgeniſis filiam dedit uxorem, ex qua nata eſt Barbara Eberhardo Comiti Wirtenbergenſi, ac primo poſtea Duci uxor ſterilis copulata, de quibus infra ſuis temporibus & locis pleniorẽ faciẽmus mentionem.

Eugenius
Papa ad in-
ſtantiam
Imperato-
ris ite-
rum con-
firmat
Concilium
Baſileenſe.

Imperator Sigifmundus Romæ cum Papa Eugenio exiſtens ab eo precibus & multis rationibus impetravit. quòd Concilium Baſileenſe iterum confirmavit, & ſe ad illud in propria perſona venturum reſpromiſit. Unde & quòſdam à Cardinalibus Imperatori abituro conjunxit, qui cum ad Baſileam præcederent, & neceſſaria pro ejus adventu præpararent. Sed poſt Imperatori à Roma diſceſſum, iterum mutavit propoſitum, & non ſolum venire ad Concilium renuit, ſed etiam illud nondiu poſtea denuo revocavit.

Conventus
Principum
in Argenti-
na ob rega-
le ſubſi-
dium.

Anno prænotato in feſto ſancti Mathiæ Apoſtoli Conventus Argentinæ factus eſt multorum Principum, Epiſcoporum, Abbatum, Ducum Comitum, Nobilium & Oratorum Civitatum Regni Germanici, Sigifmundo Rege adhuc in Lombardia exiſtente & bellum cum Venetis agente. hæc erat eorum Conventus cauſa, ut mutuò inter ſe tractarent, quid Regi memorato reſponderent, pecuniarum à ſubditis Regni poſtulantibus ſubſidium. quatenus aucto milicibus ſtipendio iter ſibi tutum pararet ad urbem contra Venetos. Poſt multos tractatus tandem finaliter concluſerunt, ut multitudinis eſt proprium, nihil pecuniarum Regi mittendum. Unde & nomine omnium reſcripſerunt excuſationes varias, multa ſe contra Bohemos expoſuiſſe præteritis temporibus aſſerentes, inopiâque preſſos non habere, quam mitterent pecuniam, ideòque precarentur Regiam Majeſtatem. ut negatam non malè ferret petitionem. Reſponſo tali Sigifmundus accepto tacuit, & poſtea Imperator coronatus non communit omnibus, ſed ſingulariter ſingulis ſcripſit in hac forma verborum: *Princeps dilecte, noveris nos Omnipotentis Dei gratiâ ſuperatis & conſuſi adverſarij Romæ nuper Imperiali Coronâ fuiſſe de more inſignitos, quod tibi, ut nobis congaudeas, minimè volumus eſſe celatum. Scias quòd bellico apparatu neceſſariâ multa conſumpſimus, & ære alieno gravati ſumus; cupientes autem ſuòs homines in Germaniam reverti, neceſſarium duximus primo ſatisfacere Creditoribus, quibus noſtra conſtant Clenodia obligata. Quapropter dilectionem tuam ſervioſa requirimus, & monemus, ut nobis omni excuſatione poſtpoſita decem miſia florenorum expendere in ſubſidium non graveris, quo & tuam erga nos bonam agnoſcimus Voluntatem, & in veniendo ad te pro bis perſonaliter, ſi poſtulata negaveris.*

Imperator
induſtriòſe
multam
exegit pe-
cuniam à
Regnicolis.

non gravemur. In hunc modum pluribus scripsit singulariter, ceteris ignorantibus rem, ab uno postulans florenorum triginta millia, ab alio plus, & ab alio minus, secundum quod unumquemque posse arbitrabatur. Similiter fecit cum inferioribus Regni Civibus. Et quia seorsum postulabat à singulis, & tali quidem industriâ, quòd omnes in unum pro delibendo, ut prius convenire non poterant, magnam summam pecuniarum brevi comportavit, cum unusquisque metueret vel solus esse, vel ultimus, qui subsidium non præstaret Imperatori postulanti.

Imperator vincit industria contumaces.

Anno prænotato Feria 2. post Dominicam Oculi in Quadragesima. Rhabanus de Helmsstatt Episcopus Spirensis ab Eugenio Papâ quarto de Archiepiscopatu Trevirorum litteras provisionis suæ contra Udalricum de Manderscheidt, & ejus defensorem Henricum Comitem de Virnburg, Moguntia, Spira, atque Wormatia, in valvis Ecclesiarum per Notarios publicari fecit.

Rhabanus Spirensis Jus suum ad Ecclesiam Trevirorum publicat.

Eodem anno 27. mensis Junij obiit Bernardus Abbas Spanheimensis XVIII. anno ætatis suæ 78. assumpti verò Regiminis 42. necdum completo, de cujus gestis in historijs dicti quondam Cœnobij mei latam satis feci mentionem. Post quem Gobelinus de Cruzenach ordinatus Abbas præfuit annis septem.

Gobelinus fit in Spanheim Abbas XIX.

Anno præscripto inter Episcopum Joannem de Brunn, & Cives Herbipolenses, magna iterum fuit suborta dissensio. Duravit hæc discordia plusquam ad triennium. quo Cives continuè ducentos equites in urbe habebant stipendio conductos, quorum Capitaneum similiter mercede constituerant Ottonem Palatinum Comitem Bavariæque Ducem, qui eodem tempore morabatur in oppidulo Mosbach. Episcopus autem cum suis in Castro, quod Dominæ nostræ appellatur consistens. quotidie bombardis & machinis lapides mandavit in urbem jactari. Præceperat autem jaculatoribus, ut Ecclesijs omnibus parcerent.

Inter Episcopum Joannem de Brunn & Cives Herbipolenses discordia.

Eodem anno Rex Poloniæ confederavit se cum Bohemis Schismaticis contra Basileense Concilium, & universam nationem Teutonicam, exceptis Austria Ducibus tantum, sed nihil memoriâ dignum aut fecerunt aut tentarunt.

Rex Poloniæ confederatur Bohemis.

Hoc ipso anno Conradus Archiepiscopus Moguntinus auxilio Francofurtensium obsidione vallavit Hartstatt. Quod post multos labores, & diuturnam impugnationem tandem in die S. Laurentij cepit.

Anno prænotato 9. die mensis Septembris nova Civitas Pragensis ex nimia inundatione aquarum pro majore parte cum lapideo ponte cecidit, & multos homines in horâ prandendi oppressit. Per circuitum quoque terram in longitudine viginti quatuor milliarum, & in latitudine quatuor aqua totam operuit: Urbes Villasque & domos sine numero subvertit, & multam cladem habitatoribus importavit.

Aquarum inundatio subvertit Pragam.

Eodem anno in mense Novembri Procopius Presbyter Bohemus cum ducentis Equitibus Hæreticis venit ad Basileam nomine totius Regni Hussitarum auditorus, quæ media Concilium proponeret, quibus pax in Ecclesia & unitas jam diu confusa, tandem reformari potuisset. Erat autem Procopius Presbyter Dux exercitus Thaboritarum, & in omnibus malis imitator & successor Joannis Zischæ. de quo plura diximus. supremus Hæreticorum Capiraneus, Ecclesiæ Romanæ hostis acerrimus, &

Procopius Hussitarum Princeps cum suis in Bohemiam revertitur.

omnium Catholicorum perſecutor extremus. Qui cum audiſſet propoſitionem Concilij ſuis opinionibus adverſam, 20. die menſis Decembris Baſileam exijt, & relationem facturus genti ſuæ auditorum, reverſus in Bohemiam fuit.

Fratres in
Richen-
bach contra
Hirſaugien-
ſem ſe cri-
gunt.

Hiſtemporibus facta eſt diſſenſio inter Wolſframum Abbatem huius Monafterij Hirſaugienſis, & Fratres in Prioratu de Richenbach. Monafterium namque Richenbach à primâ fundatione ſua uſque in præſentem diem pleno ſemper Jure fuit & eſt Abbati Hirſaugienſi ſubjectum, & ad ipſum pertinet inſtituere ſimul & deſtituere in eo Priorem, quoties ſibi utile fuerit viſum & oportunum. Anno autem prænotato poſt mortem Prioris Fratres loci non requiſito Abbate (quod prius nunquam fuerat præſumptum) ex ſe alium conſtituerunt. Quod poſteaquam Abbati innotuit, Electores præſumptuoſos correcturus properavit, quos omnes in rebellionem conſpiſſe invenit. Cùm autem ſe Jure neſcio quo conarentur defendere (ſequebantur enim conſilia quorundam, à quibus fuerant decepti) & nullâ poſſent ratione induci, ut piè momentem ſequerentur Abbatem, à Wolſframmo citantur ad Generale Concilium Baſileenſe, ubi cùm adveniſſent, Judices acceperunt, qui ſententiam pro Abbate tulerunt, iſta, quæ dicimus auctoritativè decernentes. Imprimis videlicet, quòd Abbas Hirſaugienſis pro tempore exiſtens, ſicut ex antiquo ſemper habuit, ita deinceps perpetuò ſit habiturus omnimodam ſuper Monafterio in Richenbach & plenariam Jurisdictionem, in ipſiusque ſi poteſtate ſolius, inſtituendi, ordinandi, continuandi, deſtituendi, deponendi, vel mutandi Priorem ejuſdem Cœnobij, quando & quoties ſibi viſum fuerit expedire, ſine contradictione Fratrum ibidem vel alterius cujuſcunque. Simile iudicium de reliquis ejuſ loci Officialibus fuit promulgatum, quos Abbas inſtituere & deſtituere poteſt, quotieſcunque, & quando voluerit.

Privilegia
Monafterij
Hirſaugien-
ſis.

Deinde Judices deputati à Concilio privilegij Monafterij Hirſaugie diligenter examinatis recognoverunt, ſtatuērunt, & confirmarunt, quòd Abbas, quoties in memorato Cœnobio Priorem voluerit inſtituere, non de ipſâ Congregatione, ſed de Conventu Hirſaugienſi aſſumat idoneum, ne Fratribus in Richenbach ſuperbiendi detur occaſio, aut materia inſidelitatis. Tertio nihilominus decreverunt, quòd plenum dominium ejuſdem Cœnobij, ſicut diximus, reſideat penes Abbatem pro tempore exiſtente juxta privilegium & conſtitutionem primæ fundationis beati Wilhelmi Abbatis; & quòd Priores in Richenbach quolibet futuro tempore exiſtentes neminem ſine ſcientiâ & voluntate Hirſaugienſis Abbatis ad Ordinem ſuſcipiant. Quarta Judicum Concilij fuit Conſtitutio, quòd Prior in Richenbach quolibet ævo exiſtens Abbati ſuo Hirſaugienſium in preſentiâ Fratrum ſingulis annis de receptis & expoſitis plenam dare & facere teneatur rationem, ſicuti à temporibus beati Wilhelmi quotannis factum eſt, nemine recalcitrante. Hiſ per Comitium determinatis Fratres de Richenbach compulſi fuerunt ſe Abbatis obedientiæ ſubjicere, & Actioni temerariæ quam inceperant renuntiare.

Inter Archi-
epiſcopum
Moguntia-
num & Du-
cem Haſſiæ
& concilio.

MCCCCXXXIII.

Wolframmi Abbatis quinto anno Indictione Romanorum undecimâ inter Conradum Archiepiſcopum Moguntinum & Ludovicum Haſſiæ

siæ Landgravium gravissimæ dissensiones exortæ belli causam dederunt. Præcesserunt autem congressum, ut fieri solet, incurSIONES, deprædationes, & incendia, quo usque tandem animis concitatis Landgravius hostem sese, & inimicum Ecclesiæ Moguntinæ publicum declaravit. Contra quem Archiepiscopus contractis hinc inde copijs processit ad prælium, & commisso diu anticipi bello tandem Ludovicus obtinuit Campum multis ab utraque parte cadentibus. Ex parte verò Archiepiscopi ducentos (alij dicunt sexcentos) Landgravius abduxit captivos, qui libertatem non sine incommodo Archiepiscopi, & Ecclesiæ Moguntinæ pecuniâ multâ comparare coacti sunt.

Archiepisc: in bello superato à Landgravio.

Eodem anno Udalricus de Manderfcheidt Decanus Colonienfis & Canonicus Ecclesiæ Trevirorum, qui, ut supra diximus, contemptor mandatorum Eugenij Papæ, cum Rhabano de Helmstatt Spirensium Episcopo contendeat de Archiepiscopatu Trevirenfi, contractis undique copijs civitatem Trevirorum auxiliante Comite de Virnburg Henrico per biennium obsedit, Castra ponens in montibus vicinis, de quibus machinis & lapides projecit in urbem & ignem; Cives autem Ludovici Palatini Cõmitis auxilio, qui Rhabani partes plurimum fovebat & tuebatur, cautissimè custodiebant Civitatem. Unde cernens postremò Udalricus, quod nihil pollet proficere, obsidione solutâ recessit, plus damni reportans & incommodi, quàm suis intulerat adversarijs.

Civitas Trevirorum biennio fuit obsessâ propter Rhabanum.

Anno prænotato Hyems fuit asperissima & frigidissima: Sabbatho namque post Circumcisionem Domini Rhenus nimium exundans Wormatiæ ad forum pene ascendit. Moganus Herbipolim usque ad forum piscium penetravit: 12. mensis Januarij nix multa subito cecidit, quam pluvia subsecuta fuit, & post biduum frigus intensum, quod omnia flumina congelavit.

Eodem anno Feria sexta ante Pentecosten Conventus fit Principum in oppido Regali Franckfurt juxta Moganum, sed quia plures fuerunt absentes, nihil memoratu dignum actum fuit aut conclusum: nam, ut paulò ante diximus, Cæsar plurimorum consilia, ut contribuerent, industriâ prævenerat.

Conventus Principum.

Hoc ipso anno in die Pentecostes, quæ fuit trigesima prima & ultima mensis Maij, Sigismundus Rex Germaniæ, quod supra jam per anticipationem diximus, Roma apud S. Petrum Coronam Imperij Romani de manu Eugenij Papæ suscepit, præsentem Regina, Regibus Hispaniæ, Arragoniæ, & Portugalliæ simul & Duce Mediolani Philippo astantibus. Deinde Pontifex mediantibus Regibus memoratis, inter Sigismundum Imperatorem, Philippum Mediolani Ducem, Januenses, Veneros & Florentinos pacem reformavit ad annos quinque duraturam. Concilium quoque Basileense ad Imperatoris instantiam iterum confirmans, iterum postea revocavit, quemadmodum supradiximus, & ordine congruo dicemus.

Sigismundus Rex Romæ fit Imperator.

Anno item præscripto mense Junio circa Festum sanctæ Trinitatis inter Ducem Montensem & Ducem Geldrensem fit bellum, & ab utraque parte non pauci ceciderunt. Capitaneus Ducis Montensis fuit Rupertus Comes Junior de Virnburg: cui Senatus Colonienfis ut defensori suo contra Geldrensem octingentos miserunt armatos, obtinuitque Victoriâ.

Inter Ducem Montensem & Geldrensem factum prælium.

Inter Du-
cem Bur-
gundiae &
Regem
Galliae.

Eodem quoque anno durante adhuc bello, quod Philippus Burgundiae Dux in Vindictam paternae necis per annos jam plures cum Anglis contra Gallorum Regem Carolum VII. continuaverat; egressus de Gallia Rex ipse memoratus, cum triginta, ut ferebatur, millibus pugnatorum, totam Burgundiam occupans hostiliter devastavit. Quod ubi Philippo Duci innotuisset, qui tunc erat in Brüssel oppido Flandriae contractis armatorum viginti millibus tam ex suis, quam ex Anglicanis expeditionem movit contra Gallum in Burgundiam; & facta congressione victoriam obtinuit, ac plus quam duodecim (ut ferebatur) millia Gallorum interemit. Inde progressus denuo Galliam infinitis cladibus affecit, & Regem fugere coegit.

Carolus
Burgundiae
Dux hoc
anno nasci-
tur.

Eodem anno 10. mensis Novembris hora quartadecimâ post meridiem minuto 29. in Brabantia natus est Carolus Philippi Ducis memorati Filius, qui multa cum Gallis & alijs gentibus bella constituit in vita sua. Vixit annis 44. & in bello, quod contra Ducem Lotharingiae habuit, prope Nanse à conjunctis Suitensibus interemptus interiit.

Ludovicus
Palatinus
Comes cum
Rhabano
tendit ad
Trevirim.

Anno etiam praenotato Feria quarta post Festum SS. Apostolorum Petri & Pauli Ludovicus Comes Palatinus Rheni Bavariaeque Dux & Princeps Imperij Elector mandante imò & orante Papâ Eugenio, cum mille ducentis Equitibus & tribus fere millibus ex ordine pedestri Heidelbergam, exiensiter versus Trevirim direxit, introducturus Rhabanum Archiepiscopum in Civitatem si posset, aut certè ad minus Civibus obsessis ab Udalrico laturus auxilium. Venit usque ad Tholeiam nostri Ordinis Cœnobium perverustissimum, à sancto Pirminio Episcopo Dolensi Divi Mauri discipulo quondam constructum, & ibidem triduo subsistit, cernensque, quod illâ vice Archiepiscopum introducere non posset, missis Trevirensibus auxiliarijs retrocessit. Post hæc nihilominus Feria tertia post Festum S. Jacobi Rhabanus Trevirim furtivè ingressus est neciente Udalrico, & possessionem Archiepiscopatus accepit.

Bellum
Teutonico-
rum in
Prussia cum
Polonis at-
que Bohe-
mis.

His quoque temporibus Rex Poloniae habens in auxilium Procopium Presbyterum Schismaticum, de quo praecedente anno mentionem fecimus, cum viginti millibus Hussitis de Bohemia terram Teutoniarum militum in Prussia hostiliter devastare coepit. Contra quem dicti Ordinis milites ad prælium cum suis venientes atrociter pugnârunt, & victoriam consecuti Procopium nefandissimum Hæresiarcham cum viginti millibus, tam ex Polonis, quam ex Bohemis interfecerunt, pluribus eorum in captivitatem abductis.

Inter Cle-
rum & Ci-
ves Mogun-
tinos dif-
fensio.

Inter Clerum & Cives Moguntinos hac tempestate magna fuit diffensio pro conservacione privilegiorum Ecclesiae, quibus illi continuo violentiam intulerunt. Unde totus Clerus Moguntiam egressus habitabat in Altavilla, & in Rhingaugia, ut potuit hinc inde dispersus, quo usque tandem intervenit concordia. Anno autem praenotato Feria quinta post Festum S. Jacobi Apostoli, convenerunt in oppido memorato Altavilla Conradus Archiepiscopus Moguntinus, Theodoricus Archiepiscopus Colonienſis; & cum eis Episcopus Leodiensis commisionem habentes à Basileensi Concilio, ut inter dissidentes concordiam reformarent. Aderant ex parte Cleri Comites decem & septem cum nobilibus multis; ex parte verò Civium missi quidam ex Spirensibus, Wormaticensibus &

Fran-

Frankenfurtensibus, verum in illa diata non fuit inter eos reformata Concordia.

Fuerunt his temporibus circa Rhenum in Suevia, in Francia Orientali, & in eorum confinibus multi Latrones ex eorum ordine, qui de generis nobilitate sine virtutum operibus gloriantur: qui vias itinerantium obfidebant in insidijs latitantes, & spoliabant omnes. quotquot poterant invadere praterentes.

Anno praescripto undecima die mensis Octobris intravit Basileam Sigismundus Imperator ex Italia reversus cum viginti duntaxat Equitibus, exercitu post se relicto. Patres autem de Concilio tunc laborabant super depositione Eugenij à Papatu, propterea quod tertio & quarto citatus venire contemneret. Quibus Imperator totis viribus restitit, metuens Ecclesiae turbationem, quae & brevi post subsecuta fuit. asserens & litteris comprobans manifestis, quia Concilium approbans confirmaverit. & se personaliter venturum promiserit.

Eodem quoque anno duodecima die mensis Novembris, quae fuit quinta Feria post Festum S. Martini Sigismundus Imperator sedens apud Basileam in sede Majestatis Jacobum Marchionem de Baden consuetis Regalibus infeudavit. In ea pompâ solemnî Wilhelmus Comes Palatinus Bavariaeque Dux Imperialem globum tenebat manibus; Conradus de Winsperg sceptrum, & Marschalcus de Pappenheim in dextrâ ferebat gladium.

Eodem tempore memoratus Imperator Sigismundus litteras & nuntios per Regnum Germaniae destinavit universum, quibus omnes Principes Archiepiscopos, Episcopos, Abbates Regales, Duces Baronisque & Regni Cives ad Basileam vocans Civitatem, Imperiali citavit edicto ad reformandam in terris pacem, & reformandos non solum mores Laicorum, sed etiam Cleri. Cujus mandato plures consentanei & obedientes venerunt, multi etiam manserunt absentes. Unde Imperator aliam, indixit regnicolis diatam conveniendi Basileae ad Festum Epiphaniae Domini anno sequente proximo, ad quam omnes citavit sub amissionis poena Regalium, & omnium privilegiorum.

MCCCCXXXIV.

Anno Wolfframmi Abbatis Hirsaugiani VI. Indictione Romanorum duodecimâ mortuus est Conradus ex Comitibus Rheni Archiepiscopus Moguntinus 10. die mensis Junij anno Pontificatus sui XV. in Ecclesia principali Moguntina sepultus cum honore, Clero, ut supradictum est, à Civibus expulsus, & in Ringaugiâ exulante.

Hujus tempore Pontificis multi fuerunt in Moguntia Judaei, quos omnes Rex Sigismundus nescio quam ob causam praeceperat carceribus mancipari, à quibus magnam auri quantitatem pro mercede libertatis extorsit, Cives etiam Moguntini hujus Episcopi temporibus Clerum omnem praeter Fratres quatuor Mendicantium Ordinum & Monachos S. Jacobi in Monte specioso de Civitate violenter expulerunt, fractisque domibus eorum spoliaverunt. Post mortem verò Archiepiscopi Conradi conveniunt in oppido Bingen Canonici majoris Ecclesiae, quia Moguntiam intrare non permittebantur, & praemissis jure praemittendis Theodoricum Schenck de Erbach unanimiter in Archiepiscopum elegerunt, virum bonum,

Ccc 3

Latrones & praedones devastant Regnum,

Imperator Sigismundus ex Italia veniens intravit Concilium

Conventus Principum apud Basileam.

Conradus Archiepiscopus Mogunt. moritur.

Judaei Moguntinenses ab Imperatore capiuntur.

Theodoricus Schenck de Erbach fit Archiepiscopus annis xxv.

bonum, manſuetum atque pacificum, qui præfuit annis quinque atque viginti, & multa bona fecit Eccleſiæ. Ipſe reformationem unionemque noſtram Bursfeldenſem ſimul & Annale Capitulum primus in ſua Diocceſi Moguntinâ collaudavit, & privilegijſ uti Apoſtolicis conceſſit.

Anno prænotato ſignum circa principum menſis Aprilis in Cælo mirabile apparuit multis. Videbantur enim Circuli ſeptem in modum Arcus Iridis contra Arcum mirabili ordine diſpoſiti, ut ab vero Iridis arcu ſeptem alij minores viderentur oriri.

Hyems etiam hoc anno fuit aſperriſſima, cujus frigus & horror nimis diu perſeverans homines & jumenta graviter affligendo tribulavit.

Bohemi per
Imperato-
torem vo-
cantur ad
Baſileenſe
Concilium.

Eodem anno in Concilio Baſileenſi proficiente numero Principum & Prælatorum, Sigismundus Imperator ſcripſit Bohemis monens & exhortans eos benigniſſimè, ut qui ſe de Religionem audiri cuperent, ad Concilium quantocius properarent, nec plus ſaperent, quam Univerſalis Sacroſancta Mater Eccleſia; quin potius cum Synodo ſancta in his, quæ ad fidem pertinent, fideliter conſentirent. Quod ſi rationes in contrarium haberent legitimas, benignam eis pollicebatur audientiam, litteriſque ſecuri miſit ſalvi conductus, promittens eis ſub Fide Imperiali, neque in veniendo ad Concilium neque in ſtando ibidem, neque in redeundo ad propria quidquam fore timendum. In eandem formam Synodus ſacroſancta ſcripſit Bohemis, ſecuritatem Itineris, & quæcunque vellent dicendi & proponendi omnimodam promittens facultatem. His litteris Bohemi receptis legationem trecentorum equitum ruruſus mittunt ad Baſileam, cujus Principes fuerunt Wilhelmus Coſta non tam dignitate equeſtri quam Eccleſiarum direptione & deſtructione famoſus, Joannes Rockenzana Pragenſium Pſeudo-Epiſcopus, Nicolaus Galerus Tabornorum Sacerdos iniquus, & Petrus Anglicus patriâ multitudine ſeculorum commiſſorum jam dudum proſcriptus. Sunt, qui ſcribunt etiam cum his adveniſſe Procopium Holi, id eſt, raſum, quem ſuperius in Bello Polonico cecidiſſe & legimus & ſcripſimus. Poſtridie autem in Concilium vocati Bohemorum Legati venerunt, quos Julianus Cardinalis Præſidens Concilij benignè allocutus eſt, & luculentâ oratione ad ea, quæ pacis & Catholicæ unitatis erant, ſapientiſſimè adhortatus eſt.

Bohemi
cum trecentis
equitibus vene-
runt ad Baſileenſe
Concilium.

Bohemi
cum magna
benevolentia uſcipi-
untur à
Concilio.

Oratione finitâ Cardinalis libertatem loquendi, quicquid vellent, indulgiſſe Bohemis, qui pauca reſponderunt, neceſſariam non habentes facundiam: nihil tamen ea vice dixerunt Evangelio & ſacræ Scripturæ non conforme. Poſtulabant autem ſibi audientiam dari in publicâ ſeſſione, ubi & eorum Laici cum noſtris intereſſent, quo innocentiam ſuam Univerſali patefacere poſſent Eccleſiæ, & ſe veros Chriſti Evangelij ſeſtatores publicè demonſtrare. Auditi ſunt in publicâ ſeſſione, uti petierant, & eorum articuli, quibus ab Eccleſiâ diſſentiunt, patenter coram omnibus recitati. Deinde ſelecti ſunt ex Bohemis quatuor, & ex Catholicis totidem viri ad examinandum & diſputandum per ſingulos articulos, ſi & utrum ſancto convenirent Evangelio. Diſputatum eſt continuè diebus quinquaginta, & poſtremo in ſingulis victi articulis Huſſitæ, cum ſe victos minimè faterentur, ad tractatus mutuos negotium tranſtulerunt, ſi fortè amicè poſſent ad meliora induci. Sed obſcuratum eſt inſipiens cor eorum, & ideo in ſuis vanitatibus obdurati ſicuti ad venerunt Schiſmatici, ſic in ſua quoque redierunt.

Diſputatio-
ne vincuntur
Bohemi
ſed converſi
recuſant.

Anno

Anno item prænotato non multò post discessum Bohemorum à Concilio Basileensi memorato, Sigismundus Imperator contractis iterum copijs in Hussitas movit exercitum, cui Meinhardum Baronem Catholicum præfecit Capitaneum. Aderant in eadem expeditione Duces Austriae & Misnenses cum multis Christianorum millibus. Factâ autem congressione cum Thaboritis pugnatum est acriter, & ceciderunt uno die in exercitu Schismaticorum plusquam duodecim millia virorum, ceteri fuga sibi consuluerunt. Nec tamen potuerunt nostri semen pessimorum extinguere, usque in præsentem diem. Ex Catholicis autem in eo bello tria millia virorum ceciderunt.

Expeditio Christianorum quinta in Bohemos Schismaticos.

Eodem anno sexta die mensis Octobris in nocte Ventus horribilis & validus à mari Anglico veniens subito simul & à parte Aquilonis per ascensum Rheni, & omnes illi adjacentes Regiones usque in Longobardiam, tam in aquis, quam in aère maximam excitavit tempestatem, quæ turres domos, & arbores fortissimas absque numero subvertit, homines & Jumenta inopinatè plura allidens oppressit, & infinita mortalibus damna intulit. Nam in totâ Civitate Herbipolensi in fenestris, & domorum tegulis plusquam trium millium florenorum attulisse damnum Civibus invenitur.

Ventus, qui turres & domos subvertit.

Anno etiam præscripto in die Festo S. Marci Evangelistæ subito frigus inhorruit, quod Vinetorum vim per totam pene Franciam Orientalem destruxit: unde parùm vini crevit hoc Anno; Præpositus namque majoris Ecclesiæ, qui singulis annis septuaginta tria vini plaustra reponere, pro Canonicorum præbenda ex statuto compellitur, hoc anno ex omnibus decimationibus Marchiæ Herbipolensis undecim plaustra duntaxat levavit.

Vineta frigore læduntur in die S. Marci.

MCCCXXXV.

Anno Wolfframmi Abbatis VII. Indictione Romanorum XIII. hyems per tres menses duravit asperrima, cujus intenso frigore sementa, Vineta & arbores in multis locis graviter læsa perierunt. Unde & parùm vini crevit eo anno, tam in Orientali Francia, quàm in partibus Cis-Rhenanis. In solâ verò Alsatia læsionem Vineta non senserunt.

Hyems trium mensium fuit asperrima.

Eodem anno 26. die mensis Junij, quæ fuit Dominica post Festum S. Joannis Baptistæ proxima, celebratum fuit Ordinis nostri Capitulum Provinciale nonum Basileæ apud Prædicatores mandato Concilij Generalis. In quo præfederunt Ortvvinus S. Petri in Erpfurdia, Fridericus S. Marci Evangelistæ in Augiâ majore, Joannes S. Gregorij in Steyna, & Henricus in Faucibus Monasteriorum Ordinis nostri venerandi Abbates. Ad hoc Ordinis nostri Capitulum citati fuerunt omnes Provinciæ Moguntinæ Abbates, quemadmodum olim ad Constantiam auctoritate Generalis Concilij, & multa pro reformatione status Monastici serius pertractata, quæ mentes non penetrabant omnium. Aderat in Concilio Joannes Rhode Abbas S. Matthiæ Trevirorum vir sanctus & regularis disciplinæ instaurator vigilantissimus, quem Patres de Concilio Generalem Visitatorem & reformatorem Ordinis per Moguntinam & alias Dioceses constituerunt. Aderat etiam Wolfframmus hujus Monasterij Hirsaugiensis Reverendissimus Abbas, & cum magna devotione mentis, quæ pro reformatione Ordinis tunc à Concilio proponebantur Abbatibus, audivit.

Capitulum Provinciale Ordinis nostri IX. Basileæ habitum.

Wolfframmus Abbas Hirsaugiensis fuit Basileæ in Concilio.

Consilio

Consilio denique memorati Abbatis S. Matthiae Trevirorum Joannis Rhode inductus, reformationes, institutiones & consuetudines observantiae saepius dictae Bursfeldensis, repudiata Mellicensium infructuosa plantatione, Hirsaugiæ postmodum senex introduxit, ut infra suo loco dicitur.

Eugenius
Papa Con-
cilium cele-
bravit Flo-
rentiæ cum
suis.

Anno prænotato Eugenius Papa Concilium Basileense, quod prius approbaverat de consensu omnium Cardinalium, revocans transferre Ferrariam, ad quod ipse cum omni Curia sua se contulit à Bononia Civitate, in qua eatenus consueverat residere. Verùm congregata multitudinem hominum apud Ferrariam, subito pestis invasit urbem, unde compulsi necessitate Papa Eugenius ad Florentiam transfert Concilium. Incerea Patres, qui apud Basileam fuerant congregati, non attenda revocatione Papæ, inchoatum ritè continuavere Concilium, & per Censuras Ecclesiasticas usque ad privationem Papatus contra Eugenium tanquam Schismaticum procedere statuerunt. Imperator autem Sigismundus unà cum Juliano Cardinale S. Angeli, qui Concilio tum præsidebat, se Patrum decreto constanter opposuit, & ne Papa deponeretur Eugenius, multis modis & rationibus impedit. Enimverò ad memoriam revocare studuit, quanta in Ecclesia Dei mala protulerit Schisma tunc præteritum, quod cum infinitis laboribus, impensis atque periculis vix tandem in Constantiensi Concilio fuerat ablatum: se quoque daturum operam Caesar ipse promisit, ne Papa impediret Basileense Concilium, sed ejus acta probare confirmaretque, & revocaret malè prolatam sententiam.

Concilium
Basileæ
contra Eu-
genium per
Censuras
agere vo-
luit.

Miserabilis
puella sub-
merse Hi-
storia.

Anno item prænotato Ernestus Dux Bavarie, qui morabatur in Oppido Monacensi, 12. mensis Octobris die puellam quandam speciosissimam cujusdam Barbitonforis sive Balnearis in Straubingen filiam, quam filius ejus Dux Albertus nimio dilexit amore, habuitque loc uxoris Concubinam, de ponte apud Straubingen ligatis manibus & pedibus, absente tunc filio, in Danubium fecit præcipitari & submergi, rem peragens indignam Christiano Principe, ut sui generis intuitu juvenulam perderet innocentem. Quid enim si filius (cessante omni maleficio) dilexit in tantum puellam, ut ejus amore nobilem recusaret desponsare uxorem quamcumque? nec primus inter principes fuit, nec ultimus, qui nobilitati præposuit pulchritudinem: Aut si rusticam, pulchram, & moribus virtutibusque decoratam etiam desponsasset in occulto sibi uxorem, quia complacuit, eratne propterea tanquam malefactorix puella innocens aquarum submergenda fluctibus? Plures legimus nobilissimos principes humili ex genere sibi placentes elegisse uxores. Albertus igitur Dux cum facinus paternum in amantissimam sibi puellam primum audivisset commissum, præ nimio dolore cecidit in mentis defectum, & qui vivam ultra debitum amaverat, pro mortua cadens in terram, ut mortuus jacebat. Resumptis demum viribus in se reversus, & lachrymans nimium in ira perturbationis cum furore juravit, se capiti suo non daturum requiem, nisi mortem innocentis sibi que dilectissima puellæ in patrem suum & in omnes, qui consilium vel auxilium tantæ impietati dedissent, vindicaret. Contractis ergo hinc inde pugnatorum copijs Dux Albertus bellum patri filius indicit, villas incendit, Rusticos capit, spoliat & occidit, tantæque genitori damna inferre studuit, ut quolibet hoste savior esse videretur. Tandem post multa, quæ sustinuit mala, Pater à Filio petit concordiam,

Jurat Filius
necem
puellæ se
vindictam
in Patrem.

cordiam . quam sub hac obtinuit conditione , ut videlicet Ecclesiam super Sepulchrum innocentis puellæ construere faceret , Beneficium Sacerdotale instituens in eadem Capellâ dotaret , ita ut pro ejus anima . quæ innocenter periit , singulis diebus perpetuò Missa una legeretur . Et sic reformatur Concordia .

Histemporibus inter Joannem de Brunn Episcopum Herbipolensem & Cives suos magna fuit suborta dissensio , Civibus avitam rebellionem contra Clerum suscitantibus . Anno igitur Dominicæ Nativitatis prænotato 25. die mensis Aprilis , quæ fuit solemnitate S. Marci Evangelistæ Festiva , Joannes memoratus Præsul cum magno suorum exercitu obsedit Herbipolim , & quinque in circuitu Molendina Civitatis incendio concremavit . Cernens autem quod urbem obtinere non posset , soluta obsidione ad Oxensfurt Oppidum duxit exercitum , quod fortissima obsidione per dies duodecim impugnans tandem expugnavit , & violenter cepit .

Eodem anno in Vigiliâ Nativitatis Beatissimæ Mariæ semper Virginis . quæ fuit septima die mensis Septembris , Cives prædicti Herbipolenses contra Episcopum suum rebelles & inobedientes de Civitate ad pugnam egressi sunt , & confertis manibus haud procul à Monasterio Cellensi Præmonstratensis Ordinis juxta Moganum siti , quo itur ad Wertheim . in monte malè perierunt . Nam alij per milites Episcopi , gladio fuerant occisi , alij capti , atque pecuniâ redempti , & alij fugâ turpi mortem evaserunt . Postremò inter eos concordia facta est .

Anno etiam prænotato 25. die mensis Maij . Ludovicus Comes Palatinus Rheni Bavariæque Dux & sacri Princeps Elector Imperij jam senex , semicæcus , claudus & surdus suo regimine spoliatus est , per Ludovicum filium , Ottonem Fratrem , Comitem quoque de Liningen Emichonem , & totum Curia suæ Consilium . qui deinceps in amaritudine animi vixit annis fermè duobus , & obiit anno Wolfframmi Abbatis Hirsaugiensis nono . Ludovicus igitur Patri abrogato in principatu succedens præfuit annis xiv . uxorem habuit Margaritam filiam Amadei Sabaudia Ducis , qui postea factus Papa contra Eugenium , Felix in sua Obedientia nuncupatus est , de qua genuit Filium unicum nomine Philippum , paternæ virtutis simul & principatus hæredem . de quo latius suo tempore loquemur . Fuit autem Ludovicus iste Pater Philippi vir bonus , pius , justus atque benignus , ab omnibus præceptoribus optimè institutus , amator Cleri , defensor pauperum , & Judex æquus omnium subditorum . Fratrem habuit nomine Fridericum tutorem postea Philippi justissimum & optimum principem , qui plura in Palatinatu reformavit Cœnobia , & ad Regularis observantiæ tramitem reduxit , de cujus magnificè gestis ordine suo inferius quod restat eloquemur .

Verùm , ut Genealogia Comitum Palatinorum scire cupientibus fiat manifesta , placuit nobis sermonem à Rege Ruperto altius repetere . Igitur Rupertus Germanorum Rex , de quo supra diximus anno Friderici Abbatis primo & secundo . Palatinus Comes Bavariæque Dux habuit uxorem nomine Margaritam Burggravij Nürenbergensis Filiam , de qua genuit Filios sex & tres Filias , quorum ista sunt nomina . Rupertus Pipan , Fridericus Amberg , Ludovicus Barbatas , Princeps Elector , Joannes in
D d d Neuenburg.

Inter Episc.
& Cives
Herbipo-
lenses dis-
sensio
xviii.

Cives Her-
bipolenses
superantur
ab Episcopo
juxta Cel-
lam.

Ludovicus
Barbatus
Comes Pa-
latinus à
Principatu
deponitur.

Genealogia
Palatino-
rum
Comitum à
Ruperto
Rege usque
ad nos.

Neuenburg, Stephanus in Zyveienbrucken, latinè, Gemini pontis, & Othonem in Mosbach. Filiarum verò nomina iſta fuerunt. Agnes, Margarita, & Eliſabeth numero tres.

Rupertus
Pipin Comes
Palatinus
ſine liberis
mortuus eſt.

Rupertus primogenitus Ruperti Regis Germanorum, qui ut ſupra diximus anno Dominicæ Nativitatis xciv. ſupra mccc. contra infideles pugnaverat Turcas non ſatis ſœliciter unâ cum Joanne Burgundionum Duce & multis alijs principibus, vix evadens in magna paupertate cum paucis venit in patriam, & non multò poſt uxore carens ſine liberis moritur, cujus Cadaver in Amberg oppido ſepelitur.

Fridericus
Amberg
Comes
Palatinus
ſine liberis
moritur.

Fridericus Amberg ſecundo genitus Ruperti Regis ante patrem juvenis etiam ſine liberis moritur, & ſimiliter in prædicta Eccleſia Ambergentiſi tumulatur, & ſic principatus Electorius ad tertio genitum Jure devolvitur.

Ludovicus Barbatus tertio genitus Ruperti Romanorum Regis Comes Palatinus Rheni Baviariæque Dux & Princeps Elector duas habuit uxores, quarum prima fuit Regis Anglorum Filia nomine Blanca, de qua filium genuit nomine Rupertum cognomento Engelland, qui ante Patrem ſine liberis moritur, nec diu poſt mortua eſt & mater ejus Blanca Henrici Regis memorati filia. Qua mortua Ludovicus alteram duxit uxorem Mechtildem Ducis Sabaudia filiam, de qua genuit tres filios, Ludovicum Pium Patrem Philippi, de quo jam plura diximus, genitoris in Principatu ſucceſſorem, Fridericum Philippi, ut dicemus poſtea Tutorum, & Rupertum Archiepiſcopum Colonienſem.

Joannes
Comes
Palatinus
Pater
Chriſtophori
Regis
Danorum.

Joannes quarto genitus Ruperti Regis Comes Palatinus Rheni & Dux Baviariæ duas habuit uxores, prima fuit Catharina filia Ducis Pomeranorum, ac Stetinienſium, quæ peperit ei ſex filios: Chriſtophorum Regem Dania, Suedia & Norvvegia, Othonem quoque, Joannem, Joannem alterum, Fridericum, & Adolphum, hi quinque omnes in pueritia ſine liberis obierunt. Altera fuit uxor ejus filia Erneſti Ducis Baviaria in Monaco, de qua liberos non habuit. Dux iſte Joannes multa pro unitate fidei Catholicae patravit contra Schiſmaticos in Bohemia, & plures ab eis inſidias ſimul & damna perpeſſus eſt. Moriens tandem in ſenectute bona ſepultus eſt in Neuenburg Baviariæ cum Patribus ſuis.

Stephanus
Palatinus
Gemini
pontis
Frater
Friderici
Cynonoti.

Stephanus quinto genitus Ruperti Germanorum Regis Comes Palatinus Rheni & Dux Baviariæ uxorem habuit Sophiam ultimi Comitæ in Veldenz & Zyveibrucken filiam, cum qua & duos Comitatus prædictos Veldenzia & Gemini Pontis obtinuit, & filios ex ea quinque ſuſcepit, quorum iſta ſunt nomina: Fridericus primogenitus, qui dictus eſt Cynonotus, id eſt, Hundtsrucken, propterea quod partem Comitatum in Spanheim & in Starkenburg conſecutus morabatur in Symeren Oppido in paganis, qui Hundtsrucker dicuntur, ſituato. Hic duxit uxorem Ducis Geldria filiam nomine Margaritam, quæ peperit ei tres filios & duas filias apud Trevirim Moniales. Primus fuit Joannes patris ſucceſſor in principatu, qui genuit Joannem hodie in Symeren principantem ex filia Comitæ de Salm, & uxor ejus filia Chriſtophori Marchionis Badenſis. Rupertus ſecundo genitus Friderici Epicoſopus fuit Ratisbonenſis. Fridericus autem tertio genitus hodie adhuc vivens Canonicus eſt Treverentis, Moguntinenſis, Colonienſis & Argentinenſis, vir moribus & vita honeſtiſſimæ converſationis. Secundo genitus Ducis Stephani Ludovicus fuit

Fridericus
Baviariæ
Dux
Cynonotus.

Joannes
Dux
Cynonotus.

fuit cognomento Niger, qui Ducatum Veldenzia simul obtinuit & Gemini pontis. Uxorem habuit Gallicanam, quæ peperit ei duos filios, & unam filiam nostri Ordinis juxta Bopardiam Monialem. Primogenitus Ludovici nomine Caspar ducta uxore cum esset impotens & inutilis adgenerandum, testiculos sibi patre nesciente fecit præscindi. Unde commota uxor ab eo discessit ad genitorem suum reverſa, & Dux Caspar profutuo habitus dolo fratris custodia mancipatus est usque in præsens. Secundogenitus nomine Alexander fratri captivo succedens in Ducatu hodie claudus ex morbo pustularum & valetudinarius terram gubernat suam. Genuit autem Ludovicus Dux Niger & alios filios ministerio dicatos Ecclesiastico, quorum mihi ignota sunt nomina. De præscriptis suo tempore latius dicemus.

Ocho Sextogenitus Ruperti Regis cognomento Mosbach, propterea, quod ipsum Oppidum Mosbach cum alijs ad illud pertinentibus à Patre acceperat in hereditatem, & morabatur in eo, habuit uxorem filiam Ducis Bavarie in Landshuta commorantis, de qua genuit Othonem Mosbach, qui nostris temporibus sine uxore permanens etiam sine liberis est mortuus, & sic Mosbach cum omnibus pertinentijs suis ad manus Philippi Comitis Palatini iterum revolvitur, Rupertum quoque Episcopum Ratisnonensem, Joannem Canonicum, & Albertum Episcopum Argentinensem; & in istis Genealogia Ducis Othonis memorati defecit.

MCCCCXXXVII.

Anno Wolframmi Abbatis VIII. Indictione Romanorum xiv. durante Basileensi Concilio Eugenius Papa suum apud Ferrariam urbem, ut supra diximus, Concilium inchoavit.

Interea Græci venerunt navigio usque Venetias, facturi unionem cum Ecclesia Romanâ, sed cum tutò propter pestem Ferrariam accedere non possent, aliquandiu ibidem subsisterunt. Laboratum est haud mediocriter per Patres tunc apud Basileam congregatos, ut ad eorum Concilium accederent Græci pro unione faciendâ, quod nisi Papa Eugenius cautè prævenire studuisset Concilium transferendo, suum libenter illi fecissent.

Eodem anno Albertus Comes Palatinus Rheni Bavarieque Dux filius Ernesti, filij Joannis, filij Stephani, filij Ludovici Imperatoris IV. de quo paulò ante fecimus mentionem, duxit uxorem Annam Ducis Brunsvvicensis filiam, nuptijs in oppido Mönchen cum ingenti pompâ celebratis, de qua genuit plures filios & filias. Quorum primogenitus nomine Albertus uxorem habuit filiam Friderici Imperatoris III. Maximilianæ Cæsaris nostri Sororem, quæ inter plures liberos Wilhelmum peperit primogenitum, qui hodie patris obtinet Ducatum.

Anno prænotato Fridericus Dux Austriae postea Imperator Romanorum ejus nominis III. filius Ducis Ernesti annum ætatis habens primum atque viceſimum, de cuius nativitate supra diximus anno Friderici Abbatis Hirſaugiensis XV. piæ devotionis instinctu sanctum Domini sepulchrum cum multa nobilium comitiva visitavit in Hierosolymis, militiamque suscepit.

Eodem anno tertia die mensis Augusti, Richardus Mosbach Decanus majoris Ecclesie Herbipolensis & Fridericus Schæderer Canonicus exercitum Ecclesie duxerunt contra Cives Herbipolenses, Ochsenfurt oppidum

D d d z

Ludovicus
Dux Niger.

Alexander
Dux.

Concilium
Ferrariae
celebratur
à Papa Eu-
genio con-
tra Basi-
license.

Dux Bava-
rie Alber-
tus filius
Ernesti du-
xit uxorem.

Fridericus
Austriae
Dux sepul-
chrum Do-
mini visita-
vit.

Canonici
Herbipo-
lenses Du-
ces sunt
exercitus.

dum occupantes, quo potenter recuperato secum nonnullos abduxere captivos, inter quos fuerunt Eytelvolfus de Wernberg, de Hain, de Gich milites, cum alijs nobilibus multis.

Vineta frigore laesa per Franciam Orientalem.

Anno item prænotato in principio Maij frigus Germanica Vineta per totam Franciam Orientalem graviter læsit, unde parùm vini crevit, Præpositus namque majoris Ecclesiæ Herbipolensis, qui communibus annis ducenta vini plaustra consuevit habere, hoc ipso anno ex omnibus decimis suis uno tantum plastro vini cogebatur esse contentus. In alijs tamen plerisque regionibus Germaniæ multum vini crevit, maximè in Alfatiâ, Cis Rhenum, & circa Mosellam.

MCCCCXXXVII.

Anno Wolfframmi Abbatis IX. Indictione Romanorum xv. obiit Joannes ultimus in Spanheim sine liberis in Castello suo Cis-Mosellano Starckenburg nuncupato, & in Ecclesia Parochiana oppidi Tranerbach sepultus est. Cujus ambo Comitatus Spanheim videlicet anterior dictus, & Starckenburg, sicut hodie manent, fuerunt divisi inter Ludovicum Palatinum Rheni Comitem Bavariæque Ducem, ac Principem Electorem Heidelbergæ commorantem, Stephanum quoque Palatinum, Rheni Comitem, Bavariæ Ducem, Gemini pontis & Veldenzia Comitem, qui morabatur in Zveienbrucken, & Jacobum Marchionem de Bades inferiori, ubi & habitandi residentiam faciebat. De hac divisione Comitatum præscriptorum plura notavimus anno Friderici Abbatis XIII. ubi Stephanum Comitem Palatinum Rheni Bavariæque Ducem Ruperti Regis filium, Sophiam ultimi Comitis Gemini pontis & Veldenzia diximus accepisse uxorem, cum qua utrumque comitatum obtinuit, simul & Spanheimensem unà cum Starckenburg, quia propinquitatis Jure hæres fuit unica quatuor præscriptorum Comitatum; nam quicquid Palatinus Comes, aut Marchio Badensis in Comitibus Spanheim & Starckenburg, hodie Juris habent, non ex genere propaginis, sed ex donatione possident inter vivos.

Comitatus Spanheim inter Palatinos & Badenses dividitur.

Eodem Anno Feria quinta post Festum SS. Philippi & Jacobi Apostolorum in principio mensis Maij, iterum frigidus & grandinis horrenda tempestas Vineta circa Herbipolim devastans vini copiam destruxit, licet non in tantum, sicut præcedenti anno, nam mensura vini octo novemque vendebatur denarijs apud Herbipolenses. Denique panis inopiâ laboratum est apud eosdem per totum annum usque ad Festum Paschatis anni sequentis.

Sigismundus Imperator in Moravia constitutus ægrotare capit.

Anno prænotato Sigismundus Imperator senio confectus graviter ægrotare capit, qui vocatis ad se primoribus Regni Ungariæ ultimam voluntatem suam, ut animo disposuerat, ordinavit: Successorem sibi designans in utroque Regno, Bohemiæ scilicet & Ungariæ, Albertum Ducem Austriæ generum suum virum strenuum, justum, & regio honore dignum: quem ut concorditer se promitterent suscepturos, precibus evicit. Ad Bohemos item, ut idem facerent, se mortuo, litteras præordinavit vivens, atque Oratores, qui testamentum ejus pro susceptione Alberti ad Regnum Bohemiæ aperirent.

Imperator Sigismundus septuagenarius in Moravia moritur.

His rite ordinatis simul & Sacramentis Ecclesiasticis præmunus Imperator Sigismundus diem clausit extremum anno prænotato, octavo die

die Decembris, anno ætatis suæ septuagesimo: Regnorum Ungariæ quinquagesimo primo, Bohemiæ decimo septimo, Germaniæ vigesimo septimo, & Imperij Romani anno quinto, & in Ecclesia Waradinenfi honorificè sepultus est.

Mortuo Imperatore Sigismundo Regnum Germanorum cum Imperio Romano vacavit in annum sequentem. Ungari autem, ut rogati fuerant, generum Sigismundi Cæsaris defuncti Albertum Austria Ducem susceperunt in regem, sed eâ conditione juramento firmatâ, quod nec Germanorum, nec quodcunque regnum susciperet; sed unicè Ungariæ regno deberet esse contentus, quod tamen minimè servavit. Posteaquam enim Ungariæ regnum fuerat assecutus, legatos à focero deputatos misit in Bohemiam, ut ejus defuncti ultimam publicarent voluntatem Bohemis, & regnum peterent sibi testamentario jure delegatum. Bohemi legatorum oblatâ oratione persuasi Albertum in regem suscipiunt anno Wolfframmi Abbatis Hirsaugiani decimo, die mensis Maij sexta.

Anno etiam præscripto in mense Septembri moritur Adolphus Dux Juliensis & Montensis sine liberis, justo Dei judicio, ut qui proprium peccarat in patrem, Pater esse non mereretur, cujus corpus in abside meridionali Ecclesiæ S. Pantaleonis nostri Ordinis in Colonia sepultum est. Qui continuus in vita bellis nimium exhaustus inops penè ac pauper decessit. Principatum suum ære alieno gravatum relinquens Gerharo nepoti de Ravenspurg fratris sui filio, quem & pacificè intrans obtinuit.

Fames hoc anno magna fuit in terris, & frumentum in charo pretio præcipuè circa Rhenum & Mosellam, in Hollandia quoque, Seelandia & Hannonia & Francia Orientali, ut paulo ante diximus, quæ mortales graviter afflixit: nec solum homines multos, sed etiam plura jumenta peremit.

Anno prænotato ultima die mensis Decembris, obiit Ludovicus Barbatas, Comes Palatinus Rheni Baviariæque Dux & Princeps Elector, filius quondam Regis Germanorum: Ludovicum Pium ex Mechtilde filia Ducis Sabaudia Amadei, papæ postea Felicis, legitima filium relinquens heredem. Cujus frater secundogenitus Ludovici Barbatas Fridericus non duxit uxorem, ne principatus iteraretur divisio: genuit tamen ex nobili quadam foeminâ filium nomine Ludovicum, qui hodie Comes est in Löwenstein, cujus matrem, ut ferunt, priusquam moreretur, in facie Ecclesiæ duxit uxorem. Rupertus autem tertio-genitus Ludovici Barbatas Archiepiscopus fuit Colonienfis post Theodoricum, & ante Hermanum: de quo suo tempore latius dicemus. Filias reliquit etiam tres, quarum una Gandavi fuit monialis cum sanctâ Coletâ. Secunda similiter fuit Monacha Coloniae. Tertia primò nupsit Comiti de Wirtenberg, & postea Duci Austriae Alberto fratri Friderici Imperatoris tertij.

MCCCCXXXVIII.

Annus iste Wolfframmi Abbatis decimus sub Indictione Romanorum prima, ab introitu fratrum primo de Fulda in Hirsaugiam sexcentismus, fuit divina miseratione continuatus. In quibus quidem annis sexcentis, quidquid actum circa Monasterium vestrum, ô Fratres Hirsaugienses charissimi, dignum invenire potui, in hoc opus chronicorum compotavi, non sine laboribus multis & vigilijs in noctem sæpe continuatis.

D d 3

Unde

Albertus
Austriæ
Dux sic Rex
Ungariæ.
nota.

Adolphus
Dux Montensium &
Juliacensium sine
liberis moritur.

Ludovicus
Barbatas
Comes
Palatinus
Rheni &
Dux Baviariæ
obiit.

Uxor Comitis
Wirtenberg
Palatina
Mechtildis.

Sexcentismus
Hirsaugien-
sium annus
hic est.

Oratio pro
Trithemio.

Unde quicunque Hirſaugianorum hæc legerit fratrum, dicat jam precor mente fideli ad Dominum: *Miserere Domine DEUS anima famuli tui Joannis Trithemij Abbatis. & omnia ejus peccata remitte per innocentissimam mortem unigeniti Filij tui Domini nostri JESU Christi, qui tecum vivit & regnat in Unitate Spiritus S. DEUS per omnia secula seculorum, Amen.*

Anno prænotato circa medium quadragesimæ conveniunt Principes Electores, & habitis inter se tractatibus necessarijs viceſimo die mensis Martij, Albertum Ducem Austriæ Sigismundi defuncti Imperatoris generum Regem Germaniæ ad Romanorum Imperium concorditer elegerunt, virum optimum strenuum & pium, qui annis tantum præfuit duobus. Verum ut paulò ante diximus, juramento se adstrinxerat Ungaris, quod neque imperium deberet assumere Romanum, neque aliud quodcunque regnum: vix tandem precibus Friderici Ducis Austriæ inducitur Ungari consenserunt, ut regnum assumeret Germaniæ cum Imperio Romano sibi Franckfordiæ oblatum. Quo tandem suscepto ad Aquisgrani ducitur, & per manus Theodorici, Archiepiscopi Colonienſium solemniter in Regem unctus coronatur.

Eugenius
Papa Lega-
tionem ad
Basileenſe
Concilium
miſit.

Eodem anno ab Imperatore Sigismundo viam universæ carnis in Moravia, ut diximus, ingresso, Eugenius Papa neminem habens quem timeret, Concilium Basileenſe statuit revocare, sed metuens ne schisma in DEI Ecclesia sequeretur, miſit ad illud Nicolaum Abbatem nostri Ordinis de Sicilia Panormitanum Archiepiscopum Monarcham Juristarum, cum alijs quibusdam viris solemnibus, per quos Patres monuit Basileæ congregatos, ut à captis desisterent, & sibi, ut vero Christi Vicario in omnibus fideliter obedirent. Qui quidem Archiepiscopus cum Basileæ in Concilio, tum Ratisbonæ & Franckenfurti in conventu principum, & alibi multas orationes pro Eugenio habuit, & causam ejus fideliter promovit, sed impedire Concilium non potuit. Nam Patres apud Basileam constituti, non obstante Legatione Archiepiscopi Panormitani, Eugenium Papam cum suis Cardinalibus ut ad Concilium venirent citaverunt, quem ut in sua opinione permanentem viderunt, contra eum tanquam schismaticum procedunt, atque postremo deponunt absentem à Pontificatu, & Amadeum Eremitam Ducem quondam Sabaudia in Papam elegerunt, Felicem ejus nominis quartum appellantes.

Concilium
Basileenſe
Papam Eu-
genium ter-
tio citavit.

Mechtildis
Ludovici
Barbati
uxor mori-
tur.

Anno prænotato prima die mensis Julij, obiit Ernestus Dux Bavarie in Ecclesia Monacensi sepultus, filium relinquens nomine Albertum, per quem Genealogia Ducum Bavarie continuatur, quemadmodum paulò ante diximus.

Eodem anno duodecima die mensis Maij, obiit Heidelbergæ Mechtildis uxor quondam Ludovici barbati Comitis Palatini Bavarie quæ Ducis, de quo plura in superioribus per ordinem jam diximus, mater pauperum pientissima.

Mons Gi-
gantum ab
Joanne
Herbipol.
Episcopo
obsidetur.

Anno item prænotato viceſima quarta die mensis Augusti, Joannes Episcopus Herbipolensis contractis suorum copijs castellum prædonum Ruffenberg nomine, munitissimum obsedit, quod per dies plures machinis & varijs modis impugnans, cum expugnare non posset, solutâ obsidione recessit, cautione acceptâ, quod hostes Ecclesiæ deinceps non hospitentur.

Eodem

Eodem anno Rhabanus de Helmstatt Archiepiscopus Trevirorum & Spirensis Ecclesie antistes jam senio gravatus, quorundam consilio inductus, Joannem Episcopum Leodiensem in Coadjutorem suum pro Trevirorum Ecclesia assumpsit. Quod majori parti Canonicorum haud parum displicuit, & damna non parva (sicut plures eo tempore opinabantur) dicta provenerunt Ecclesie.

MCCCCXXXIX.

Anno Wolfframmi Abbatis Hirsaugiani undecimo, Indictione Romanorum secundâ, Patribus in Concilio Basileâ congregatis, per censuras contra Eugenium Papam procedentibus, ipsûmque à Pontificatu deponere instigantibus, quod & eodem anno factum est, Ludovicus Delphinus Viennensis Gallie & Comes Armeniacus cum viginti quinque millibus pugnatorum ab ipso Pontifice, ut dicebatur, in dissipationem Concilij suscitati venerunt in Alsatiam, & prædas cum incendio ac nece pauperum rusticorum circa Basileam, Argentinam, Colmariam, & Alsatiam totam sine misericordia crudeliter exercebant, villanis ad urbes confugientibus tantum salvis.

Imprimis igitur confederati Suteses anno prænotato in mense Augusto, primò feliciter, postea verò infeliciter cum Delphino & Armeniacis pugnaverunt, & plusquam duodecim millia eorum peremerunt, quorum omnia bona rapientes in suos usus converterunt. Ex Sutesibus etiam in secundo congressu pauci remanserunt, sed penè omnes fuerunt occisi, quod eis propterea contigit, quia nec suis obedire Capitaneis voluerunt, nec monitis Basileensium optimis fideliter denunciatis acquiescere, quin potius unicum à Basileensibus missum, qui eis nuntiavit innumerabilem Armeniacorum multitudinem ultra flumen latere, comprehensum interfecerunt, arbitantes, Basileenses eorum gloriâ invidiosè torqueri, & contra prohibitionem suorum Capitaneorum amne transmissio succubuerunt. Nihilominus fortissimè agentes in medio inimicorum conclusi, & ab ortu solis usque ad occasum pugnantes, cum se viderent in mortis articulo constitutos, non pauciores XIII. millibus hostium occiderunt.

Biennio & 6. mensibus turba ista malignantium Armeniacorum devastavit Alsatiam, nemini deferens, nemini servans fidem & litteris & Sacramentis confirmatam; nam promissis quoscunque potuerunt decipientes, ut rebus & corporibus persisterent salvi, posteaquam fuissent munitionibus intromissi, direptis omnibus, nihil promissorum servabant. Sic intromissi fuerant in Walzhuor, in Lauffenburg, in Seckingen, in Reinfelden, & in alijs Helvetiorum, & Alsatiorum oppidis & castellis pluribus. Multa per illud triennium fecerunt incolis mala, diripientes omnia quæcunque potuerunt invenire, pauperes, qui se redimere pecuniâ non potuerunt, infinitis & horrendis cruciatibus affectos sine misericordia in arboribus suspendebant.

Postremo anno Wolfframmi Abbatis XIV. Ludovicus Comes Palatinus Rheni, Bavariaeque Dux & Princeps contraâa multitudine pugnatorum auxilio vicinorum Principum & Civium Regni Germanici, Basileensium, Argentinensium, Schlettstattensium, & aliorum haud procul à Basilea in ipsos Armeniacos potenter irruit, & multis eorum peremptis, reliquos in fugam convertit. Delphinus autem cum paucis vix evasit Comitibus

Armeniaci Galli devastant Alsatiam in odium Concilij.

Armeniaci superantur à Sutesibus.

Armeniaci dicebantur die arme Jäcken die Schnäcken vel die Schneider.

Armeniaci per Ludovicum Palatinum Comitem caesi fugantur.

&c

& nobilibus suis, quos adduxerat, multis in diversis locis amissis. Non adjecit amplius redire in Alsatiam, Germanorum expertus fortitudinem.

Anno prænoto, Patres de Concilio apud Basileam congregati ad instantiam quorundam Ordinis nostri Abbatum (quorum Deus corda inclinaverat ad observantiam regularem) constitutionem unam pro Reformatione Monasteriorum factis utilem edentes, Provinciali capitulo Moguntinæ provinciæ & Bambergensis Diœcesis tradiderunt: quæ incipit: *Inter curas multiplices, quibus in occurrentium rerum & negotiorum, &c. Datum Basileæ. Calendas Martias, anno à Nativitate Domini MCCCCXXXIX.*

Eodem tempore Concilium Basileense memoratum ex Abbatibus Ordinis nostri duodecim visitatores per Moguntinam provinciam deputavit, inter quos erat vita & eruditione præcipuus Joannes Rhode Abbat Monasterij S. Matthiæ Apostoli extra muros Trevirorum, de quo plura diximus. Hi XII. Abbates habebant visitare & reformare auctoritate Concilij Generalis omnia & singula Monasteria per dictam provinciam Moguntinam ubilibet constituta, tam Monialium quam Monachorum. Et notandum, quod juxta constitutionem Benedicti XII. Provincia Moguntina cum Bambergensi Diœcesi exempta, quantum ad Conventus pertinet Ordinis nostri, unum facit Capitulum provinciale, Abbates habens hodiè c. & xx. De qua Provincia ab Ordine translata sunt à tempore Concilij Constantiensis in Ecclesias Canonicorum secularium decem Monasteria. Provinciæ autem Coloniensis & Trevirensis pro una computantur, in qua sunt fermè lxx. Monasteria, quorum Abbates unum faciunt Provinciale Capitulum. Provinciæ quoque Magdeburgensis & Bremensis in Saxonia computantur pro una, in qua Monasteria nostri Ordinis sunt xv. quorum Abbates similiter faciunt capitulum, cui & Abbates Camenensis Diœcesis sunt incorporati. Provincia Salzbürgensis in Bavaria Ordinis nostri clara habet Monasteria, quorum Abbates unum faciunt provinciale capitulum. Harum sex Germaniæ provincialium Ordinis nostri Abbates, quatuor faciunt Capitula Provincialia, quibus omnibus & singulis in Concilio Visitatores fuerunt Ordinati.

Sunt autem totius Europæ Provinciæ lxxxii. cum insulis in mari Mediterraneo & Germanico adjacentibus, quarum Ordinis nostri Abbates faciunt capitula provincialia xxxii. Sed hodiè in paucis capitula provincialijs servantur propter Abbatum superbiam & nimiam deformitatem Monachorum, Tria in Germania scimus Capitula de triennio in triennium servari, videlicet Moguntinensium unum, Trevirensium & Coloniensium unum. Bremensium & Magdeburgensium similiter unum. In cæteris verò Provincijs, ubi Provinciale Capitulum servetur, aut ubi non servetur, nostram fugit scientiam.

Anno item prænotato in Dominica tertia post Festum Dominicæ Resurrectionis, quæ fuit xxvi. die mensis Aprilis, celebratum fuit decimum à tempore Concilij Constant: Ordinis nostri provinciale Capitulum Nürenbergæ apud S. Ægidium. In quo præfederunt Hartungus S. Petri in Erphurdia, Georgius S. Ægidij in Nürenberga, Nicolaus S. Blasij in Nigra Sylva, & Henricus in Amorbach Monasteriorum nostri Ordinis Abbates. In eodem Capitulo Bulla seu Constitutio Basileensis Concilij, de qua paulo ante jam dictum est, præsentibus, & cæui Patrum.

Constitutio Basileensis Concilij pro reformatione Ordinis nostri editur.

XII. Abbates ordinantur visitatores per Concilium.

Provincia Moguntina cum Bambergensi Diœcesi exempta, quantum ad Conventus pertinet Ordinis nostri, unum facit Capitulum provinciale, Abbates habens hodiè c. & xx.

Ordinis nostri sunt provinciæ 82. & faciunt capitula 72.

Capitulum Ordinis nostri celebratur Nürenbergæ.

Anno 1545
70
5
20

fuit exhibita. quam debita cum reverentia fufcipientes omnibus mandarunt fervendam capitulo fubjectis.

Eodem anno Rhabanus de Helmftatt Archiepifcopus Trevirorum fuam confiderans aratam fenio gravatam, eo quod Ecclefia: fuæ deinceps utiliter præfiffe non poffet, habito fuorum confilio, & imprimis Coadjutoris fui Joannis Epifcopi Leodiensis, Archiepifcopatum Trevirenfem Jacobo de Sirka, qui ante ipfum in diffenfione cum Udalrico de Manderscheit, ut fupra diximus, anno Wolfframmi Abbatis fecundo, electus fuerat, refignavit de confenfu totius Capituli, refervata fibi penfione annua, de facultatibus Ecclefia: ut poffet vivere, quibus ritè peractis ad Ecclefiam fuam Spirenfem, unde venerat, reverfus eft.

Jacobus autem in Archiepifcopum Trevirorum per Concilium Bafileenfe confirmatus, & in Caftro Meyenberg confecratus præfuit annis xvii. Vir optimus, animo præftans, & per omnia magnificus, qui magnanimitate, & prudentia fuâ omnes fibi, vel Ecclefia: adverfantes potenter fuperavit: & majoris Ecclefia: fuæ quofdam rebelles ad obedientiam revocavit. Enim verò cum vitam & mores eorum pravos attentaret corrigere, illi in rebellionem erecti, quò difciplinam paftoris effugerens, fe legibus fubjecerunt civilibus; quod cum Archiepifcopus in propria perfona detuliffet ad Romanum Pontificem, litteras ab eo compulforias impetravit, quibus Papa præcepit eos, aut beneficijs cedere omnibus, aut civilitati, quam temerè afumpferant, renuntiare.

In primo fuo ad Ecclefiam Trevirorum introitu Jacobus omnia penè reperit defolata, Archiepifcopatum are alieno nimis gravatum, omnes proventus annuos & census, oppida, Caftella, & Telonia creditoribus impignorata ratione bellorum, quibus Rhabanus Archiepifcopatum fibi acquifiverat. Nam ut eo tempore invenimus computatum, ad quatuorcentena millia florenorum Ecclefia Trevirenfis in primo introitu Jacobi ad Archiepifcopatum creditoribus tenebatur, pro quibus omnia ferè erant obligata. Et quamvis promptuaria cuncta reperiffet exhausta & vacua, cogebatur tamen à principio dare Joanni Epifcopo Leodiensi, qui fuerat Coadjutor Rhabani, fexaginta florenorum millia, Antecessori fuo mutuata.

Anno autem præcedente Rhabanus priusquam refignaret Archiepifcopatum Trevirorum, hoc eft, anno Wolfframmi Abbatis X. die menfis Januarij 8. de confenfu Capituli in favorem nepotis Rheinhardi de Helmftatt majoris præpofiti, etiam Spirenfem Ecclefiam refignavit, cujus Epifcopus fuerat annis xxxv. Commendatarius verò quamdiu fuit Archiepifcopus Trevirorum, annis vii. qui fimul computati faciunt annos XLII. in tertio Ecclefia: ceflit Trevirorum.

Post refignationem voluntariam Rhabani de Helmftatt in Epifcopatu Spirenfis nepos ejus R. heinhardus de Helmftatt major præpofitus, confenfu totius Capituli fuccedens præfuit annis ferme xvii. homo quietus & tranquillus, fub cujus regimine, ut fuo loco dicemus, major Ecclefia Spirenfis igne fuit exufta.

Anno prænotato xiv. die menfis Septembris obiit Gobelinus Abbas Monafterij quondam mei Spanheimenfis anno regiminis fui octavo non completo. Huic in Abbacia Spanheimenfi fuccellit Fridericus de Nakheim,

E e e

heim,

Capitulum Ordinis noſtri: celebratur Nurembergæ.

Rhabanus de Helmſtatt Archiepifcopus Trevirenfis Jacobo refignat Ecclefiam.

Jacobus de Syrka fit Archiepifc. Trevirenfis annis xvii.

Omnia bona Ecclefia Trevirenfis impignorata pro 400000 florenis.

Reinhardus de Helmſtatt fit Epifcopus Spirenfis annis xvii.

Fridericus fit Abbas in Spanheimenfi.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

heim, & præfuit annis v. menſibus vii. diebus vi. Monachis in magna deformitate viventibus, & Monasterio in utrôque ſtatu ſpiritualium & temporalium nimis collapſo.

Joannes de
Brunn Epi-
ſcopus Her-
bipolenſis
capitur in
Hirtzhorn.

Eodem anno Joannes de Brunn Epicoſopus Herbipolenſis & Franciæ Orientalis Dux unicus, quam ob cauſam neſcio (niſi forſitan debitorum à Domicellis de Cornu Cervi hoc eſt Hirtzhorn) capitur, & 3. menſium ſpatio detinetur captivus. Fuerunt qui dicerent, hunc Pontificem Eccleſiam ære nimium gravaffe alieno, & inter multos creditores etiam ab illis de Hirtzhorn ſummam notabilem mutuo accepiffe pecuniarum, quam in tempore non reſtituerit conſtituto, ideò manus eorum incidiffe capivum. quod veritati ſatis apparet eſſe conſentaneum.

Anno item prænotato xiv. die menſis Novembris, obiit Rhabanus de Helmſtat quondam Epicoſopus Spirenſis & Archiepiſcopus Trevirenſis. Spiræ ſepultus in medio Eccleſiæ Principalis anno Pontificatus ſui xlii. nondum completo. Vir prudentia ingenio conſilio & animi conſtantia ſingularis, qui pro defenſione libertatis Eccleſiaſticae totum libens ſemper expoſuit quod fuit. Ad honeſtos pro patria labores natus, omnibusque omnia factus veluti alter Machabæus Clerum de inſta ſervitute Civium prudentia ſimul & armis potenter liberavit.

Anno Wolframmi Abbatis præſignato vinum apud Francos noſtros Orientales in caro pretio fuit; nam à principio anni uſque ad Feſtum S. Jacobi menſura vendebatur una pro x. denarijs novis. Circa feſtum autem Archangeli Michaëlis vinum iterum tantum ſubito vileſcere cepit, ut una menſura pro uno denario venderetur. Frumenta toto anno in vili pretio fuerunt; nam ſiliginis maldrum unum duobus talentis hoc eſt, decem ſolidis, quorum xxvii. florenum faciunt, emebatur.

Eodem anno xviii. die menſis Septembris hora prima, minuto quinquageſimo nono poſt meridiem, natus eſt Comes Bertholdus Comes in Henneberg, qui poſtea ex Decano majoris Eccleſiæ factus eſt Archiepiſcopus Moguntinus: vixit annis lxxvi. Archiepiſcopus fuit annis xxi.

Albertus
Rex Ger-
manorum
moritur.

Anno item prænotato xxvii. die menſis Octobris, hoc eſt, in Vigilia SS. Simonis & Judæ, obiit Albertus Rex Germaniæ, Bohemiæ, Ungariæ, Dalmatiæque, Dux Aſtriæ, & Comes Tyrolis, in Alba Regali ſepultus anno regni Germanici ſuſcepti ſecundo, minus 4. menſibus, & 21. diebus, Princeps magnificentia & liberalitate omnium clariffimus, quo dignus non erat mundus, & ideò in brevi complevit tempora multa, quia placuit Deo anima ejus, propterea citò abſtulit eum de medio tenebrarum, ut gaudeat in æternum.

Joannes
Rhode Ab-
bas S. Mat-
thiæ apud
Trevirum
obiit.

Eodem quoque anno prima die menſis Septembris obiit Joannes Rhode Abbas Monasterij S. Matthiæ Apoſtoli extra muros Trevirorum. anno ætatis ſuæ lxxiv. Abbatialis verò dignitatis xx. vir moribus & converſatione integer & ſanctus: qui furor Monachorum carnalium ſua prudentia domuit, eorum vitia corripuit, Buſfeldinæ Obſervantiæ fundamenta primus collocavit; de cujus Opusculis & vita in ſuperioribus plura jam diximus.

Eugenius
Papa per
Concilium
Baſilienſe
abſens de-
ponitur.

Anno memorato xvii. die menſis Novembris Patres in generali Concilio apud Baſileam congregati Eugenium Papam ſapius citatum rogatum & vocatum jamque diu expectatum, ſed venire contemnentem, ut ſchiſmaticum

schismaticum atque rebellem Ecclesiæ à summo Pontificatu per sententiam deposuerunt absentem. Quæ præsumptuosa res cum ad ejus noticiam devenisset, nequaquam animo concidit, sed habito sapienter conventu Cardinalium, discussaque Græcorum & Latinorum diffensione, tandem eo ventum est, ut Græci rationibus victi faterentur, Spiritum S. à Patre simul & Filio procedere, Purgatorium esse, Corpus quoque Dominicum in azymo sine fermento pane triticeo fore dicerent consecrandum. Denique ut infirmaret Concilium Basileense Eugenius, suasque partes roboraret, in publico residens consistorio XVIII. Cardinales de novo creavit, quorum in numero duo Græci fuerunt, Nicænus & Ruthenus, per quos Græcos in fide Romanæ Ecclesiæ sperabat facilius posse contineri, qui tamen brevi postea iterum defecerunt.

Igitur Eugenio per Concilium Basileense à Pontificatu, sicut diximus, deposito, mox ordinati sunt ex Patribus nonnulli, quibus potestas data fuit, ut novum Ecclesiæ Pontificem eligerent. Qui secedentes à multitudine conclavæ ingressi sunt, & scrutatis ex more votis, Amadeum Monachum Eremitam Ducem quondam Sabaudia in Papam concorditer elegerunt. Mittuntur statim ad Ripaliam Coenobium, in quo degebat, nunciij & Oratores, qui vocent electum ad Pontificatum, qui confurgens venit ad Concilium, & præmissa Consecratione solemniter Pontificium munus libens subivit oblatum. Nuncupatus est in sua obedientia Felix V. & præfuit in ea annis IV. postea cessit Nicolao V. Eugenio jam vita defuncto, quemadmodum suo loco dicemus.

Eo tempore in caelo tres soles apparuisse leguntur, divisum in 3. partes statum Ecclesiæ, ut multi opinabantur, significantes. Nam una pars sequebatur Eugenum ut verum Christi Vicarium, in qua fuerunt Itali, Lombardi, Apuli, Galli, & Hispani. Alia verò pars Felici adhærebat, in qua erant Teuthonici, Burgundiones, Sabaudi, & penè Germania tota. Tertia pars eorum hominum fuit, qui neque Felicem sequebantur, neque Eugenum, & ideo se neutrales nominabant, existimantes hanc viam tutiorem, si duobus de Papatu contendentibus, neutrum observent. Sed meo iudicio cæteris periculosius erraverunt, cum præsertim sapienti non sit dubium, alterum ex duobus legitimum fuisse Pontificem, sive Felix fuerit, sive Eugenus. Quomodo ergò neutralis bonâ conscientia esse possum, quando non vacat Ecclesia, quamvis nesciam, quis duorum sit Pontifex? satius igitur & tutius in simili casu est, rationis iudicio unum sequi & observare, quem verum credas esse Pontificem, quam neutraliter utrumque contemnere.

Quis qualis & quantus fuerit iste Papa Felix, Germanici Regni honor, cui Sabaudia est antiquo jure subiecta, me paucis, ut dicam, impellit. Amadeus igitur, de quo nobis est sermo, Comes fuit Sabaudia, quem Imperator Sigismundus olim in Constant: Concilio sublimavit in Ducem, qui non diu post susceptum honoris titulum divino inflammatus amore Ducatum Sabaudia Ludovico filio suo reliquit, mundum cum suis delicijs pro DEI honore contempsit, & quibusdam associatus nobilibus, Monasterium Carthusiensis Ordinis, quod Ripalia nuncupatur, ingressus, Domino in magna devotione militavit.

¶ e e z

Inde

Amadeus
Monachus
fit Papa in
Concilio
Basileensi
Felix V.
dictus.

In partes
tres Eccle-
sia
dividitur,
& tres in
caelo soles
videntur.

Periculo-
sus errave-
runt neu-
trales.

De origine
vita & mo-
ribus Papæ
Felicis V.

Inde vocatus per Concilium Baſileenſe ad Summi Pontificatus apicem, novem in ſua miniſtravit obedientia juſticiam annis: quibus evoluit, & mortuo Eugenio voluntariè ceſſit Nicolao V. ut ſuo plenius ordine dicemus. Erat enim vir optimus, vita & converſatione præclarus, ingenio promptus, eloquio dulcis, pius & juſtus, eruditione quoque ſcripturarum ſufficienter inſtructus. Ejus filia nomine Margaritha nupſerat Ludovico Pio Comiti Palatino Bavarixque Duci Principi Electori, cui peperit Philippum Palatinum, qui ante hoc fermè quinquennium obiit, ut inferius dicitur. Ludovico autem deſuncto Margaritham Udalricus Comes de Wirtenberg duxit uxorem, de qua tamen liberos non ſuſcepit.

Felix Papa multos pro ſua parte creavit in Concilio Cardinales.

Felix autem in Pontificatum ſublatus, pro confirmatione partium ſuarum nonnullos apud Baſileam Cardinales inſtituit, inter quos erat Joannes de Raguſio Ordinis Prædicatorum S. Theologiæ Doctor, Græcæ & Latinæ peritus, qui & Baſileæ obiit, & Bibliothecam ſuam valde raram & pretioſam Conventui ſui Ordinis commendavit cum omni ſupellectili ſua in perpetuam poſſeſſionem.

Nicolaus Abbas Siculus & Archiepiſc. Panormitanus & Cardinalis noſtri Ord.

Nicolaus quoque Siculus Abbas Monacenſis Cœnobij Ordinis noſtri in Sicilia ex Catana civitate oriundus Archiepiſcopus Panormitanus, quem Eugeniſſimus Papa miſerat Baſileam ad revocandum Concilium, rationibus & auctoritate victus Concilio adhæſit, & per Felicem Cardinalis honore donatur; fuit enim vir in utroque Jure peritiſſimus, & multa ſcripſit, quæ hodiè manifeſta ſunt omnibus.

Fridericus Dux Austriae Pater Sigismundi Archiducis moritur.

Anno item prænotato xxiv. die menſis Junij, quæ fuit nativitate S. Joannis Baptiſtæ ſolemnis, obiit Fridericus Dux Austriae, filium relinquens parvulum, nomine Sigismundum, cum theſauro magno, quem ad redimenda Dominia ducatus impignorata non ſine labore diuturno vivens congregaverat. Fridericus autem Dux Austriae poſtea Imperator III. tulit Sigismundum parvulum cum theſauris magnis, & duxit in Austriam Tutoris peragens officium, ubi ſub tutela erat pluribus annis, donec tandem inſtantibus Tyrolanis & vallis Oeni populis, quorum erat Princeps, ſuo dominio pleno Jure inſtituitur.

MCCCCXL.

Monasterium S. Jacobi Moguntiae à Bursfeldenſibus reformatur.

Anno Wolframmi Abbatis XII. Indictione Romanorum tertia, Monasterium S. Jacobi Apoſtoli quondam Scotorum in monte Specioſo prope Moguntiam inſtantia & cooperatione Theodorici Archiepiſcopi Moguntini reformatum eſt, ex Monasterio Bursfeldenſi, ſub Joanne II. de Bubenheim Abbate, qui in reformationem memoratam conſenſit anno regiminis ſui ſecundo. Quo tandem anno Wolframmi Hirfaugienſis vicesimo quarto vita deſuncto, ſucceſſit Lubertus vir omni religione decorus, annis decem. Poſt quem Eberhardus de Venlo annis 7. Quo ad Montem Monachorum prope Bamberg translato ſucceſſit Joannes de Itzſtein annis 3. Illo etiam cedente, & Abbatiam S. Joannis in Ringaungia ſucceſſit Hermannus Pruiſi patria Moguntinus annis 44. minus duobus menſibus, vir optimus & ſempiterna memoria dignus. Quo mortuo, & in medio chori ſepulto, Joannes de Gerauo major cellerarius in Abbatia ſuccedens hodie tertium Abbatiaſat annum. Plura Cœnobitia ex eodem Monasterio deinceps fuerunt reformata.

Eodem

Eodem anno, Sabbato post Erhardi Festum, in principio mensis Januarij obijt Joannes de Brunn Episcopus Herbipolensis, & Dux Francia Orientalis, in Castro montis Dominæ nostræ S. Mariæ, cujus corpus in majori Ecclesia cum honore fuit sepultum. Reliquit Ecclesiam Herbipolensem nimis exhaustam, & multis debitis involutam; nam quidquid habuerat in proventibus, & censibus annuis, totum pro are alieno fuerat impignoratum, ut vix præful unde viveret cum difficultate posset acquirere. Miseria fuit insignem tunc videre memoratam Ecclesiam in tanta paupertate constitutam, ut non tantum gloria esset spoliata, quam prius habuerat, sed etiam fidem apud omnes publicam amisisset. Unde parum absuit, quin propter multitudinem debitorum alienanda in manus Fratrum Ordinis Teuthonici misera venisset. Post Joannem electus fuit à Capitulo Sigismundus Saxonie Ducis filius, qui aliquandiu coadjutor ipsius Joannis fuerat: homo pacificis actionibus delectatus: confirmatus autem & ordinatus in Episcopum præfuit annis 3, de quo etsi copiosa sit mihi materia, nescio quid scribam, propter vanam de ipso hominum æstimationem, aliis eum stultum & fatuum, alijs verò prudentem & optimum virum asserentibus. In prima opinione fuerunt Canonici, & penè Clerus omnis, quorum sectatores ita reliquerunt in scriptis, quòd post facititates multas pueriliter commissas penè solus aufugerit ad fratres suos Duces in Saxoniam, & ibi manserit usque ad mortem, nec reversus ad Herbipolim deinceps fuerit, fratribus ob verecundiam ne elaberetur, miro illum studio custodiri facientibus. Qui verò sequebantur opinionem memoratæ contrariam, eum propterea exosum atque despectum fuisse à Clero dicunt, quòd civibus nimium assentiens, eorum se fidei potius, quam Canonicorum suorum credidisset, favorémque populi pluris æstimaret, quam devocionem auctoritatem & libertatem omnium Clericorum. Opiniones hodiè vulgarissimas dixi, quorum me scriptorem non iudicem exhibui.

Anno item supra dicto circa medium quadragesimæ, convenerunt apud Franckfurdiam principes Electores: Theodoricus Archiepiscopus Moguntinus, Jacobus Archiepiscopus Trevirorum, Theodoricus Archiepiscopus Coloniensium, Ludovicus Palatinus Comes Rhæni Bavaricæque Dux, Ernestus Dux Saxonie, & Fridericus Marchio Brandenburgensis, & habitis inter se tractatibus ex more necessarijs, tricesima die mensis Martij, Fridericum Ernesti filium Austriæ, Styriæ, Carinthiæque Ducem & in Tyroli Comitem unanimi consensu in Regem Germanorum & Imperatorem Romanorum elegerunt, quem ad Aquasgrani ducentes solemnè pompa coronarunt. Sex & viginti annorum erat cum regnare cepisset, tribus & quinquaginta annis regnavit in Germania, quorum solus expendit quadraginta sex, cum filio autem Maximiliano 7. annis regnavit. Undecim annis sine Imperij corona regnavit, & quadraginta duobus annis imperavit gloriosè coronatus; Erat enim vjr optimus, bonarum litterarum studio competenter imbutus, ingenio subtilis, consilio cautus, actione præcipuus, pacificus mansuetus pius justus atque munificus, amator Cleri, defensor pauperum, & virorum omnium cultor & amator Doctorum. Uxorem postea duxit coronatus Imperator Leonoram Lusitanie seu Aragonie regis filiam, de qua genuit Maximilianum Regem & Cæsarem, filiam quoque unam, quam Albertus Bavaria Dux habuit uxorem.

E e e 3

Eodem

Joannes de
Brun Her-
bipolensis
Episcopus
moritur.

Sigismundus
Dux
Saxonum
fit Episcopus
Herbipolensis
annis tribus.

Fridericus
Dux Au-
strie fit Rex
Germano-
rum annis
33.

Leonora
filia Regis
Lusitanie
uxor Friderici
Imperatoris III.

Regina Un-
gariæ filium
commendavit Regi
Friderico.

Eodem tempore, quo Albertus Germaniæ Ungariæ Bohemiæque Rex, de quo paulo ante dictum est, vitam cum morte commutavit humanam, Elisabeth uxorem suam partu gravidam reliquit, quæ non diu post obitum mariti filium peperit nomine Ladislaum. Cùm autem Fridericus Dux Austriæ jam dictus in Regem Germaniæ fuisset electus, venit cum eo mulier jam memorata, Ladislaum filium suum jam pridem apud Albam regalem 4. menses habentem ætatis, in regem Ungariæ coronaturum secum adducens, cum regni corona nimium pretiosa; non enim confidebat Ungaris, & ideo filium Regi Friderico educandum prudenter commisit, & coronam regni Ungarici ad tempus servandam commendavit; quod fideliter fecit utrumque. His pro quibus venerat, apud Fridericum regem peractis, Regina cum sua comitiva in Ungariam reversa est, & regnum loco filij aliquandiu prudenter gubernavit. Interea Bohemi auditâ morte Regis Alberti, qui ut supra diximus, in Moravia obierat, diem statuunt in unum conveniendi pro electione novi regis Bohemi celebranda; nesciebant enim quod Regina peperisset filium. Innotuit autem mulieri consilium Bohemorum, & missis ad conventum Legatis regem prohibuit eligendum, significans se legitimo ex Rege filium regni legitimum peperisse hæredem. His Bohemi auditis in duo seinduntur. Altera decernebat pars Ladislaum pro rege suscipiendum, altera verò non parvis regnum deberi sed viris, qui possint & regere subiectos, & defendere contendens, regem omnino statuit eligendum, satis fore Ladislao, si post 24. ætatis annum vocaretur ad regnum. Et hæc pars invaluit. Scrutatis igitur votis eorum, quibus de rege nominando fuerat delegata potestas, Albertus Dux Baviaræ, qui olim apud regem Wenceslaum enutritus linguam probè noverat Bohemicam, tunc quidem in Bavaria constitutus in Bohemiæ Regem concordi voto eligitur. Placuit electio cæteris, mittuntur confestim nuntij ad electum, atque ut veniat in regnum sibi destinatum à Deo, multis precibus rogatur. Quibus ille gratias egit imprimis, quod eum ex omnibus unum elegissent in regem, multumque se idcirco debere Bohemis, Regali boatu proclamans. Sed cùm regis Alberti Ladislaus extet legitimus filius & hæres, sibi non fore decorum asseruit, ut regnum etiam vocatus ab incolis terræ usurpet alienum. Hac responsione Bohemi accepta, honoratiquè muneribus ad suos in Bohemiam tristes reversi sunt. Repulsi autem ab Alberto Bohemi, Legatum ad Fridericum regem miserunt, orantes, ut regnum Bohemiæ tutorio nomine suscipiat gubernandum, quousque puer adolescat Ladislaus. Renuit Fridericus oblata subire, indignum asserens illius usurpare hæreditatem, cujus tutelam suscepisset corporalem. Sed neque tutorio nomine Regnum Bohemiæ gubernare posse respondit, propterea quod cùm Regno Germaniæ & Romanorum plurimum esset occupatus, ipsi potius regni gubernatores eligerent, donec parvulus ad legitimam perveniat ætatem. Cujus acquiescentes consilio Bohemi, gubernatores quosdam regni constituunt, inter quos non satis firma concordia extitit, & ideo respublica in manus tandem hæreticorum devenit.

Bohemi
Ducem Ba-
variæ Al-
bertum
Regem
petunt sed
refutantur.

Bohemi
Fridericum
Regem pe-
tunt sed ac-
ceptare
contempserunt.

Albertus
Marchio
Branden-
burgensis
tentat
Oxenfurt.

Eodem anno quarta die mensis Decembris, quæ fuit solemnitate S. Bar-
bara Virginis & Martyris festiva, venit Marchio Brandenburgensis, qui
morabatur in Onolspach cum armatorum exercitu, insidiosè capiens no-

turno

Autumno tempore castellum & oppidum Ecclesie Herbipolensis Oxenfurt invadere, & expugnare. Præmisit ergo viros 50. ut muros præoccupantes ascenderent & venienti exercitui portas oppidi prius quam dies illucesceret, aperirent. Sed errante per noctem in tenebris ductore copiarum, & tardius cum exercitu veniente ante oppidum, utpote jam illucescente die, innotuere tradimenta civibus, & correptis armis viros illos 50. qui jam oppidum per muros intraverant, omnes ceperunt, & armis denudârunt. Interea tandem supervenit exercitus, forisque ante muros portarum refestationem expectabat, in quem cives è muris, & turribus misere bombardas, & subito cuncti turpiter dispersi, fuga quæsiere salutem. Cecidit ibi Erckengerus de Sensheim Capitaneus exercitus memorati Marchionis, & bombardarum impulsu etiam alij perierunt.

MCCCCXLI.

Anno Wolfframmi Abbatis tertidecimo, Indictione Romanorum quarta, ultima die mensis Aprilis, quæ fuit Dominica tertia post Festum Resurrectionis Domini, & Salvatoris nostri Jesu Christi, celebratum fuit undecimum Ordinis nostri provinciale Capitulum, in quo præfederunt Harungus S. Petri in Erfordia, Georgius S. Egidij in Nürenberga, Nicolaus S. Blasij in Nigra Sylva, & Henricus Beatæ Mariæ semper Virginis in Amorbach Monasteriorum Ordinis nostri Abbates, qui etiam in proximo capitulo præfederunt.

Hyems fuit hoc anno diuturna & asperrima. nivésque magnæ super faciem terræ fuerunt & continuæ, à festo S. Martini Episcopi usque ad Purificationem B. Mariæ semper Virginis, quorum frigore incommoditate simul & prolixitate non tantum homines pauperes, sed etiam jumenta afflictabantur.

Anno prænotato inter Ludovicum Baviaræ Ducem cognomento Gibbosum, & patrem ejus Ludovicum Ducem, qui morabatur in Ingolstat, magna fuit suborta dissensio, quæ tandem plenum dedecore finem accepit. Nam consilio & auxilio Marchionis Brandenburgensis Alberti, Patrem in oppido Neuburg juxta ripas Danubij obsedit, cum oppido cepit, & rem perpetuâ infamiâ notandam perpetravit; captum namque patrem in prædam Marchioni Alberto dimisit, quem ille Henrico Duci Baviaræ in Landtschuta commoranti acerrimo ejus adversario pro magna vendidit summa pecuniarum, quam solvere cogebatur, si voluit liberari. Sed hæc impictas filij magna in patrem divina dictante justiciâ morte citius est vindicata præmaturâ, ut qui genitorem dehonestavit proprium, brevi moriens sine liberis, pater esse non posset.

Eodem anno Theodoricus de Mærs Archiepiscopus Colonienfis magno pugnatorum congregato exercitu Sufatum Westphaliæ oppidum oblatione vallavit. Cives autem firmitate murorum adjuti se fortiter defendebant. Unde cernens postremò Archiepiscopus, quod locum sicut speraverat, obtinere non posset, concordiam fecit ut potuit, & ad propria non sine damno reversus fuit.

Anno prænotato, Godfridus præpositus in Rote, de promissione & consensu Wolfframmi Abbatis Hirsaugiani, ad cujus jurisdictionem, Cœnobium ipsum sine medio pertinet semperque pertinuit à prima fundatione sua, usque in præsentem diem, præposituram ipsam resignavit acceptâ

Capitulum Ordinis XI. Nürenbergæ celebratur.

Ludovicus Baviaræ Dux Gibbosum patrem suum expugnavit.

Archiepiscopus Colonienfis Sufatum obsedit, sed capere minime potuit.

Præpositus in Rote resignavit officium suum.

acceptâ pensione annuâ florenorum septuaginta, quibus vitam deinceps in privato sustentaret. Iste Godfridus cappam sericam satis pretiosam, & crucem argenteam Hirsaugiâ piâ devotione donavit, quæ ibidem in Ecclesia servantur usque in hanc diem.

MCCCCXLII.

Inter Ungariæ Regiam & Uladislaum Polonum discordia.

Anno Wolframmi Abbatis quarto decimo, Indictione Romanorum quinta, magni fuerunt in Ungaria tumultus pro regno inter Elisabeth Reginam Alberti quondam Regis relictam uxorem Ladislai pueri matrem, & Uladislaum quondam Poloniæ regem, quem nonnulli ex primoribus Ungariæ contra eam vocaverunt in Regnum. Quibus Eugenius Papa recognitis Julianum Cardinalem Cæsariensem Legatum misit in Ungariam, quò cum pervenisset, multum pro concordia & pace laboravit, & ecce ubi res optato fini appropinquare videretur, subito Regina carnis debitum solvit, & Polonus regnum obtinuit. Ladislao sub Regis Frederici manente tutela, ut supra dictum est, lætantibus alijs, alijs verò nimium contristatis.

Fridericus Dux Austriae Aquigrani coronatur in Regem Germaniæ.

Eodem anno mensè Julio, Fridericus Austriae Dux, quem anno superiori diximus apud Franckfurt absentem in Germaniæ regem electum, ad Regale oppidum Aquasgrani cum principibus multis proficiscitur, & in Ecclesia B. Mariæ semper Virginis per Theodoricum Coloniensem Archiepiscopum solemnè pompa inunctus coronatur. Annis verò undecim post electionem suam ad imperij coronam propter schisma, quod fuit inter Eugenium & Felicem, properare distulit, quam tandem à Nicolao V. Romæ suscepit.

Vinum crevit in abundantia multa.

Anno prænotato magna per totam Germaniam copia vini crevit, & in tantum viluit, ut cavata vini, quæ duodecim urnas continet apud Francos Orientales, urna vero una mensuras quatuor & sexaginta, pro florenis duobus passim venderetur, & erat vinum non tenue non vile non dometitium, sed nobile dulce & optimum, quale in multis retro non creverat annis. Fuitque in omni terra Germaniæ vini abundantia magna, frumentorum quoque omnis generis tanta exuberantia, ut horrea deficerent pluribus, in quibus nascentia reciperentur; erat enim totus annus valde temperatus in singulis quatuor partibus suis, aura quoque messis tempore serenissima, quo factum est, quod fruges siccæ domibus introductæ diutius servari potuerunt.

Wolframmi Abbas Hirsaugiensis in Schonrein renovat.

Eodem anno cum Prior Monasterij Schonrein Abbatè Hirsaugiano immediatè subjectus in Diocesi Herbipolensi census & proventus ejusdem Cœnobij annuos renovare laboraret sui jussione Abbatis Wolframmi, Comes de Ryneck, qui locum & fratres tutari debuerat, multipliciter in contrarium nitebatur, rusticis contra æquitatem faciens assistentiam, ne censuum fieri contingeret necessariam renovationem. Unde jure commotus Wolframmi Abbas post multas contentiones cum Comite habitas ad Schonrein in propria persona descendit, & sicuti patet in registris ibidem census in vicis comitibus renovavit.

MCCCCXLIII.

Hyems longa, fuit & durissima.

Anno Wolframmi Abbatis quinto decimo, Indictione Romanorum sexta, hyems fuit longa simul & frigidissima, durans à festo S. Martini penè usque ad medium mensis Maij, defeceruntque in multis locis pabula jumentis.

jumentis, & erat ingens miseria tantam videre inopiam rusticorum. Unde plures cum nec fenum haberent, nec stramina, ne penitus interirent jumenta, alij denudatis domibus suis, quæ straminibus erant cooperta, pabula ut poterant cum aqua calida fecere jumentis, alij jumenta sibi maceraverunt in escam: nonnulli etiam non habentes, unde pecora nutrent sua, præ nimia fame jam semimortua in campos & nemora minantes devoranda lupis concesserunt.

Eodem anno Sigismundus ex Ducibus Saxonie Herbipolensis Episcopus, posteaquam in tertium annum præfuisset Ecclesie, tadio civium aut injuria Canonicorum affectus, nescio, Deus scit, Herbipolim deseruit, & clam fugiens cum paucis in Saxoniam reversus est. Fuerunt qui scriberent, eum innata fatuitate & stultitia concitatum, ut fugeret, nullamque penitus à quopiam suscepisse injuriam; mores enim præferebat nimium pueriles, quibus multum est factus contemptibilis, maxime viris prudentibus, qui nihil in eo dignum Pontifice præter nomen & schema corporis esse judicabant; nam cunctis ut pueris puer affabilis extitit; mulieribus & puellis levem & nimium familiarem se præbuit, inter cives, quasi unus ex eis sine maturitate Pontificia conversatus est leviter. Igitur in Saxoniam reversus ad Fratres, multa querulabatur adversum Canonicos Herbipolenses, metu se mortis Herbipolim asserens deseruisse, sed non resignasse Pontificatum. Quid plura dicam? Fit postremo inter dissidentes concordia, Sigismundus fratrum suorum consilio persuasus & indultus Ecclesie memorata renuntiat, pensione annua sibi reservata, unde vivat. Mansit autem sub custodia fratrum Ducum in Saxoniam, & annis plurimis supervixit. Verum quia ut supra diximus, Herbipolensis Ecclesia fuit illis temporibus ære alieno nimium gravata, pensio hæc annua Sigismundo adscripta per plures annos tam per Godfridum Episcopum, quam per Joannem ejus successorem exitit neglecta, quæ in magnam postremo summam fuit à Ducibus computata; Rudolpho namque de Scherenberg post Joannem de Grumbach ejus successorem in Episcopum sublimato, Duces Saxonie restantem pensionis jam dictæ summam ab eo magnam exigebant, quod aut solvere, aut eos Ecclesie inimicos sentire, compelli videbatur. Erant tum, qui consulerent Rudolpho, belli fortunam expectandam potius, quam tantam pecuniarum summam nullo debita jure Ducibus solvendam. Quibus ille, ut vir pacificus & non improvidus respondebat: *His pecunijs, quæ postulantur à nobis, primum belli apparatus coadunare non possemus, quem etsi haberemus ad manum, nesciremus nihilominus, qui finis pro nobis, an contra nos sequeretur. Unde, inquit, meo judicio melius est, pecuniã comparare pacem, quam bellum foreve incertum.* Dedit ergo Saxonie Ducibus interveniente concordia florenorum 34000. & sic imminencia sibi mala prudenter declinavit.

Post resignationem Sigismundi Godfridus Schenck de Lymburg in Episcopum Herbipolensis Ecclesie concorditer fuit electus, & præfuit annis ferme XII. vir magnanimus & prudentie singularis, qui primus omnium in moneta & litteris publicis, Friderico rege Germanorum postea Imperatore consentiente, se Ducem Francorum scripsit Orientalium, & Wirzburgensem Episcopum, causam ut hoc faceret, relatione seniorum audivimus hujuscemodi. Albertus Marchio Nurembergensis

F f f

Nüren-

Sigismundus Episcopus Herbipolensis clam fugit in Saxoniam.

Sigismundus resignat Pontificatum re servata pensione annua.

Godfridus Schenck de Lymburg fit Episcopus Herbipolensis.

Epifcopus
Herbipol.
Ducem ſe
ſcribit
Orienta-
lium Fran-
corum.

Nürnbergeniſumque Burggravius Princeps bellicoſus & ſemper contra memoratum Pontificem in armis, titulum ducatus Francorum Orientalium uſurpare videbatur, propterea forſitan, quod nemo ſe huius principatus Ducem ſcriberet, neminem fore exiſtimans contradicturum. Sed Godfridus Pontifex non ferens hanc injuriam Eccleſiæ ſuæ intentari, quæ Ducatum Francorum S. Burckhardo ante 690. annos non ab imperio, ſed à regno Germaniæ per Pipinum & Carolum Magnum reges donatum jure poſſedit, quamvis fortè nullus Epifcoporum ſe Ducem antea ſcripiſſe inveniretur, Marchioni Alberto contradixit, & titulum Ducatus malè uſurpatum deponere compulit, & ne quis ſimilia tentaret impoſterum, ſe, ut diximus, Epifcopum Herbipolenſem, & Orientalis Franciæ Ducem, quamdiu vixit in humanis, nominavit & ſcripſit. Quem ſecuti per ordinem ſucceſſores Joannes de Grumbach, Rudolphus de Scherenberg & Laurentius de Bybera, qui hodie octavum decimum Epifcopizat in annum, omnes titulum Ducatus memorati ſuis epiftoſis inſcribunt.

Unde Du-
catus Fran-
corum ad
Eccleſiam
pervenit
Herbipol.

Quo autem jure id faciant, altius quam præſens Chronicon inchoavimus, occurrit repetendum. Anno Dominicæ Nativitatis DCCLII. Indiſtione Romanorum IV. S. Burckhardus Monachus natione Anglicus per S. Bonifacium Archiepiſcopum Moguntinum decimus nonus Herbipolenſis Eccleſiæ ordinatur Epifcopus, & præſuit in ea annis XI. Eo temporum ordine latiffimum erat regnum Francorum, totam penè completens Germaniam & Galliam, cui præſuit Hildericus ſolo nomine Rex, Pippinus verò Majordomus, Pater Caroli Magni cuncta Regni negotia diſponebat. Igitur Francorum proceres memoratum S. Burckhardum & Folradum Presbyterum Abbatem Romam miſerunt ad Zachariam Papam, ut conſulerent eum ſuper regno, quid melius in futuro eſſe putaret.

S. Burck-
hardus
Romam
pro Regno
à Francis
mittitur.

Romanus Pontifex auditâ legatione miſſorum, decrevit melius & utilius fore pro confirmatione Regni, ut ille qui facit laborem, ſit dicaturque Rex, quàm Hildericus omni tempore otioſus. Mandavit ergo per eodem S. Bonifacio Archiepiſcopo Moguntino, ut abrogato Rege Hilderico inutili Pipinum Majorem domus in Regem Francorum ungeret & coronaret. Anno igitur Dominicæ Nativitatis DCCLII. in civitate Sueſſionum D. Bonifacius Archiepiſcopus in præſentia S. Burckhardi & multorum præſulum abrogato & in Monafterium truſo Hilderico Pipinum unxit in Regem. Pipinus igitur in Regem Francorum ſublimatus, ne S. Burckhardo Epifcopo pro ſuis laboribus & beneficijs videretur ingratus, imo pro DEI Omnipotentis honore totiusque regni ſalute Civitatem Wirtzburg & Ducatum Franciæ ſæpius dictæ Orientalis, de conſenſu Caroli Magni poſtea Imperatoris filij ſui, & 100. Principum Regni Franciæ Eccleſiæ memoratæ Herbipolenſi liberè tradidit in perpetuam proprietatem. Jure igitur quilibet Epifcopus Herbipolenſis pro tempore exiſtens Francorum ſe Ducem ſcribit unicum, cum hoc privilegium Eccleſiæ à pienciſſimis Regibus conſtet ſoli conſeſſum.

Ducatus
Francorum
datur Her-
bipolenſi
Eccleſiæ
per Pipi-
num Re-
gem.

Lauffen-
burgum
obſidetur à
Bernenſi-
bus, ſed
non capi-
tur.

Anno prænotato in die Nativitatis B. Virginis Mariæ, Bernenſes & Solodorenſes apud Helvetios contracto ſuorum exercitu, auxilio Baſileenſium, Lauffenburg contra omnem juſticiam obſidione dura vallarunt. & per dies 14. fortiter obſederunt: & licet muros tam oppidi, quam arcis in plerisque locis impulſu bombardarum dejecerint, intrare tamen

ramen neutrum potuerunt, civibus se constanter defendentibus, & machinis lapides continuè dirigentibus in hostem. Postremò considerantes memorati injusti obsessores, quod nihil proficerent contra obsessos, pace datâ & acceptâ, non sine damno suo ad propria redierunt.

Eodem anno Wolfframmus Abbas hujus Monasterij Hirsaugienfis Ecclesiam parochialem in Walse de consensu Cardinalis & Episcopi Augustensis ordinarij loci præposituræ Noth cum omnibus emolumentis suis incorporavit.

Præpositura in Noth.

Hoc ipso anno Eugenius IV. Papa Romam ex Florentia reversus, S. Nicolaum Tolentinatam Ordinis FF. Eremitarum D. Augustini Episcopi, de consensu Cardinalium SS. Catalogo adscripsit, virum perpetuâ memoriâ dignum, qui in vita & morte infinitis penè miraculis claruit, & multorum corda sua prædicatione ad Deum convertit.

S. Nicolaus Tolentinas canonizatur.

MCCCC XLIV.

Anno Wolfframmi Abbatis XVI. Indictione Romanorum VII. Dominica post Festum Dominicæ Resurrectionis, quarta decima videlicet die mensis Maij, celebratum fuit duodecimum Ordinis nostri provinciale Capitulum, apud S. Petrum in Erpsurdia, in quo præfederunt Abbates Monasteriorum ibidem, S. Galli in Suevia, S. Ægidij in Nürenberga, & S. Protomartyris Stephani in civitate Herbipolensi.

Eodem anno Fridericus Rex Germanorum regni principibus indixit conventum apud Nürenberg oppidum ad Festum Purificationis celebrandum. Convenientes autem paulo tardius circa medium quadragesimæ principes, varios cum rege tractatus habuerunt, quibus Reipublicæ consultum iri sperabant. Invalerat eodem tempore fines Christianorum impudentissima gens Saracenicæ, & plura fidelibus intulit mala. Contra hanc Rex Fridericus multa tractavit cum principibus, expeditio Christianorum in Turcas magna concluditur, subsidia plurimorum in communi promittuntur, sed conventu principum dissoluto nihil aut parum ex conclusis in effectum deducitur, quin potius ad sua quique reversi promissorum obliti sunt, & privata communibus prætulerunt.

Conventus principum cum Rege apud Nürenberg agitur.

Interea Uladislaus Poloniae Rex, qui sibi Ungariam vendicabat, juvenis fortis & audax, habens secum in Ungaria Julianum Cardinalem Cæsareum Apostolicæ Sedis à Tarere, ut ante diximus, Legatum, in irrisionem Turcarum egrotulit animo, & Christianæ fidei zelo successus arma in eos movere decrevit. Contractis igitur quotquot potuit ex Poloniae Regno simul & Hungariæ pugnatorum millibus ingentem contra Saracenos Turcas exercitum duxit, & factâ congressione inter Adrianopolim & Danubium, diu ab utraque parte satis atrociter fuit dimicatum. Magnus impiorum fuit exercitus: de quo nostri adjuvante Deo in festo S. Martini xxx. millia cum sedecim eorum capitaneis sive principibus occiderunt. Ex nostris etiam plures ceciderunt, inter quos Uladislaus supradictus Rex Poloniae, Ungariæque, & Julianus Cardinalis Cæsareus Apostolicæ Sedis Legatus vir Deo dilectus cum nobilibus & fidelibus multis pro fide Christiana ceciderunt, quos in Christo vivere credimus.

Christianorum expeditio in Turcas prope Danubium.

30000. Turcae à Christianis caduntur in bello.

Anno prænotato incolæ Sufatensis oppidi in Westphalia repudiato Domino suo Theodorico Archiepiscopo Colonienfium, qui se Ducem scribit Angariæ, protectorem & defensorem sibi assumunt Ducem Cliventem.

Oppidum Sufatense in Westphalia obsidetur.

Clivensem. Hinc multiplicata sunt mala per universam terram memorati Ducatus Angariæ, in quo etiam oppidum Sufatense dignoscitur situatum. Contractis etenim copijs Archiepiscopus, Bohemorum quoque adjutus occursum, magnum adunavit pugnatorum exercitum, & ingressus Ducatum Angariæ, omnia incendio ferro & rapina devastavit, munitio- nes villas & castella circa Sufatum plura subvertit, nobilisque multos & ignobiles comprehendens secum abduxit captivos.

Ducis Julias
ensis bel-
lum contra
Geldrenses.

Eodem quoque anno factum est prælium atrox & magnum inter Arnoldum Ducem Geldriæ & Gerardum Ducem Juliacensem, in quo Juliacenses numero pauciores magnam adversariorum multitudinem converterunt in fugam, pluribusque occisis campum, ut dici solet, obtinuerunt cum triumpho victoriæ.

His etiam temporibus inter Ducem Lotharingiæ & cives Regni Germanici Metenses dissensio fuit exorta gravis, quæ dictam crescens tandem parturijt bellum. Adhæsit Lotharingiæ principi Carolus Gallorum Rex VII. una cum Ludovico filio suo Duce Viennensi Delphino, qui Helvetios non sine detrimento suorum maximo, ut supra jam anticipativè diximus, impugnavit. Convenientes igitur in unum tres isti principes cum ingenti pugnatorum exercitu, Mediomatricum urbem, id est, Metim per gyrum obsederunt. Firmatâ obsidione Fridericus Rex Germanorum, ut Gallus scriptor Gaguinus memorat, de Helvetijs questus, quod suo rebellarent imperio, Carolum orat, quatenus sibi partem militiæ transmittat in gentis correptionem rebellantis; petitionem Gallus libenter admisit, confestimque Ludovicum Delphinum jam dictum Basileam cum copijs destinavit, bella cum Helvetijs plura gessit, aliquando victor, victus interdum. Postremò tamen superatus confususque in toto, & sine honore fugatus, quemadmodum supra dictum est. Alij Delphini Ducis in Helvetios motum Eugenio Papæ adscribunt, per quem Basileense Concilium se posse destruere speraverit, Fridericum Regem excusantes.

MCCCCXLV.

Monaste-
rium Kyrsgarten
Wormatiæ
datur Regularibus.

Anno Wolframmi Abbatis septimo decimo, Indictione Romanorum octava, obiit Fridericus Episcopus Wormatiensis, qui Moniales Cisterciensis Ordinis in Cœnobio Kyrsgarten Wormatiæ commorantes, propter inordinatam vitam earum expulit, & Canonicos Regulares S. Augustini de bona observantia Widisheim reposuit. Quod quidem Cœnobium in ultimam devenerat paupertatem, sed Fratrum industria & labore brevi sub bonis constitutionibus restitutum.

Ludovicus
de Ast fit
Episcopus
Wormatiensis die-
bus 40.

Huic in Episcopatum Wormatiensis Ecclesiæ per electionem Fratrum Canoniam immediatè successit Ludovicus Canonicus & Ludovici Palatini Comitis à secretis sive Cancellarius, vir morum integritate simul & eruditione scripturarum clarus; qui priusquam confirmaretur vel ordinaretur in Pontificem, amicorum consilio super hoc habito, quadragesima die post electionem suam Episcopatum cum omni jure suo in manus Capituli resignavit, malens in humilitate sua consistere, quam in alto periculum subire. Fuit autem oriundus ex cognatione de Ast, utriusque Juris Doctor & præpositus.

Rheinhardus de Sickingen fit
Episcopus
Wormatiensis an-
nis 36.

Post cujus resignationem electus fuit Reinhardus de Sickingen homo non multæ eruditionis, bonus tamen & honestæ conversationis, qui præ-

fuit annis fermè 36. & satis providè Wormaliensem rexit Ecclesiam. Cujus tempore Cœnobium nostri Ordinis in novo Castro, id est Neuenburg prope Heidelberg ad observantiam regularem fuit reductum. Ipse etiam reformavit aliud Monasterium ejusdem Ordinis Monialium in Lobenfels, cui plura fecit bona, & semper in observantia manu tenebat.

Eodem anno Concilium Basileense commissionem & auctoritatem dedit Joanni Bursfeldensis Monasterij Clarissimo Abbati, corrigendi & emendandi Ordinarium divinorum officiorum, quem emendatum enucleatum & examinatum Sedes Apostolica pro Monachis reformatis & reformandis, atque capitulo annali unitis, & uniendis in perpetuum confirmavit.

Anno prænotato, Ludovicus Comes Palatinus Rheni Bavariæque Dux & Princeps Imperij sacri Elector, filius quondam Barbati & nepos Ruperti Regis Germaniæ, qui morabatur in Heidelberg, uxorem duxit Margaretham filiam Amadei quondam Ducis Sabaudia, tunc verò Papæ Felicis IV. & Sororem Ludovici, qui Ducatum paternum Sabaudia tunc strenuè gubernabat: de qua genuit filium unicum nomine Philippum, qui ei in principatu Palatino successor fuit.

Hoc ipso anno decima septima die mensis Februarij, Fridericus de Neckheim Abbas Monasterij quondam mei Spanheimensis, in ordine succedentium vicefimus, paupertate inopiæque oppressus, ac senio confectus Abbatiam resignavit anno regiminis sui sexto necdum completo. Hic in Abbatia primus atque vicefimus successit Conradus Humbrecht de Ganiodoro Monachus conventualis, & præfuit annis sedecim, & 20. diebus, qui reperit Monasterium ære gravatum alieno, & Monachos numero paucos, & conversatione nimium deformatos.

Anno etiam præscripto Eugenius Papa IV. misit in Basileam duos Episcopos Thomam & Joannem, viros potentes in opere & sermone, committens eis, ut viribus adhibitis totis navarent operam, si Patribus in eo congregatis possent, quavis ratione, persuadere, quatenus aliquando solverent, quod celebrabant Comitium, tollereturque malè præsumpta neutralitas. Venientes ergo ad Basileam duo memorati Pontifices, Legationis suæ munus strenuè peregerunt, & tandem post multos sermones Patribus ut Concilium dissolverent persuaserunt, sub illa tamen conditione, quod Eugenius Papa ratificaret approbaret & confirmaret omnia & singula per Concilium acta & conclusa, toto suæ durationis tempore, sola institutione Amadei Papæ Felicis IV. manifestè excepta.

Patres itaque de Concilio priusquam ab invicem discederent, oratores quosdam nomine Concilij missis duobus Episcopis adjunxerunt, qui Romam pergentes publicè in consistorio vice ac nomine totius Concilij Basileensis debitam Eugenio Papæ reverentiam, & obedientiam solemniter præstiterunt, ipsum profitentes verum & indubitatum Christi Vicarium, successorem Petri Legitimum, atque Universalis Ecclesiæ Pontificem unicum solum, atque Catholicum. His Romæ feliciter & maturè peractis missarum solemne apud S. Joannem Lateranensem per unum Episcopum Cardinalem fuit decantatum, Cardinalibus & Prælatibus omnibus, qui erant in Urbe, adstantibus. Duo autem Episcopi, qui Legationis suæ officium tam faustè peregerunt, pro unitate Ecclesiæ, Cardinales mox facti sunt.

Fff 3

Verum

Ludovicus Comes Palatinus filiam Papæ Margaretham duxit uxorem.

Conradus Humbrecht sic Abbas in Spanheim.

Eugenius Papa laboravit pro solutione Basileensis Concilij.

Eugenius Papa à Concilio ut verus Papa salutatur & recipitur.

Verum dum hæc Romæ agerentur, Eugenius Papa corporis languore detentus præſens non erat in conſitorio; quapropter neceſſe fuit Oratores jacentem in Palatio valetudinarium accedere, & quidquid habebant in conſiſſis, prius cum ipſo ſecretius, quam in Conſitorio publicè pertractare.

Acta Con-
cilij confir-
mantur.

Lætatus eſt Papa Eugenius in his, quæ audivit de Concilio per Legatos, & libenter eorum annuens petitionibus ratificavit approbavit & confirmavit acta & concluſa per Concilium Baſileenſe, in ſolum Felicem ut Pontificem non conſenſit.

Marianæ
Conceptionis
puritas
conſeſſa in
Concilio
Baſileenſi.

Nicolaus Papa V. etiam Eugenij ſucceſſor immediatus memorati Concilij acta confirmavit in omnibus, quamquam ſint nonnulli puriſſimæ Conceptionis Marianæ detractores, qui Concilium ipſum Baſileenſe canino latratu impugnent, propterea quod Patres in eo conſtituti maturâ deliberatione præhabita, conſilio & aſſenſu plurimum eruditiffimorum virorum inducti, & ſicuti non dubitamus, à Spiritu S. inflammati dixerunt, B. Virginem Dei Genitricem ſemper intactam, Virginem Mariam omni laude verè digniſſimam, & Evâ primâ matre omnium ſub innocentia factâ meritò magis innocentem, nullo unquam ſubjaciſſe originali peccato, ſed ejus animam ſemper puram & innocentem à contagione omni indubitanter præſervatam.

Anno prænotato, Carolus Marchio Badenſis uxorem duxit Friderici Regis Germaniæ poſtea Imperatoris III. ſororem, nuptijs in oppido Pforzen ſolemniter celebratis, de qua liberos genuit plurimos. Chriſtophorum ſcilicet, qui hodiè Marchionatum de Baden cum filijs ſenior poſſidet: Fridericum quoque Trajectenſem Episcopum. Cæterorum nomina mente non tenemus.

MCCCCXLVI.

Eugenius
Papa IV.
Romæ moritur.

Anno Wolframmi Abbatis XVIII. Indiſtione Romanorum 9. Eugenius Papa IV. poſt longam ægri tudinem 27. die menſis Februarij, Romæ moritur, & in Eccleſia S. Petri Apoſtolorum Principis ſub marmore ſepelitur. In cujus tumulo hoc epitaphium legitur.

Epitaphium.

*Eugenius jacet hic quartus cor nobile. Cujus
Teſtantur vires ſplendida facta ſue.
Iſtius ante ſacros ſe præbuit alter abortu,
Alter ab occaſu Caſar uterque pedes.
Alter ut incipiat fidei documenta Latine,
Alter ab aurato cingat honore caput.
Quo Duce & Armenij Græcorum exempla ſecuti
Romanam agnôrunt Æthiopesque fidem.
Inde Syrij ac Arabes mundi que in finibus Indi.
Magna ſed hæc animo cuncta minora ſuo:
Nam valida rurfus Teutros jam claſſe petebat,
Dum petiit aſt illum ſuſtulit atra dies.*

Nicolaus
fit Papa V.
annis octo.

Vacat tum ſedes diebus 12. Huic in Summo Pontificatu ſucceſſit Nicolaus V. Thomas Sarzanus ante vocatus à Sarzana oppido Lunenſis agri oriundus, vir humili parentela procreatus, ſed virtute, doctrina, comitate, gratia liberalitate & magnificentia tanto Pontificatu dignus: in quo præfuit utiliter annis octo.

Eodem

Eodem anno 17. die mensis Aprilis, quæ fuit Dominica Palmarum, noctu mare fracto aggere in Hollandia haud procul ab oppido, quod Dordracum vocant. subito, & cum impetu terminos suos egrediens plusquam centum millia hominum cum pecoribus, & rebus omnibus suffocavit.

Centum millia hominum in Hollandia submersit mare.

Eadem quoque die Palmarum in Comitatu Zutphaniæ tonitrua fuerunt magna, & coruscationes nimium horribiles, ceciditque ab aere fulgur in turrim Ecclesiæ B. Virginis Mariæ, ac tredecim peremit. plures graviter & mirabiliter læsit, cæteros in pavorem maximum concitavit.

Anno prænotato Theodoricus Archiepiscopus Colonienfis iterum contractis copijs pugnatorum expeditionem movit contra Sufatenfes in Westphaliam. Cives autem ubi exercitum ejus intellexissent jamjam appropinquantem, de oppido turmatim egrediuntur armati, & impetu facto irruerunt in obviam venientes, pugnantque viriliter, & alios occidunt, alios capiunt, alios in fugam convertunt. De captivis quorum plures Nobiles & locupletes erant, Sufatenfes incliti & divites facti sunt, & plusquam 50. millia florenorum extorserunt, præter spolia multa, quæ tam ab ipsis, quam à fugientibus collegerunt.

Theodoricus Archiepiscopus Colonienfis movet in Sufatenfes iterum.

Eodem quoque anno, Bastardus Philippi Ducis Burgundiæ Antonius, qui Luzenburgensem Ducatum vice Genitoris regebat, malignum in Treverenses animum gerens, cum armis non posset, insidijs & occulta traditione Trevirum se capturum sperabat. Duos ergo de Senatu Trevirorum viros Belial mercede conduxit, multisque promissionibus in opus propositæ traditionis concitavit. Quorum alter Wigandus Schenck, alter vero Joannes Longus vocabatur. Qui cum Luzenburgi essent in hospitio, per Bastardum à Treveri secretius vocati, & in stuba soli (ut purabant) de modo traditionis Trevericæ mutuò consultarent ad invicem, Divino contigit nutu, ancillam domus latentem in angulo, eorum audire sermones. Unde avisati per hospitem Treverenses, mox ad se reversos traditores capiunt, tormentis exponunt, confessosque maleficium animi, caputibus truncant, & in quatuor partes divisos ante portas Trevericæ Civitatis membra eorum, ut mos est talibus fieri, suspendunt.

Bastardus Burgundiæ Dux Trevirum occidit.

Anno prænotato Udalricus de Wirtemberg duxit uxorem Elisabetham filiam Henrici Ducis Bavariæ, nuptiisque Stutgardia cum magna pompa celebravit, de qua genuit Eberhardum Comitem de Wirtemberg, postea secundum Ducem, qui cum Ducatum aliquamdiu rexisset, post primum Eberhardum Ducem Barbatum, sine liberis profugus obiit in terra aliena, sub ditione videlicet Palatini Comitis Philippi. Henricum quoque Comitem idem Udalricus genuit, cujus filius nomine Udalricus hodiè Dux III. terram gubernat Wirtembergensium.

Eodem anno se fratres Prioratus in Richenbach denudò contra Wolfframmum Abbatem Hirsaugiensis erexerunt in rebellionem, sicuti anno ejus quarto prius fecerunt, ut supra dictum est, sed per industriam Joannis Abbatis in Selsa tunc Ordinis nostri Argentinae Diocesis ad concordiam revocati sunt.

Fratres in Richenbach rebelant Abbati.

MCCCCXLVII.

Anno Wolfframmi Abbatis XIX. Indictione Romanorum 10. mensis Maij die 7. celebratum fuit Ordinis nostri capitulum provinciale XIII. apud Con-

Capitulum Ordinis nostri provinciale XIII. in Constantia celebratum.

Conſtantiam in Monafterio Petridomus, in quo praefederunt ejuſdem Ordinis noſtri Abbates, Petridomus in Conſtantia, S. Ægidij in Nürenberga, S. Stephani Protomartyris in Herbipoli, & S. Gotthardi in Hildeſheim, & multa utiliter ſtatuerunt.

Theodoricus Archiepiſcopus Colonienſis cum Bohemis obſidet Suſatum.

Eodem anno poſt feſtum S. Joannis Baptiſtæ, Theodoricus Archiepiſcopus Colonienſis animum adverſus Suſatentes omnino gerens inimicum, decrevit eos jam tertio in manu valida potenter invadere, & ſi potuerit, penitus delere. Conductis igitur ex Bohemia ſtipendio 26000. pugnatorum, adjutorio quoque Ducum Saxoniarum, Hildeſheimenſis Epifcopi, & aliorum complurium, magnum in Weſtphaliam produxit exercitum, & Suſatum obſidione fortiſſima cinxit. Eſt autem oppidum ipſum muris, turribus, & foſſatis optimè munitum: Cives animoſi atque fortiſſimi, & potius interire parati, quam ſubire jugum ſervitutis. Deſolaverunt hoſtes in circuitu terram, ſpoliaverunt pauperes, ruſticos interfecerunt, nemini parentes, oppidum tamen obtinere non potuerunt, civibus fortiter agentibus.

Soluta obſidione Bohemi Schiſmatici & beſtijs crudeliores, quine Deum timebant, nec homines reverebantur, per Ducatum Montanenſem & Clivenſem diffuſi, omnia incendio & ferro deſolaverunt, rapinas ubique facientes, Monafteria & Eccleſias omni ornatu & rebus ſpoliarunt, ſacra Dominici corporis vaſa, ſulo in terras ſacramento, rapuerunt, Moniales & Deo dicatas Virgines, quas ornavit ſenium, ignibus concremarunt, juniores verò & vultu decoras publicè & ſine verecundia ſtuprantes abegere captivas. Sed non tulit Divina Majeſtas tantam impietatem hæreticorum diu inultam, nam populusterra in unum concurrens, & cum impetu ſuper abeuntes irruens, nihil tale ſuſpicantes omnes in impetu furoris occidit, ut nec unus quidem remanſerit ex eis, Deo illis reddente mercedem impietatis, quam meruerunt.

Sed etiam Theodoricum Archiepiſcopum Colonienſem, qui Bohemos Schiſmaticos evocari fecerat, & per hoc omnium iniquitatum principium in terris dedit memoratis & cauſam, multa poſt hæc mala invenerunt, ægritudines, pericula, damna, incommoda & varia tribulationes, ut diſceret, non decere Chriſtianum Pontificem, fideles tradendos infidelibus ad puniendum, pro inobedientia non fidei, ſed dominij temporalis.

Conventus principum in quo Nicolaus Papa verus ſuſcipitur.

Anno prænotato Rex Fridericus convocavit omnes Archiepiſcopos, Pontifices, Abbates, Principes, Duces, Marchiones, Comites, Barones, & Cives Regni, ad Aſchaffenburg oppidum Eccleſiæ Moguntinæ juxta ripas Mogani. Quibus convenientibus inter multos & magnos tractatus unanimi fuit conſenſu definitum, Nicolaum Papam V. unicum ſolum & verum eſſe Chriſti Vicarium, ipſique ut Petri legitimo ſucceſſori fore obediendum. Amadeum verò, quem ſui nuncupaverunt Felicem, Antipapam eſſe atque Schiſmaticum, & propterea deſerendum ab omnibus, nec ei penitus adhærendum. Et iſta mandata Regis Friderici per univerſam fuerunt denuntiata Germaniam.

Henricus Abbas S. Ægidij à Nürenberg, vir doctus.

Claruit his temporibus Henricus de Gulſten Abbas Monafterij S. Ægidij in Nürenberga Ordinis D. P. Benedicti, vir doctus & magnæ reputationis, qui in Concilio Baſileenſi, & extra multa fecit in favorem Monafterij reformationis, & obſervantiam Regulæ, quam aliàs ſermone docuit.

docuit, in sua conversatione laudabilem ostendit, Scripsit excellentis ingenij sui nonnulla opuscula, de quibus tantum invenimus subiecta. Super septimâ distinctione de pœnitentia lib. i. Item super Distinctione de Consecratione lib. i. De Passione Domini lib. i. Cætera me latent.

Joannes ex oppido Dicburg, cognomento de Francofurdia, Theologus Gymnasij Heidelbergensis non indoctus, & his temporibus clarus apud Ludovicum Palatinum Comitem multo in pretio fuit. Scripsit & ipse contra Hussitas Bohemos tractatum; contra Feimeros, id est, latentes Scabinos Westphalici Judicij, qui se scitos nominant, brevem & pulchrum libellum. De contractibus lib. i. Et alia plurima. Hic missus à Palatino Comite ad Ludovicum Ducem Sabaudia filium Amadei, sive Papæ Felicis, ut forem ejus Margaretham Domino suo postulare uxorem, elegantem dixit Orationem sic incipientem: *Verbum mihi est ad te, O. P.*

Wynandus de Stega Villula Cis-Rhenana Canonicus Ecclesiæ S. Joannis in Hengia propè Herbipolim, & Pastor Ecclesiæ Parochialis in Bacharach, quod duobus à Bingen distat milliariis in descensu Rheni fluminis: vir in Jure & omni varietate scripturarum doctus; hebraicæ linguæ non minus, quàm maternæ, id est, Theutonicæ peritus: causarum advocatus apud Herbipolenses multo tempore fuit. Scripsit in V. libros Moyssi Commentarios libros totidem. Interpretationum Bibliæ Correctorium lib. iv. Reliqua non vidi.

MCCCCXLVIII.

Anno Wolfframmi Abbatis XX. Indictione Romanorum xi. Cives oppidi Regalis Eßlingen, auxilio quorundam aliorum Civium Regni contracto milite, Comitum Wirtembergensium terras hostili cæperunt incursione vastare. Quibus recognitis Comes Udalicus mox suorum viribus adjutus in hostes irruit, & quasi leo rugiens eorum exercitum, violenter dissipavit, occidens alios, & plures capti, cæteris conversis in fugam.

His temporibus cum præter unicum viduam Ducatus Luzenburgensis nullum haberet legitimum hæredem, & populus terræ Dominam suam, de qua loquimur, jam propter senectutem ejus despiceret, varia inter quosdam Principes pro ipso disputationes fuerunt subsequutæ. Philippus enim Burgundiæ Dux pro memorato Luzenburgensi Dominio tanquam proximior hæres, totis viribus certabat. Contra quem Wilhelmus Dux Saxonie animosè certabat, asserens terram Luzenburgensem sui juris esse propterea, quod eam à Friderico Germanorum Rege III. in pignus pro summa pecuniarum notabili suscepisset. Diu duravit ista contentio, & postremò finem accepit talem.

Wilhelmus Dux Saxonum, ut diximus, data Regi Friderico non parva summa pecuniarum, Ducatum prædictum quasi hæredibus carentem, & ob id revolutum ad Regnum, ab eo suscepit in pignus, misitque in eum Comitem quendam de Glichen cum viris armatis compluribus, ut Ducatus caperet realem sive corporalem possessionem. Qui veniens ad oppidum Luzenburg, in brevi tempore majorem Ducatus partem obtinuit sine contradictione aliqua: Nobilibus terræ in verba Saxonum facillè jurantibus, propterea quod & Dominam suam contemnerent, & proprijs, non publicis commodis inhiarent. Obtentâ majore Ducatus

G g g parte,

Joannes de Francofurdia Theologus.

Wynandus de Stega Canonicus,

Cives de Eßlingen à Comite Wirtemberg profligantur.

Luzenburgi Ducatus.

Wilhelmus Dux Saxonie obtinuit Ducatum Luzenburg.

parte. Comes cum paucis reſidebat in oppido: regionem verò militum Domini ſui commiſerat diſpoſitioni per loca gubernandam.

Verùm poſtquam Saxones jam ſe per omnia in Ducatu ſecuros exiſtimarent, atque potentes, Domina terræ, quæ fuerat ultima Ducis Wen- ceſlai relicta vidua, & ex ſtirpe Ducum Bavarix progenita, videns & dolens ſe contemptam & deſertam à ſubditis ſuis, atque Nobilibus ſimul & Saxonibus inſenſam, nuntium cum litteris ſecretò miſit ad Philippum Burgundix Ducem, ſcribens ei & promittens, omnem ſe terram Lu- zemburgenſem ejus imperio ſubdituram, modo veniat ipſe, vel mittat exer- citum, qui Saxones potenter expellat.

His recognitis Dux Philippus corde læto jucundus mulieri ſtatim ſecretè reſcripſit, omnia ſe pro ejus arbitrio facturum, datòque & accepto inter ſe modo, quo tutius atque ſecretius omnia fierent, dies negotio ſtatuitur, opportunitas exſpectatur. Termino inſtante, quem præfixerat rebus occultè perficiendis, Dux Philippus miſit ad oppidum Luzenburg Capitaneum unum cum decem millibus viris armatis, qui nocte venien- tes ordinatione mulieris, & quorundam Civium intromiſſi ſunt in oppi- dum, & arcem, & omnia ſub ſilentio in ſuam receperunt poteſtatem. Saxo- nes qui erant in Oppido & arce, omnes fuerunt capti paucis exceptis, qui ſalutem fugà quaſerunt. Cateri verò qui erant per Ducatum in diver- ſis munitionibus deputati Cuſtodes, poſtquam audierunt Luzenburg à Burgundionibus captum, facti pavore deſperati omnes fuga lapſi in Saxoniam unde venerant magna cum confuſione revertuntur. Et ſic Ducatus Luzenburgi devenit ad Burgundos uſque in præſens.

Anno prænotato xiv. die menſis Julij horà tertià, poſt meridiem in oppido Heidelberg, moritur Philippus Rheni Palatinus, Bavarixque Dux, Patre Ludovico pio, matre verò Margaretha filia Amadei primi Ducis Sabaudix. Vixit annis lxx. menſibus iv. diebus xiii. de quo per temporum ordinem conſequenter dicemus reliqua.

Eodem anno xxix. die Auguſti, horà diei ſextà, facta eſt ſolis de- ſectio, quam Græco vocabulo Ecclypſin, id eſt, celationem nuncu- pant, quam in diverſis Regionibus varij motus & multa prælia ſequenti anno fuerunt ſubſecuta, in Anglia, in Gallia, in Apulia, in Flandria, per totam ſerè Italiam, & in multis Germanix locis; fuitque terra latronibus, raptoribus & ſceleratiſſimis plena homicidis, qui vias, itineraque mer- catorum obſervabant in nemoribus latitantes, & neminem tutò ſinebant tranſire.

MCCCCXLIX.

Anno Wolframmi Abbatis XXI. Indictione Romanorum xii. magna peſtis totam penè Europam occupans, innumerabilem multitudinem mortalium conſumpſit. Miranda generis humani calamitas! quam cito ſe homo ſenſit infectum peſtilentiæ veneno. ſine mora concidit ægro- tus, non medicina cuiquam profuit, imò vix tempus dabatur vocandi Medicum; nec ſi vocatus fuiſſet, præ timore accedere conſenſiſſet in- ſectum. Idem penè fuit punctum ſentire aſeſſe, & mori. Aliqui pri- mo die moriebantur ſtatim infecti, alij ſecundo, tertium verò diem pau- ciſſimi ſupervixerunt infirmi: media pars hominum in Europa Chri- ſtianorum hanc peſtem non evaſit.

Eodem

Domina
Luzenbur-
gi contra
Saxones
invocat
Burgun-
dum.

Philippus
Dux Bur-
gundix ob-
tinuit Du-
catum Lu-
zenburg.

Philippus
Comes
Palatinus
moritur.

Solis defe-
ctio fuit.

Peſtilentia
magna fuit
per totam
Europam
& plures
conſum-
pſit.

Eodem anno confederati in unum Theodoricus Archiepiscopus Moguntinus, Episcopus Bambergensis, Episcopus Eichstettensis, Carolus Marchio Badensis, Udalricus Comes Wirtenbergensis, & Albertus Marchio Brandenburgensis, bellum quibusdam Civitatibus Regni indixerunt. Contracta igitur multitudine pugnantium Albertus Marchio contra Nürenbergenses (quibus multum erat infensus) exercitum duxit, & omnia per circuitum hostiliter vastavit. Cives primo hostium occurfu territi, sese in oppido continuerunt, sed postea resumptis in animo viribus, contractisque mercede copijs militum, in agros principum, & præcipuè Marchionis Alberti potenter eruperunt, ferro & igne omnia hostiliter devastantes. Duravit ista Alberti cum Civibus contentio in annum sequentem, donec postremo exhaustis bursis & promptuarijs utriusque partis egestas pacem composuit.

Confederatio fit Principum contra Civitates regni.

Anno prænotato Felix Papa IV. in Concilio Basileensi quondam contra Eugenium electus, anno Pontificatus sui x. nondum completo, precibus Friderici Regis Germaniæ & quorundam aliorum Principum inductus atque persuasus, Nicolao cedere statuit, & renunciare papatui concessit certis sub conditionibus, quas in suo procuratorio manifestè expressit.

Amadeus, qui & Papa Felix Nicolaus cedere concessit.

Prima Condicio fuit: *Ut Amadeus ipse post resignationem Pontificatus sui mox per Nicolaum institueretur Cardinalis SS. Romanæ Ecclesiæ simul & de latere Pontificis Legatus per Germaniam & Sabaudiam suam.*

Prima Condicio.

Secunda Condicio fuit: *Ut Cardinales omnes, quos in suo Pontificatu ornat, in eorum dignitatibus permanerent, & per Romanam Ecclesiam providerentur sicut ceteri, erant enim viri in omni scriptura doctissimi.*

Secunda.

Tertia Condicio fuit: *Ut Papa Nicolaus ratificaret omnes Institutiones, Constitutiones, & Ordinationes Episcoporum, Abbatum, Prælatorum & Clericorum per Felicem factas, simul & Beneficiorum collationes, provisiones, commissiones, & cetera ejus acta omnia, quæcunque in sua obedientia fecisset, ut Papa.*

Tertia.

Quarta Condicio fuit: *Ut Papa Nicolaus omnia & singula in Basileensi Concilio facta, statuta, conclusa sive decreta, auctoritate sua Apostolica ratificaret, approbaret & confirmaret, decerneretque ipsum Concilium in Spiritu Sancto legitime fuisse congregatum, & inter Concilia Ecclesiæ numerandum.*

Quarta.

Itaque Romam venientibus ad Nicolaum Pontificem Amadei Procuratoribus cum plena potestate resignandi, salvis Conditionibus præscriptis, Cardinalium & Prælatorum, qui erant in urbe, adunatur Concilium; in medium Amadei postulatio proponitur, Conditiones interpositæ referantur. Consultatione habitâ placuit tam Prælati, quam Summo Pontifici pro bono pacis & unionis Ecclesiasticæ, Amadeo postulata concedere, perniciosumque schisma propositis medijs auferre. Concessit itaque Nicolaus Papa Amadeo, quæ postulaverat: & Procuratores omne Jus ejus, quod habuit vel habere potuit ad Papatum, juxta mandatum, quod acceperant ab eo, in Consistorio publico resignarunt. Et facta est læticia magna in populo non solum Romano, sed in omni quoque gente totius Orbis Christiani, gaudentibus & lætantibus cunctis timentibus Deum, quod Ecclesiam suam à schismate liberasset.

Nicolaus Papa Conditiones Amadei omnes admittit.

Nicolaus
Papa con-
firmat acta
& geſta
Concilij
Baſilcenſis.

Nicolaus ergo Pontifex de conſenſu & conſilio Cardinalium ratifica-
vit, approbavit & confirmavit acta & geſta Baſilcenſis Concilij anno præ-
notato, xxii. die menſis Junij, ſicut patet in Bulla quam dedit.

Ludovicus
Comes Pa-
latinus pa-
ter Philippi
moritur.

Eodem anno xiii. die menſis Auguſti, moritur Ludovicus Comes
Palatinus Rheni, Bavaricæque Dux & Princeps Elektor, Heidelbergæ in
Choro Eccleſiæ S. Spiritus cum honore ſepultus, filium reliquit unicum,
undecim menſes habentem ætatis, nomine Philippum, quem genuit ex
Margaretha Amadei Ducis Sabaudicæ ſupradicti Felicis Papæ filia, & reli-
cta quondam Ludovici Regis Siciliæ, quæ tertio poſtea nupſit Udalrico
Wirtenbergenſi Comiti.

Fridericus
Palatinus
Philippi fit
tutor annis
xxvi.

Moriturus autem ipſe Ludovicus Princeps Chriſtianiſſimus, filium
ſuum memoratum unigenitum Philippum, uxorem quoque Margaretham,
& omnem Principatum ſuum Friderico fratri ſuo commendavit, qui non
habuit uxorem, ſub tali videlicet conditione: ut ipſe Tutoris ageret offi-
cium, quo uſque Philippus decimum octavum compleverit annum: quo,
miſerante Deo, completò, Tutoris officium exſpiraret, & Philippus pa-
ternum liberè haberet Dominium. Sed fratre mortuo Fridericus ſuper-
vixit annis xxvi. & nomen Tutoris non depoſuit, nec Principatum, ut
promiſerat, Philippo reſignavit: ſed quandiu vixit, officium Tutoris
tenuit, & prudenter omnia gubernavit.

MCCCCL.

Annus Ju-
bilæus Ro-
mæ cele-
bratur.

Anno Wolframmi Abbatis XXII. Indictione Romanorum xiii. Ni-
colaus Papa IV. Jubilæum, id eſt, annum Remiſſionis peccatorum Romæ
celebravit. Ad quem ex omni Chriſtianorum orbe infinita penè multi-
tudo hominum convenit; quorum tanta copia fuit, ut non ſolum domos,
ſed etiam plateas urbis implerent, & nocte ſub dio plures dormire com-
pellerentur. Nicolaus autem Pontifex Romanus ſua providentiâ diſpo-
ſuerat, ut nihil eorum deſſet peregrinantibus in urbe, quæ ad vitæ ſu-
ſtentationem videbantur neceſſaria. Romam tunc non urbem vidiffes,
ſed orbem, præ nimia hominum frequentia, in tantum confluentibus ex
omni Europa peregrinis, ut in plateis ſeſe comprimerent, & non facile
niſi per longos circuitus de Eccleſia ad Eccleſiam tranſirent.

Ducenti
homines
Romæ
compreſſi
multitudi-
ne percunt.

Unde quadam die tanta hominum multitudo ad S. Petrum euntium,
& redeuntium in ponte S. Angeli ſibi mutuò venit obviam, quod præ ni-
mia preſſura ſeſe urgentes, non minus quam cc. homines in Tyberim
ceciderunt, fueruntque ſubmerſi. In Eccleſijs etiam tanta compreſſio in-
trantium & exeuntium fuit, ut ſe mutuò collidentes graviter plures læ-
derentur. Unde neceſſe fuit deputare cuſtodes, qui impetum populi
cohiberent.

Eodem anno Jacobus Archiepiſcopus Trevirorum, & Conradus
Epiſcopus Metenſium cum cxi. Equitibus Romam pro Indulgentijs pro-
fecti ſunt Jubilæi, quos Papa Nicolaus magnâ ſuſceptos humanitate non
ſine honore dimiſit. Inter plura quæ Archiepiſcopus prædictus à Summo
Pontifice tunc impetravit, unum fuit, ut Gymnaſium generale, ſive Uni-
verſitatem litterariam in Civitate Trevirorum poſſet inſtituere, more
caterarum Privilegiatam, in qua omnium facultatum legerentur
lectiones.

Anno prænotato contentionibus & bellis inter Principes & Civitates
Regni

Regni adhuc durantibus, Comes de Wirtenberg adjutorio suorum per Sueviam satis magna clade affectit Cives & oppida Regni sibi vicina.

Albertus quoque Marchio Brandenburgensis, vir audax, strenuus & bellicosus multorum Principum suffultus auxilio, inimicitias contra Cives Regni & maximè Nürenbergenses animo tenacissimo per biennium continuavit. Novem cum eisdem Nürenbergensibus prælia idem Marchio commisit, in quorum octo victor gloriosus extitit, in uno tantum superatus fuit. Nec prius de pace admisit tractatum, donec exustis villis, destructis agris, interfectisque cultoribus terræ contententibus pecuniæ defecerunt.

Eodem anno IV. die mensis Novembris, Waltherus de Ehingen, Civis Ulmenfis, vir prudens & potens inter suos, junctis sibi copijs Civitatum regni, pugnatorum non parvum adunavit exercitum, cum quo terras Comitum de Wirtenberg hostiliter invadens, omnia ferro & igne in circuitu devastavit. Contra quos Comites memorati Udalricus & Ludovicus validum suorum & amicorum miserunt exercitum, simulque propè Eislungen oppidum Regni concurrentes atrox committitur bellum, in quo Civium Regni à Comitibus superatur Exercitus, & victoriam Comites consequuntur. Ex parte autem Civium in eo bello plures ceciderunt, inter quos occubuit etiam Waltherus de Ehingen, Capitaneus Ulmenfium, & Hieronymus Bassinger de Nördlingen Campiductor cum alijs multis.

Anno prænotato quinta die mensis Maij, vel ut alij scripserunt VI. hora circiter post medium noctis prima, per incuriam & negligentiam eorum, qui circa organum laboraverunt in die, ignis magnus in Ecclesia Spirensi accensus, turrim, campanas, organum & tectum Ecclesiæ totum consumpsit, & magnum Capitulum damnum intulit; erant enim Clerici simul & Laici vino æstuantibus, qui ventosas organi perungentes, malè custodierunt ignem, quo circa organi locum incenso per funes campanarum (dictu mirum) ad superiora ascendit in turrim, & Ecclesiam devoravit; cuius negligentia causa duo Vicarij majoris Ecclesiæ combustæ custodes, & fabricæ magistri Joannes & Christianus in Udenheim captivi ducuntur.

His temporibus in Civitate Moguntina Germaniæ propè Rhenum, & non in Italia, ut quidam falsò scripserunt, inventa & excogitata est ars illa mirabilis & prius inaudita imprimendi & characterizandi libros per Joannem Guttenberger civem Moguntinum, qui cum omnem penè substantiam suam pro inventione hujus artis exposuisset, & nimia difficultate laborans, jam in isto, jam in alio deficeret, jamque propè esset, ut desperatus negotium intermitteret, consilio tandem & impensis Joannis Fust æque Civis Moguntini rem perfecit incæptam. In primis igitur characteribus litterarum in tabulis ligneis per ordinem scriptis, formisque compositis Vocabularium Catholicum nuncupatum impresserunt, sed cum iisdem formis nihil aliud potuerunt imprimere, eò quod characteres non fuerunt amovibiles de tabulis, sed insculpti, sicut diximus. Post hæc inventis successerunt subtiliora, inveneruntque modum fundendi formas omnium Latini Alphabeti litterarum, quas ipsi matrices nominabant, ex quibus rursus æneos sive stanneos characteres fundebant, ad omnem pressuram sufficientes, quos prius manibus sculpebant. Et revera sicuti ante 30. fermè annos

Albertus Marchio contra Nürenbergenses octies victor extitit.

Comitis in Wirtenberg contra Civitates regales bellum.

Ecclesia major Spirensis incendio miserabili concremata.

Ars impressoria librorum apud Moguntiam reperta est.

Omnis ar-
tis prima
inventio
difficilis.

In laudem
artis im-
pressoriae
menfurata
exclama-
tio.

Wilhelmus
Præpositus
in Roth
contra Ab-
batem se-
grigit.

Fridericus
Rex Roma-
nor. pro Co-
rona Imperij
Romam
pergit.

Fridericus
Rex à Nico-
lao Papa
coronatur
Imperator.

ex ore Petri Opilionis de Gernsheim civis Moguntini, qui gener erat primi artis inventoris, audivi, magnam à primo inventionis suae hæc ars impressoria habuit difficultatem. Impressuri namque Bibliam, priusquam tertium compleissent in opere quaternionem, plusquam 4000. florenorum exposuerunt. Petrus autem memoratus Opilio, tunc famulus, postea gener, sicut diximus, inventoris primi, Joannis Fust, homo ingeniosus & prudens, faciliorem modum fundendi characteres excogitavit, & artem, ut nunc est, complevit. Et hi tres imprimendi modum aliquandiu tenuerunt occultum, quousque per famulos, sine quorum ministerio artem ipsam exercere non poterant, divulgatus fuit, in Argentinenles primò, & paulatim in omnes nationes. *O felix nostris memoranda impressio sacris! Desierat quasi totum quod fundis in Orbem; omnes te summis ignibus nunc laudibus ornant, Inventore nict utraque lingua tuo. Nunc parvo doctus quilibet esse potest, te ducit quando ars hæc mira reperta fuit.* Et hæc de Impressoria mira subtilitate dicta sufficiant, cujus Inventores primi Cives Moguntini fuerunt. Habitabant autem primi tres artis Impressoriae inventores, Joannes videlicet Guttenberger, Joannes Fust, & Petrus Opilio gener eius Moguntia in domo zum Jungen dicta, quæ deinceps usque in præsens Impressoria nuncupatur.

Anno item prænotato post obitum Gotfridi Præpositi in Roth, Wilhelmus de Stetten per Wolframmm Abbatem Hirsaugiensem Præpositus fuit institutus. Qui paulò post in superbiam elevatus Abbatem suum cepit contemnere, & ejus imperio temerè contraire; volebat enim ipse, si potuisset, Advocatiam præposituræ, quam Comites de Oetingen in feudum recipiunt, alienare penitus, & eis in perpetuam concedere proprietatem. Quod ut mox Wolframmo Abbati Hirsaugienfi certa relatione innotuit, omnes eorum conatus impedivit. Conspiraverant in unum Comes & Præpositus, alter cupiens advocatiam præposituræ liberam, alter ut à jurisdictione Abbatis fieret absolutus. Sed Wolframmm non minus jure, quam prudentiâ utriusque conatum repressit.

MCCCCLI.

Anno Wolframmi Abbatis XVIII. Indictione Romanorum xiv. Fridericus Rex Germanorum III. cum magna Comitiva Principum acque Nobilium & exercitu 12000. pugnatorum pro Corona Imperij Romam proficiscitur, quem Helionora Eduardi Regis Lusitaniæ filia sibi noviter desponsata comitatur. Qui cum Romam pervenisset 16. mensis Martij coronam ferream, quam Mediolani propter varios bellorum tumultus suscipere non voluit, in Ecclesia S. Joannis Lateranensis ab uno Cardinalium jussu & autoritate Romani Pontificis Nicolai Papæ V. acceptavit. Deinde 20. die mensis Martij, quæ fuit iv. Dominica quadragesimæ, in qua pro introitu Missarum: *Latere Jerusalem*, in Ecclesia Dei cantabatur, Nicolaus Papa V. ipsum Regem Fridericum Romæ in Ecclesia S. Petri una cum Leonora, desponsata sibi conjuge Imperatorem solemnem pompam coronavit, qui deinceps imperavit annis duobus & quadraginta, vis mitissimus, amator Cleri, & pauperum defensor humanissimus, pacificus, prudens, quietus, & in omnes munificentissimus.

Missam Pontifice cantante, novus Imperator legit Evangelium: *Exijt edictum à Casare Augusto, &c.* Tenensque in manu vibravit gladium, sum-

psit deinde cum Pontifice prandium. Inter prandendum fertur Papa dixisse ad Cæsarem: *Multa de te gloriosissime fili prænuntiata sunt mala, quæ sis facturus Ecclesie, si fidem adhibere prædictionibus huiusmodi debeamus.* Cui Imperator respondit: *Mea intentio pro Ecclesia Dei bona & recta est. si Deus aliud de me aut per me ordinare voluerit, in ipsius potestate est, qui solus omnia novit, potest & disponit secundum suam rectissimam voluntatem.* Et notandum, quod multi spiritum sibi Prophetiæ temeraria præsumptione usurpantes multa de Friderico Imperatore III. mala prædixerunt esse futura, quod videlicet esset futurus Ecclesiæ Romanæ persecutor, Romanorum Pontificum, Prælatorum Ecclesiæ Universalis inimicus & destructor, Cleri & pauperum oppressor, tyrannus impius, crudelis, maleficus, infidelis & fidei Christianæ hostis, desertor & osor, quæ omnia, frivola, ficta, falsa & mentita fuerunt. Constat enim omnibus, qui noverunt eum, quod cunctis diebus regni sui simul & Imperij per annos 33. in fide Christi semper princeps fuit Catholicus & Christianissimus, nunquam Ecclesiæ molestus, nunquam tyrannus, nunquam crudelis. Romanos Pontifices, Cardinales, Episcopos, ceterosque Prælatos Ecclesiæ simul & omnem Clerum in reverentia debita unicuique semper habuit, & unumquemque pro conditione status ejus ut Dei ministros honoravit. In omni conversatione sua mansuetissimus semper exiit, justitiam coluit, pacem dilexit, nulli contumeliam fecit. Manifestum est ergo, prædictiones de illo malas omnes extitisse mendaces.

Coronatione Imperiali solemniter peracta. Cæsar Fridericus Roma digrediens cum omni populo suo intravit Neapolim, & Rege Alphonso, qui cum Regno Apuliæ, Siciliæque occupaverat, Arragoniæ regno paterno interim gubernatoribus credito, amice salutato, nuptias cum Helionora desponsata sibi Regis Portugalliæ sive Lusitanæ filia solemniter pompa celebravit, de qua postea genuit Maximilianum Cæsarem hodie feliciter imperantem, & filiam unam, quæ nupsit Alberto Duci Bavarie, ut suo loco dicemus. Cæsar itaque peractis in Italia, pro quibus intraverat, rediit in Germaniam.

Anno prænotato, Nicolaus Papa V. misit in Germaniam Nicolaum de Cusa Patria Mosellanum SS. Romanæ Ecclesiæ Tituli S. Petri ad Vincula Presbyterum Cardinalem, Episcopum Brixientem in Bavaria, Legatum Sedis Apostolicæ de Latere cum Indulgentiis Jubilæi. Qui venit ad Treverim nativitatibus suæ metropolim, ac deinde ad alias regni partes Germanici, & Jubilæi gratiam per semetipsum in cancellis prædicans nuntiavit.

Anno eodem 23. die mensis Maij, quæ fuit Dominica quarta post Festum Dominicæ Resurrectionis, fuit celebratum quartum decimum Ordinis nostri Provinciale Capitulum Herbipoli in Monasterio sancti Proto-Martyris Stephani: in quo Nicolaus de Cusa Cardinalis Legatusque Apostolicæ Sedis memoratus cum quatuor Abbatibus præsedit propria in persona. Nomina verò Abbatum compresidentium ista fuerunt, S. Egidij in Nürenberga, S. Burckhardi prope Herbipolim, S. Petri in Erpturdia, & S. Gothardi prope Hildesheim, Monasteriorum Ordinis nostri Abbates. In eodem Capitulo prædictus Cardinalis in Dominica præscripta: *Cantate*, Pontificalibus indutus Missam solemniter decantavit.

Vaticina de Friderico III. falsa multa fuerunt prædicta.

Imperator Fridericus semper Ecclesiæ fidelis fuit & subjectissimus.

Imperator Fridericus uxorem ducit Helionoram in Neapoli.

Capitulum Ordinis nostri Provinciale 14. Herbipoli celebratur, præfente Nicolao de Cusa Cardinali Legato.

Perjuri plures in deformitate manserunt.

Cardinalis Nicolaus de Cusa multa fecit in favorem unionis nostrae.

Ludovicus Comes in Wirtenberg obiit.

Eberhardus barbatus filius eius cecidit.

Bernardus Ord. Minorum Canonizatus.

vit; post cujus finem omnes & singuli Abbates per ordinem accedentes ad summam memoratam Ecclesiam aram sive altare, in manus ipsius Legati ante altare sedentis sub jurejurando promiserunt, quod infra annum conclusam in Capitulis Reformationem sine dilatione vellent assumere, & tam in se, quam in subditis suis fideliter observare. Simile juramentum fecerunt procuratores absentium in animas eorum, quorum procuratores fuerant constituti. Juraverunt omnes: sed observantiam infra annum pauci acceptarunt: sic ergo plures facti sunt deierantes.

Prædictus Cardinalis Nicolaus Cusanus vir undique doctissimus in sua Legatione multa constituit, ordinavit & fecit per Germaniam pro reformatione, honore & utilitate Ordinis S. P. N. Benedicti, & præcipue in Diocesi Moguntina, in qua suo tempore observantia Bursfeldensis magnificè pullulare cepit: multas in favorem ejus edidit constitutiones: observantiam, unionem & Capitulum annale Bursfeldensium auctoritate Legationis suae primus approbavit. Quae omnia postmodum Pius Papa secundus auctoritate Apostolica confirmavit: & privilegia, quae olim Papa Eugenius IV. observantiae Congregationis S. Justinae de Padua contulerat, unitis & uniendis Bursfeldensium Capitulo Monasterijs concessit. Multa scripsit iste Cardinalis Theutonicus, quorum & in libro de scriptoribus Ecclesiasticis jam dudum mentionem fecimus: & in sequentibus anno Bernardi Abbatis quarto, quo ab hac vita migravit ad Christum, latius dicemus.

Anno item prænotato pace inter Principes & Civitates Regni eodem plenè firmata, correptus peste Ludovicus Comes de Wirtenberg, frater Comitis Udalrici supradicti, in Urach moritur, & apud Carthusienses in Guttenstein cum honore sepelitur. Uxorem habuit Mechtildem Ludovici Palatini Comitis filiam, de qua genuit duos filios, Ludovicum, qui adolescens sine liberis decessit, & Eberhardum cognomento Barbartum postea Primum Ducem in Wirtenberg. Virum justum, inclytum & prudentissimum. Is in Comitatu Patri succedens uxorem duxit Mechtildem Ludovici Marchionis Mantuani filiam nomine Barbaram, de qua genuit unicam filiam, quae juvenula mortua est. Reliquit etiam Comes Ludovicus memoratus duas filias, Mechtildem quae nupsit Landgravio Hassiae, peperitque duos novissimos Wilhelmos, quorum adhuc senior vivit: & Elisabeth quae primò nupsit Comiti de Nassau, & postea Comiti de Stollenberg.

Nicolaus Papa V. eodem anno D. Bernardinum Patriam Senensem Ordinis Fratrum Minorum B. Francisci signis & miraculis clarum in vita simul & post mortem, assensu Cardinalium Catalogo Sanctorum adscripsit.

MCCCCLII.

Anno Wolframmi Abbatis XXIV. Indictione Romanorum xv. Fridericus Comes Palatinus Rheni Tutor & patruus Philippi, contractis copijs bellatorum contra Comites de Luzelstein processit ad prælium. Cujus adventu perterriti Comites in Castello suo se continuerunt, non audentes cum tanta multitudine dimicare. Unde Fridericus firmata obsidione Luzelstein per septem dies & duos menses fortiter impugnans, tandem in profesto S. Martini Castellum cum oppido violenter obtinuit, &

& omnem Comitatum suo Dominio subjugavit. Comes autem ex Luzelstein prius occultè fugerat, nec Palatino congredi audebat. Causam belli, quantum possumus, breviter dicemus. Ludovico pio Comite Palatino Rheni patre Philippi viam universæ carnis ingresso, sicut anno Wolfframmi Abbatis XXI. dictum est, Fridericus frater, qui erat sine uxore, consensu procerum curiæ Palatinatûs, auctoritate quoque & confirmatione Sedis Apostolicæ Tutor infantis Philippi constitutus est; & cum titulo Electorij Principatus Imperij Romani Palatinum & Principem Electorem se & scripsit, & gessit in omnibus: non Tutorem se nominans, sed Dominum.

Displicuit ista prærogativa, ne dicam potestas, vicinis Principibus, & in primis Theodorico Archiepiscopo Moguntino: Stephano quoque Duci Gemini Pontis, & filijs ejus Friderico & Ludovico, Carolo Marchioni de Baden, & Comitibus quibusdam, præcipuè illis de Luzelstein, qui singulari odio Comitem Palatinum Fridericum prosequabantur, & insequabantur. Unde contractis ut potuerunt latrunculis, frequentes hostilesque incursiones fecerunt in terram ejus, & multas pauperibus clades igne, ferro & rapina intulerunt. Adhæserunt autem prædictis Comitibus de Luzelstein occultè principes memorati, quorum seducti pollicitationibus, quidquid potuerunt mali, semper in Palatinum præsumperunt. Post multas tandem injurias Comitum, quas terræ pauperibus intulerunt, evigilans Palatinus, qui alioquin Princeps erat mitissimus, diutius eorum tantam insolentiam dissimulare non potuit, sed contracto milite Luzelstein obsedit, cepit, & Comites de terra eorum fugavit usque in præsentem diem.

Eodem anno, postquam Fridericus Imperator de Italia reversus est in Germaniam, omnia tumultu fieri, maximè in Austria & Ungaria comperit: constitutum namque in Nova civitate, oppido Austriæ, cum Ladislao adolescente duodenno, filio Alberti Regis Ungariæ quondam atque Bohemiæ, obsidione cinxerunt Australes; quibus se Bohemi ducentis Equitibus & mille peditibus adjungunt, Ladislaum memoratum puerum Regem suum importunè postulantes. Sed Fridericus Imperator voces eorum contemnens, dare Adolescentem Bohemis ut minorem, & necdum idoneum ad regnum non consensit.

Cunctis igitur, quos secum habuit in oppido, militibus bello aggredi fortiter statuit obsidentes. Commissum est atrox bellum, & Cæsariani tam virtute, quam fortitudine multitudinis superati terga dederunt, & in oppidum, unde processerant, revertuntur. Tandem mediantibus Sigifmundo Archiepiscopo Salisburgensium, & Carolo Marchione de Baden, Cæsar inductus Ladislaum Bohemis tradidit, & pax soluta obsidione reformata fuit.

MCCCCLIII.

Anno Wolfframmi XXV. Indictione Romanorum prima, Monasterium S. Joannis Baptistæ in Ringaugia per Monachos Cœnobij S. Jacobi propè Moguntiam reformatum est, & ad unionem Capituli annalis observantiæ Bursfeldensis receptum. Quam quidem reformationem Nicolaus Cusa Cardinalis tunc in Germania Legatus & Rudolphus de vic-

H h h

no

Causa quæ fuerit diffensionis inter Palat. & Comitem.

Comita. tum Luzelstein Fridericus Palatinus obtinuit gladio.

Imperator Fridericus in Nova civitate Austria à suis obsidetur.

Bellum fit inter Cæsarem & Australes ante novâ Civitatem.

Monasterium S. Joannis in Ringaugia reformatur.

no vico Rudesheim Episcopus Uraſlaviensis conſenſu Archiepiſcopi Moguntini Theodorici, ſumma diligentia promoverunt: & quia Monasterium ipſum per diuturnam in utroque ſtatu deformationem in magnam devenerat paupertatem, ut Monachi jam tunc reformati non haberent, unde viverent, Archiepiſcopus ordinariâ, & Cardinalis Apoſtolicâ authoritatibus Coenobium eis, Cluſa dictum, in pede montis poſitum, & jam monialibus vacuum, aut propè vacandum, in perpetuum tradiderunt poſſeſſionem.

Constantinopolis ab Imperatore Turcarum capitur.

Eodem anno triceſima die menſis Maij, Mahumetes Turcarum Princeps anno tyrannidis ſuæ tertio, nobiliſſimam, famoſiſſimamque Græcorum urbem Constantinopolim maxima vi armorum, terra marique impugnans, 30. die obſidionis cepit, & ſtragem Chriſtianorum in ea miſerabilem fecit; omnes enim utriuſque ſexus homines, qui exceſſiſſent quintum ætatis annum, gladio juſſit occidi: ſacerdotes Monachos & Clericos omnes quotquot reperit, inauditis tormentis affectos trucidavit. Moniales Virgines & ſpecioſas juvenculas ſive mulieres primò ſpurciſſima libidine polluerunt, deinde alias peremerunt, alias duxere captivas. Conſtantinum Paleologum Imperatorem Græcorum Mahumetes capite truncavit. O quid mali non præſumit mens impia! Civitate obſenta non ſatis fuit ſceleſtiſſimo homini ſaviſſe in homines, niſi etiam ſaviret in Deum & Sanctos. Omnes in Urbe SS. Eccleſias polluit: Reliquias eorum quotquot reperit, ornatu ſpoliatas in lutum projici, militibus, ut equites deſuper decurſarent, in lutumque calcibus equorum mergerent præcepit. Sed ubi milites tantam oſſibus mortuorum contumeliam inferre crepidarent, prior ipſe cum equo ſuo ſuper buſta Divorum inſiluit, & converſus ad milites impia voce clamavit: *Quisquis veſtrum me ſecutus non fuerit, per magnum Dei nuntium Mahomet juro, quod hodie morietur.* Hac voce conterriti milites equos unanimi curſu agitantes Sanctorum Reliquias in lutum demerferunt.

Reliquiæ Sanctorum conculcantur in lutum.

Templum quoque S. Sophiæ, id eſt, æternæ Sapientiæ Dei Patris in orbe toto famoſiſſimum, quadringentis per circuitum turribus ornatum, & multis SS. Corporibus ac reliquijs glorioſum, turpiter prophanans ſtabulum fecit equorum. Heu quid non præſumit impietas! Omnes Chriſtianæ fidei libros, SS. Martyrum geſta & Paſſiones, Coſmentarios Patrum, & quidquid ſcriptum reperit, quod ad pietatem & eruditionem cultorum virtutis ſuſpicabatur pertinere, in unum juſſit comportari, & impletas complures naves vetuſtas & perforatas libris & voluminibus precioliſſimis & multis in profundum maris fecit demergi, exiſtimans ſe fidem Chriſtianam tali crudelitate per univerſam gentem Græcorum deleturum.

Libri omnes Chriſtianorum lacerantur & ſubmerguntur in mari.

Igitur Constantinopoli capta Turcarum Princeps Mahometes Amurati filius totum in brevi Græcorum imperium obtinuit, & multa deinceps Chriſtianis mala fecit, de quibus jam ſcribere laxius, non eſt oportunum. Statui enim Germanus Scriptor à principio narrationum mearum, in exterarum Nationum geſtis, quæ amplo ſunt ſcripta boatu, non diu morari.

Magiſter Theutonicoꝝ in Pruſſia ſuperatur à Rege Polonia,

His quoque temporibus magni tumultus in Pruſſia fuerunt exorti, & multorum ſanguine vix tandem ſedati. Nam Pruteni contra Magiſtrum Theutonicoꝝ in unum conſpirantes ſeſe in rebellionem graviſſimam erexerunt,

erexerunt. Ex quibus oppidorum & castrorum LV. cives & incolæ ad Regem Poloniæ defecerunt. Unde contractis copijs ab utraque parte animis ferocibus itur ad bellum, sanguis effunditur multus, & diu ancipiti Marte pugnatur. Rex tandem Poloniæ Victor obtinuit campum, & ordinis Theutonicorum plures occidit. Parum tunc abuisse constat, quod militia Theutonicorum Prussiam totam perdidisset.

Rex autem Poloniæ victor in campo factus cum exercitu suo ulterius progreditur, & primò cepit montem Regium, id est, Königsberg oppidum, deinde Marienbrug & plura in circuitu oppida & Castella. Postremò etiam principale terræ oppidum nomine Dantiscum ad Polonos defecit. Sunt qui scribant, eam Theutonicorum cladem ex culpa eorum fuisse causatam, quod sine pietate in subditos exercebant tyrannidem.

Anno prænotato Wolfframmus Abbas hujus Cœnobij Hirsaugiensis contentiones magnas & diuturnas habuit, cum Philippo Comite de Rineck, qui Prioratum Cœnobij de Schonrein in suis juribus nimium inquietavit. Unde Postremò partes ambæ in Othonem Palatinum Comitem Bavaricæ Ducem, qui morabatur in Mosbach, compromittentes, conditiones pacis, ut sonant litteræ ab eo compositæ, anno præscripto susceperunt.

MCCCCLIV.

Anno Wolfframmi Abbatis XXVI. Indictione Romanorum II. Henricus Rex Portugalliæ regnum suum ampliari cupiens, mare Oceanum armato cum milite navigio ingreditur, & si quæ sint Insulæ hominibus incognitæ persequitur. Invenit ergo insulas in mari plurimas, nunquam eatenus ab hominibus inhabitatas, inter quas una fuit cæteris major atque præclarior, fontibus irrigua, pingui gleba fatis admodum dives, nemoribus & pratis adornata, & hominibus ad colendum valde idonea. In hanc Insulam diversarum occupationum & artium homines misit, qui eam inhabitarent, & colerent, singulisque annis tributum ad fiscum regium, more cæterarum gentium Regi subjectarum persolverent. Magnam Zuccari copiam præbet hæc Insula; cujus tanta in ea conficitur multitudo, ut universa Christianitas jam abundet Zuccaro.

Eodem anno XII. mensis Maij, quæ fuit tertia post Festum Dominicæ Resurrectionis Dominicæ, in Selgenstatt celebratum fuit Capitulum Ordinis nostri Provinciale XV. in quo præfederunt Wolfframmus hujus Hirsaugiensis, Christianus S. Petri in Erpfurdia, Udalricus in Wiblingen, Bertholdus S. Stephani Proto-Martyris in Herbipoli Monasteriorum Ordinis nostri Abbates, qui multa pro reformatione Ordinis statuerunt.

Anno prænotato Nicolaus Papa V. nimio dolore mentis anxius propter Constantinopolitanum lamentabile excidium, totus in recuperationem die ac nocte occupata cogitatione astuabat. Misit ergo Prædicatores & Nuntios in omnes Christiani Orbis nationes, qui Cruciatam & Passagium prædicarent in Turcos, & animos fidelium ad tanti recuperationem Imperij concitarent. Venerunt Missi quilibet in Regionem sibi à Pontifice Maximo deputatam; prædicaverunt Crucem, sed paucis, ut contra infideles pugnarent, aut pecunias contributorent, persuaserunt. Omnes enim quæ sua erant, nimis avidè quærentes, communia neglexerunt.

Pruteni plures à Dominis suis Theutonicis ad Polonos deficiunt usque in hunc diem.

Insularum in mari pæc Henricum Portugalliæ regem inventio.

Capitulum Ordinis nostri Provinciale XV. in Selgenstatt celebratur.

Nicolaus Papa V. crucem prædicari contra Turcas mandavit.

Joannes de
Capistrano
missus à
Papa prædi-
cavit in
Germania.

Eodem anno in mense Octobris venit ad Herbipolim civitatem Fran-
corum Orientalium F. Joannes de Capistrano Italus, Ordinis Minorum de
Observantia, Doctor sacre Theologiæ, Generalis Inquisitor hæretice
pravitatis & Apostolicæ Sedis Nuntius, vir doctus & sanctæ Conversatio-
nis, qui multis diebus in eadem Civitate per interpretem prædicavit. Ab
Herbipoli descendit in Franckfurt, inde ad alias Civitates & oppida
Regni, & ubique summa cum diligentia & fervore Crucem prædicavit.

Draculus
Waivvoda
tyrannizat
in Wala-
chia.

His fermè temporibus homo quidam Paganus ac infidelis, nomine
Draculus Waivvoda Princeps Walachiæ, inauditam tyrannidis suæ crude-
litatem exercebat in homines, & maximè Christianos, quorum infinita
millia sine causa innocentes peremit. Postremò tandem captus à Mar-
thia Rege Ungariæ Romam mittitur, ad fidem Christi convertitur, &
baptizatus deinceps religiosissimè conversatur. Unde principatu suo
restitutus in omni bonitate vitam suam consummavit. Cujus horribilia
facta circumferuntur, in quodam libello dudum impressa, quæ & risum
& horrorem legentibus movent.

MCCCCLV.

Nicolaus
Papa V.
Romæ mo-
ritur.

Anno Wolframmi Abbatis XXVII. Indictione Romanorum III.
hyems fuit dura & multum frigida. Eodem anno xxv. die mensis Martij,
quæ fuit Annuntiatione Dominica solemnis, Nicolaus Papa V. sine tædio
animi, quo maximè cruciatur post captam Constantinopolim, sine
febri & podagrâ, quibus frequentius laborabat, infirmatus, anno Pontifi-
catus sui VIII. moritur, & in Ecclesia S. Petri sepelitur. Homo sempi-
ternâ memoriâ dignus, amator omnium Religiosorum, & præserim
eruditorum, pacis cultor, & Justitiæ Princeps unicus.

Calixtus fit
Papa III. &
præfuit an-
nis 3, &
mensibus 3.

Huic in Pontificatu Electione Cardinalium VIII. die mensis Aprilis,
succesit Alphonsus cognomento Borgia, natione Hispanus, patria Sabi-
nensis Valentiniæ Diocesis, generosis parentibus ortus, & vocatus Calix-
tus ejus nominis III. præfuit annis III. & mensibus totidem, vir optimus &
in multis probatus.

Joannes de
Grumbach
fit Episco-
pus Herbi-
pol. & præ-
fuit annis
XI.

Eodem anno feria tertia post Dominicam Palmarum, obiit Gottfri-
dus Schenck de Lymburg Episcopus Herbipolensis & Dux Franciæ Ori-
entalis in majori Ecclesia sepultus, anno Pontificatus sui XII. de quo dictum
est supra, anno Wolframmi Abbatis XV. Huic in Pontificatu successit
Joannes de Grumbach, & præfuit annis XI. homo quidem ignarus litera-
rum, sed tamen Cleri amator semper & strenuus defensor; amicis hu-
manus & multum affabilis, inimicis verò terribilis, & singulari appa-
tu metuentus. Animosus fuit in hostes, bellicosus & strenuus, qui non
facilè quemquam timeret, ingenio promptus, consilio cautus, & ob id
Regibus & Principibus gratus, civibûsq; Regni haud mediocriter acceptus.
Benè rexit Ecclesiam sibi commissam, veruntamen ære alieno gravatam
non liberavit.

Calixtus
Papa cru-
cem prædi-
cari man-
davit con-
tra Turcos
Impios.

Anno prænotato Calixtus Papa III. qui ante Pontificatum voto se
adstrinxerat in Turcas omnia facturum pro recuperatione Constantino-
polis, quæ posset; jam Papa factus magno conabatur studio implere,
quod voverat. Misit ergo statim à principio sui Pontificatus plures per
orbem Christianorum Prædicatores, qui Crucem contra Turcos prædi-
carent, hortarenturque populum ad contribuendum æs tum necessarium
pro

pro conducendis armatis. Plenarias denique omnium peccatorum Indulgentias concessit his, qui contriti & confessi semel in vita, & semel in morte quinque Ducatorum Eleemosynam in operis tanti subsidium contulissent. Autoritatem etiam Commissarijs deputatis omnimodam dedit in multis casibus reservatis absolvendi, & dispensandi, cum his qui contulissent in subsidium temporalia bona secundum eorum facultates. Erant Prædicatores Cruciatæ per totam Germaniam, Galliam, Hispaniam & Ungariam missi, pecuniam penè incredibilem toto anno in unum comportaverunt.

Anno etiam præsignato Ludovicus cognomento Niger Comes Palatinus Rheni, Bavariæque Dux, Comes in Spanheim, Veldenzia, & in Zevebrucken, filius Stephani Ducis & Pater Friderici apud Symmeren commorantis inter Cynonotos, homo inquietus, molestè ferens, quod Fridericus Tutor Philippi se Principem scriberet Electorem, prædas contra eum & incendia pauperum exercere cepit. Quem Fridericus secundo & tertio per litteras ac nuncios charitative præmonuit atque rogavit, ut à malè captis desiderijs, & incursionibus desisteret, ac pauperes Palatini Principatus de cætero non turbaret.

Ludovicus autem nihili pendens monentem, in suo proposito perseverabat, & suo more, ut caperat, incursiones, depradationes, incendia pauperum terræ Palatini continuavit. Unde commotus Fridericus, magnum suorum adunavit exercitum, & oppidum Bergzaberen, ubi Dux Ludovicus præsidia locaverat sua, obsedit, & diebus xxiv. fortiter impugnans, tandem in festo S. Tiburtij Martyris expugnavit & cepit. Postea inter eos concordia tali sub conditione facta est, quod Fridericus oppidum Ludovico deberet restituere, & Ludovicus deinceps nihil mali contra Fridericum & Palatinatum attentaret, sed non mansit in fide.

Erat eodem tempore Richardus de Homburg vir bellicosus & inquietus, qui & ipse partes Friderici Palatini Comitis memorati varijs incursionibus fatigabat. Contra cujus insolentias Dux ipse Fridericus contracto milite Castellum ejus Koleberg nuncupatum haud procul à Weissenburgo situatum obsidione cinxit, & brevi in suam potestatem recepit. Erat enim Princeps timens Deum & amans justiciam, propterea in cunctis prosperè agebat.

His temporibus fundatur Cœnobium Canonicorum Regulæ S. Augustini de observantia Capituli Windenheimensis, quod Eberhardi Clusa dicitur, in Diocesi Trevirensi haud procul à villa nativitatæ meæ Trittenheim, ex elemosynis fidelium populorum, cujus tale fuit principium. Erat in villa proxima Cismosellana Dispardia homo quidam simplex & rectus, qui ferventiore in Deum Spiritu devotionis incitatus, vitam agere solitariam cupiebat. Nomen ejus fuit Eberhardus, à quo & Monasterium Eberhardi Clusa nuncupatur usque in præsentem diem. Secedens igitur Dispardia Eberhardus, mansuiculam sibi construxit in loco parvam, ubi nunc Monasterium cernitur constructum, in qua solitarius Domino deserviens residebat. Imaginem Beatæ Mariæ semper Virginis in cellula sua habebat vespertinam, quæ paulatim coruscare miraculis incipiens magnum in brevi concursum populorum ad se concitavit, ex quorum Eleemosynis & oblationibus Monasterium cum tempore satis

H h h 3

magni-

Ludovicus
Dux Niger,
Palatinum
rapinis &
incendio
fatigat.

Oppidum
Bergzabe-
ren à Fride-
rico Palat.
obsidium
capitur.

Justicia
vincit om-
nia.

Clusa Eber-
hardi sit
Monaste-
rium pro
Canonicis
Regulari-
bus.

magnificum, ut hodie cernitur conſtructum eſt. cujus primam Eccleſiam Jacobus de Sirck Archiepiſcopus Trevirorum in propria perſona conſecravir.

MCCCCLVII.

Calixtus Papa III. Claſſem miſit in Turcos, fed parum profecit.

Anno Wolframmi Abbatis XXVIII. Indictione Romanorum IV. Calixtus Papa III. animo deſtinatus in Turcos, omnia ſtudia ſua in recuperationem urbis Conſtantinopolitanæ, licet fruſtra, convertit. Bello igitur publico Turcis indicto Ludovicum Aquileienſem Patriarcham & S. R. E. Cardinalem Claſſi præfectum conſtituit, & validum Chriſtianorum exercitum Cruceſignatorum per mare in hoſtes fidei deſtinavit.

Joannem quoque Cardinalem S. Angeli Legatum miſit in Ungariam ad congregandum exercitum Cruceſignatorum. Machumetes enim Princeps Turcorum cum infinita ſuorum multitudine, ſuperata Myſia inferiore, contra terminos regni Ungariæ properabat, nihil magis ſciens, quam ſanguinem fidelium. Venit ergo ad Nicopolim civitatem inſignem, quæ alio nomine Schiltavv nuncupatur, in qua memoratus erat Legatus Apoſtolicus, & Joannes Capiftranus cum univerſo Chriſtianorum exercitu, quam mox arctiſſima obſidione vallavit, & multis diebus vexavit.

Chriſtiani ex Nicopolim interfece- runt Turcorum 40000.

Chriſtiani autem, qui erant in Civitate, muros & turres animoſè deſenſabant, quod cernentes Turci, die quadam impetu factò ad muros cum machinis audacter properabant, cupientes proprio interitu ſequentibus ſe parare introitum. Sed Chriſtiani exhortatione Joannis de Capiftrano inter pugnandum uſque ad mortem pro ſanctiſſima fide animati, portam Civitatis unam aperientes ſubitò erumpunt, Joanne Apoſtolicò legato vexillum S. Crucis præferente, Turcos invadunt nihil tale metuentes, eoſque magna virtute proſternunt, occidunt, & reliquos in fugam convertunt: quadraginta millia Turcorum à Chriſtianiſ in eo bello ſerebantur occiſa. Facta ſunt hæc anno Nativitatis Dominicæ prætorato in Feſto S. Mariæ Magdalenæ. Multi etiam inter fugiendum aquarum occurſu perierunt. In hujus victoriæ memoriam ſimul & gratiarum actionem Calixtus Papa Feſtum Transfigurationis Dominicæ octavo Iduum Auguſti quotannis celebrandum inſtituit, ad quod omnes Indulgentiæ Feſti Corporis Chriſti extendit.

Joannes de Capiftrano moritur.

Nec multò poſt hanc glorioſam Chriſtianorum de Turcis victoriam Joannes Capiftranus vir devotiſſimus, & omni Sanctimoniâ vitæ conſpicuus in Domino quievit. Ferunt cum in conſictu Chriſtianorum cum Turcis ante Nicopolim in die S. Mariæ Magdalenæ, quo feruor maximus tum erat æſtatis, nimio deſatigatum clamore, quo populum indefinenter admonebat & precabatur, ut fortiter pugnaret pro fide Chriſti, quem eſſent in Baptiſmate profeſſi, morbum incidiſſe gravem, quo & mortuus fuerit. Obijt eodem quaſi tempore Joannes alter Huniades Ungarus, qui malleus fuerat Turcarum, & in multis bellis cum eis habitis, ſemper victor evaſit.

Joannes Huniades malleus Turcarum obijt.

Terræ motus in Apulia.

Eodem anno maximi per Apuliam & Neapolim terræ motus fuerunt, quibus agitata multa ædificia ſolotenus corruerunt, Caſtellis etiam non paucis corruentibus, multa millia hominum miſerabiliter interierunt. Inceperunt autem iſti terræ motus nimum horrendi v. die menſis Decembris

Anno 1457
S. V.
10

bris inter horam x. & xi. in nocte, & xxv. ejusdem mensis circa horam vi. mane iterum auditi fuerunt.

In mense Junio Cometes apparuit in gradu xv. Cancri. & per mensem videbatur in Oriente, varia prodigia brevi secuta prænuntians. In Sabinis vitulus duo habens capita nascitur: Romæ sanguis è nubibus cecidit: apud portum Veneris in Liguria carnes pluvia dedit: & in agro Piceno puer natus est dentes habens sex, & caput insolitæ magnitudinis. Hæc omnia futuræ calamitatis manifesta præsigna verunt indiciâ.

His quoque temporibus magnus & mirabilis concursus puerorum ad memoriam S. Archangeli Michaelis ad montem Garganum in Normandia fieri cepit, & per intervalla multis annis duravit. Miranda puero- rum & præter consuetudinem ætatis devotio, ut subito non vocati per hominem, neque promissionibus inducti, relictis parentibus & cognatis, imò ne consultis quidem, tantum iter assumerent; nec sumptus alios in itinere, quam quos daret odiosa cunctis mendicitas, haberent, aut cogita- rent. Convenientes enim per turmas ex Germania ferè tota proficiscebantur ordine statuto pueri duodecim annorum & supra. cantilenas quasdam de sancto Michaelis cantantes in plateis vicorum & civitatum, quibus unus vexillum imagine depictum ejusdem Archangeli præferebat. Con- jungebant se his pueris, ut plurimum ætate seniores, qui curam eorum habentes, & in via dirigentes, à periculis incautos præservarent. Omnes verò per quos iter faciebant homines, commiserationem habebant in eos, & victum eis copiosum ministrabant. Duravit iste puerorum concursus per intervalla usque ad memoriam nostram, qui vidimus eos turmatim sapius cum vexillo incedentes.

Anno prænotato, xxviii. die mensis Maij, obiit Jacobus de Sirck Archiepiscopus Trevirorum, & in Ecclesia B. Virginis cum debito honore sepelitur anno Pontificatus sui xviii. vir certè optimus & æterna memoria dignus, qui multa bona fecit in diebus suis. Conventum Fratrum Mino- rum S. Francisci in Confluentia reformavit, Monasterium Insulæ Rheni non procul à Confluentia novum construxit, in quod Canonicos Regulæ S. Augustini de Observantia Windesheim collocavit: omni tempore Pontificatus sui pacem tenuit, & plures dissidentes Principes in concor- diam revocavit.

Post mortem ejus xxi. die mensis Junij, anno præscripto, convenien- tes in unum Canonici pro Electione novi Pontificis, vota sua in duo divi- serunt; nam una pars Canonicorum numero minor Dietherum ex Co- mitibus de Isenburg Canonicum Trevirensis & Moguntinensium in Ar- chiepiscopum elegit. Contra quem major pars Capituli Joannem ex Marchionibus de Baden, filium Jacobi Marchionis, & fratrem Caroli, annum xxii. ætatis agentem in Archiepiscopum postulavit. Et quam- vis Dietherus Confirmationem ejus apud Sedem Apostolicam varijs im- pedire modis conaretur, minimè tamen potuit. Sed Calixtus Papa III. de processu informatus, qui fuerat in Electione servatus, repudiato Diethero, Joannem ad Archiepiscopatum confirmavit. Præfuit autem Ecclesie Trevirorum annis xlviij. Princeps mansuetissimus, liberalis, affa- bilis, justus & rectus, amator Cleri, defensor pauperum, ac magnificus conservator subditorum. In pace & tranquillitate magna pluribus annis suam

Cometes apparuit.

Puerorū ad S. Michaelem in Normandia concursus mirabilis.

Jacobus Archiepiscopus Trevirorum moritur.

Dietherus de Isenburg.

Joannes Badensis Marchio fit Archiepiscopus Trevirorum annis xlviij.

ſuam gubernavit Eccleſiam; ſed in ſenectute pravorum conſilio deceptus, cum Boppardianis contentionem pernicioſam incepit, cujus occasione pecunijs burſam & promptuaria Eccleſiæ cuncta frumentis & vino penitus evacuavit, & debita non pauca contraxit, de quibus ordine ſuo lacius dicetur.

Sifridus de Veningen fit Epifcopus Spirenfis annos III. menſes V.

Eodem anno, XIX. die menſis Martij, obiit in Caſtro Udenheim Reinhardus de Helmſtatt Epifcopus Spirenfis anno Pontificatus ſui XVII. in majori Eccleſia Spirenſi cum honore ſepultus. Huic in Epifcopatu ſucceſſit Sifridus de Veningen, XXIX. die menſis Martij electus, & confirmatus per Calixtum Papam III. præfuit annis III. menſibus V. & duobus diebus, vir bonus, juſtus & reſtus, qui brevi tempore multa bona fecit Eccleſiæ. In primo namque anno Pontificatus ſui caſtrum Weſavve diu alienatum cum proventibus ſuis redemit pro octo millibus florenorum. Deinde ſub Pio Papa II. ſancta in Chriſtum devotione motus Romam profectus eſt, & à memorato Pontifice Romano Privilegia, gratias & Indulgentias plures impetravit.

Montfort Caſtellum prædonum per Fridericum Palatinum deſtruitur.

Anno item prænotato, Fridericus Comes Palatinus Rheni. Tutor Philippi, xv. die menſis Octobris, ex Heidelberg oppido cum exercitu pugnatorum digrediens auxilio Theodorici Archiepiſcopi Moguntini Caſtellum Montfort latibulum latronum & commune receptaculum prædonum obſedit, quinque diebus fortiter impugnans, tandem vi. die cepit ac funditus deſtruxit, nec poſtea reædificari potuit uſque in præſentem diem ſine conſenſu Archiepiſcopi Moguntini ac Palatini Comitum pro tempore exiſtentium. Moguntina etenim Eccleſia plura ſuſtinuit damna retroactis temporibus ab illis, qui manſionem in Montfort habuerunt, quia Spanheimenſi Comitatu fuit contiguus locus, ſimiliter & diœceſi.

MCCCCLVII.

Ladislao regi Bohemiarum & Ungariarum Regis Gallorum filia deſponſatur.

Anno Wolframmi Abbatis XXIX. Indictione Romanorum v. ex parte Ladislai Regis Bohemiarum & Ungarorum adoleſcentis filij quondam Alberti Regis, nuntij & Oratores mittuntur in Galliam, qui Caroli Regis VII. filiam nomine Magdalenam illi deſponſarent uxorem. Qui cum veniſſent ad Regem Carolum. ſummo cum honore ſuſcepti ſunt, & expoſita Legatione ſua, pro qua venerant, facile quod voluerunt, impetrarunt. Illis apud Gallos adhuc exiſtentibus, nuntius triſtis & nimium infelix poſt eos mittitur, qui Ladislaum interiſſe nunciavit. Cujus immatura mors non ſolum Bohemos & Ungaros, ſed exterorum quoque Principum animos haud mediocriter contriſtavit. Multorum fuit opinio ſublato veneno, alij dicebant illum in Camera nocturnis horis per Georgium hæreticum, qui regnum poſt eum in vaſit, fuiſſe ſtrangulatum.

Ladislaus obiit.

Matthias fit Rex Ungarorum annis XXXII.

Eodem anno Ladislao rege per venenum apud Pragam in Bohemia miſerabiliter ſublato, ſive ut aliorum tenet opinio, ſtrangulato, Matthias Joannis Huniadis filius in Regem Ungariæ conſtituitur electione procerum, regnavitque annis XXXII. & multa contra Turcos commiſit prælia, ſæpe Victor Dei favore pravorum exiſtens glorioſus. Cunctis enim diebus & annis, quibus vixit & regnavit in Ungaria, malleus erat Turcorum, ſicut olim & Genitor ejus: & magnus ipſe Mahumet Princeps eorum Matthiam hunc regem ut bellicoſiſſimum & fortunatum ſemper timebat.

Eodem

Eodem anno, die XIII. mensis Februarij hora II. minuto XLV. post meridiem nascitur Maria Caroli Ducis Burgundiæ unica filia, quæ postea nupsit Maximiliano Archiduci Austriæ, de quo concepit & peperit Philippum regem Castiliæ, & Margaretam, quæ primò nupsit Regi Hispaniæ, & postea Duci Sabaudiæ, vivens nunc vidua.

Maria Caroli Ducis Burgundiæ filia uxor Maximilianus nascitur.

Maximilianus autem Friderici Imperatoris III. filius, hodie Rex Germaniæ ac destinatus Cæsar Romanorum natus fuit anno præcedente, hoc est, Wolfframmi Abbatis Hirsaugiensis anno XXVIII. uno anno duntaxat senior Mariâ, XXI. die mensis Martij, horâ III. minuto LI. post medium noctis, Matre Helionora Lusitaniæ ac Portugalliæ regis filia, de quo suo loco plura dicenda restant.

Maximilianus Rex Germanorum nascitur.

Anno prænotato Wolfframmus Abbas hujus Monasterij Hirsaugiensis considerans reformationem novellam Mellicensem, quam ante aliquot annos suo introduxerat Monasterio, stabilitatis nullum habere fundamentum: & perpendens, quod Observantia Bursfeldensium à Sede Apostolica approbata & confirmata quotidie in melius proficeret, & in reformatione optima laudabiliter perseveraret, statuit in animo suo Monachos ejusdem Observantiæ ad Hirsaugiam introducere, quorum exemplo posset etiam alios reformare. Missis ergo ad Moguntiam nuntijs impetravit ab Eberhardo Abbate montis S. Jacobi quosdam Fratres boni Zeli & optimæ institutionis, per quorum sanctam conversationem observantia Regularis disciplina secundum traditionem unionis Bursfeldianæ in hoc Monasterio Hirsaugiensi laudabiliter instituta permanet, in præsentem diem.

Hirsaugia Observantiam Bursfeldensem hoc anno suscepit.

Eodem anno sexto die mensis Augusti, Romæ moritur Calixtus Papa III. post quem Cardinales in Pontificem elegerunt Æneam cognomento Piccolhomineum, patriâ Senensem, virum undecunque doctissimum, quem Pium II. nuncuparunt. Præfuit autem universali Ecclesiæ annis VI. & multa bona fecit pro communi utilitate Christianæ Reipublicæ. Unionem nostram Bursfeldensem, observantiam quoque, & annale Capitulum auctoritate Apostolica confirmavit, & omnia privilegia, quæ olim Eugenius Papa IV. observantialibus S. Justinae de Padua concesserat, amore Ordinis ad nostram quoque observantiam unitis & uniendis extendit.

Æneas Sylvius Pius Papa II.

Anno etiam prænotato Mahumetes impius Turcorum tyrannus Corinthum tunc adhuc Christianorum urbem obsedit, impugnavit & cepit, atque in omni Peloponeso tributa imponit Christianis, multis eorum millibus miserabiliter interfectis. Demetrius autem & Thomas Paleologi Constantini ultimi Græcorum Imperatoris filij inter se de Regionis imperio contendebant, unde Turco auctæ sunt vires, & brevi totum imperium eorum obtinuit.

Mahumetes Turcorum Princeps urbem Corinthiorum obtinuit.

MCCCCLVIII.

Anno Wolfframmi Abbatis XXX. Indictione Romanorum VI. Udalricus Comes de Wirtenberg auxilio Marchionis Brandenburgensium Alberti, contra Fridericum Comitem Palatinum Rheni, Baviaræque Ducem Tutorem Philippi hostiles gerens animos, Castellum Widem obsidione vallavit, cepit ac funditus destruxit. Quo factò Albertus Marchio cum suis ad propria reversus est, Comes autem Udalricus per agrum Heilbronnensium iter faciens, ab altera parte Neccari fluminis Fridericum supra dictum Comitem Palatinum desertorem oppidi memorati

Udalricus Comes de Wirtenberg Castellum Widem subvertit.

Heilbronn, 6000. peditum & mille octingentos Equites habentem offendit. Quo recognito Comes plena via cum suis, qui etiam fatigati erant ex fervore solis, & numero pauciores, sicut ceperat graditur, & ad conspectum hostium consultò non pervenit.

Aquarum inundatio.

Eodem anno feria sexta post Dominicam quadragesimæ primam, maxima fuit inundatio aquarum, Rheni, Mosellæ, Mogani, Neccari & aliorum Germaniæ fluminum ex montibus venientium. Resolutis enim nivibus copia maxima crevit aquarum, quæ domus, ædes & habitationes hominum plures non sine gravissimo eorum damno & periculo subvertit. In oppido Creuzenach Nabus fluvius supra modum exundans Parochialem Ecclesiam in insula ejusdem fluminis constitutam totam implevit, altaria subvertit, concussit parietes, & damna intulit plura civibus.

Anno prænotato, Ludovicus Dux Baviaræ cognomento Dives filius Henrici & pater Georgij Principum, congregato ex Bavaris, Bohemis & Australibus magno pugnatorum exercitu, Civitatem Eichstatteniensem, obsidione circumvallavit. Amicis autem se interponentibus tandem inter eum & Episcopum concordia reformata est, & soluta obsidione discessit. Itaque post hæc eundem exercitum duxit contra Marchionem Albertum Brandenburgensem, cujus duo Castella Landeck & Nauff obsedit, cepit, ac funditus subvertit. Contra quem Albertus ipse Marchio processit ad bellandum, habens secum Wilhelmum Ducem Saxonie simul & copiosum exercitum. Sed congressi non sunt, nec aliquid memoria dignum fecerunt. Concordia tamen inter eos facta est, sub ea videlicet conditione, quòd Marchio Albertus Duci Ludovico litteras nonnullas à Cæsare Friderico impetratas contra eum, ad manus deberet restituere, & feuda sua, ut Nürenbergius Burggravius ab Ecclesia Heribolenfi (quod prius recusaverat) acceptare. His pro pace conclusis Principes concordati recesserunt.

Dux Baviaræ Ludovicus de bellar Marchionem Albertum.

Ludovicus Dux Baviaræ reus lætæ Majestatis à Cæsare judicatur.

Post hæc in Dieta quadam Nürenbergæ habita Marchio Albertus Ludovico Duci Baviaræ litteras & privilegia, quæ contra eum à Friderico impetraverat, juxta prius concordata, in pratorio Senatûs restituit, quas ille mox coram omnibus publicè laceravit. Quod cum in notitiam Cæsaris pervenisset, iratus est, & Ducem Ludovicum reum læsæ Majestatis declaravit; cujus rei occasione multiplicata sunt mala super terram.

Ludovicus XI. Rex fit Gallorum.

Eodem anno Carolus Rex Gallorum VII. obiit, cui Ludovicus XI. ejus nominis, filius in regno successit, & annis xxv. regnavit. homo asper & vehemens, consilio præceps, ingenio varius, & domesticis vix satis apertus, qui patri antea diutius fuerat rebellis, contumax & inobediens, & propterea exul à Regno, vitam in Hannonia pauperem degebat, inde mortuo patre vocatur ad regnum, ac divitijs inopiam relevavit.

MCCCCLIX.

Capitulum Ordinis nostri Provinciale XVII. celebratur Nürenbergæ.

Anno Wolframmi Abbatis XXXI. Indictione Romanorum VII. celebratum fuit XVII. Ordinis nostri Provinciale Capitulum in oppido Nürenberg apud S. Ægidium, in quo præfederunt Georgius memorati ibidem, Bertholdus S. Ægidij in Brunshvwig, Eberhardus S. Jacobi propè Moguntiam, & Henricus in Ertenheim - münster Cœnobiorum ejusdem Ordinis nostri Abbates.

Eodem

Eodem anno. vi. die mensis Maij, obiit Theodoricus Schenck de Erbaeh Archiepiscopus Moguntinus anno Pontificatus sui XXV. & in majori Ecclesia cum antecessoribus suis honorificè sepelitur, præful optimus, qui satis providè in utròque statu rexit Ecclesiam suam, & multa fecit opera bona.

Eodem anno posteaquam vacasset sedes Moguntina XLIII. diebus, convenerunt in unum Canonici, & xviii. die mensis Junij Dietherum ex Comitibus de Isenburg Canonicum in Archiepiscopum elegerunt, qui præfuit annis fermè tribus. Contra hunc Dietherum erexit se Adolphus ex Comitibus de Nassau Canonicus, & toto triennio pro Archiepiscopatu cum eo lites continuavit, cujus ratione contentionis infinita mala fuerunt subsecuta, de quibus per ordinem suo tempore dicemus. Postremò tamen Adolphus victoriam obtinuit, & Dietherus resignare Archiepiscopatum compulsus fuit.

Anno prænotato secunda die mensis Septembris, obiit Sifridus Episcopus Spirensis, post quem die mensis ejusdem xvii. per Capitulum fuit electus Joannes Nix de Hochneck dictus Enzberger, & præfuit annis v. Is quorundam consilio deceptus adhæsit Carolo Marchioni Badensium, Ludovico quoque Comiti Palatino ac Duci Bavarie cognomento Nigro, & quibusdam alijs, contra Fridericum Palatinum Tutorem Philippi, per quod Ecclesiam suam valde læsit & damnificavit in multis, totam Dioccesim rapinis exponens & incendio, non solum hostium, sed etiam quod gravius fuit, amicorum.

Anno item præsignato, Fridericus Imperator III. mandavit Civibus Regni, ut arma sumerent in Ludovicum Ducem Bavarie cognomento Divitem, quem propter laceratas Nürenbergæ litteras Imperiales, ut paulò ante diximus, læsa Majestatis reum declaraverat. Simile mandatum dedit Alberto Marchioni Brandenburgensium, & nonnullis alijs in vicino Comitibus. Cives ergo Regni omnes in superioribus Germaniæ partibus (præsertim Nürenbergenses) mandato Cæsaris obedire parati, arma captunt, & Marchioni Alberto contra Ducem Ludovicum Bavarie auxilia imperata transmittunt. Dux igitur Ludovicus accepto nuntio diffidationis à Marchione Alberto & Civibus Regni, magnum rursus Bavarorum & Bohemorum contraxit exercitum, & ingressus terram Marchionis, oppida, Castella, munitionesque illius cepit, plurimas villas incendit, prædam abduxit, & damna pauperibus multa fecit. Non diu postea cum Ludovicus Dux pro quibusdam negotijs intrasset occultè Bohemiam, innotuit Marchioni absentia ejus à patria. Unde contractis copijs & auxilijs Civium, terras ejus ingreditur, & pari furore omnia vastans, rapiens & incendens resistente nullo demolitur. Tandem per Bohemiæ regem ad concordiam revocati sunt, & oppida sibi restituerunt ablata.

Anno etiam præscripto, Pius Papa II. omnium consensu Cardinalium & multorum consilio Prælatorum Mantuam ire cum omni Curia sua decrevit, ut convocatis ibidem ad se omnium Regum & Principum totius Christiani Orbis Nuntijs & Oratoribus in Turcos generale Passagium ordinaret. Venit ergo Mantuam anno prænotato prima die mensis Junij, multorum Oratores Principum eò præsentibus invenit, aliòsque brevi venturos aliquandiu expectavit.

Theodoricus Archiepiscopus Moguntinus obiit.

Dietherus fit Archiepiscopus Moguntinus annis ferè III.

Joannes Nix fit Episcopus Spirensis annis ferè v.

Fridericus Imperator Marchionem Albertum contra Bavarie Ducem incitat.

Ludovicus Dux & Marchio Albertus se mutuo devastant.

Pius Papa Oratores Principum ad Mantuam convocavit.

ventus mensibus octo, in quo multa fuerunt tractata & conclusa contra nefandissimos Turcos, quorum parvus sequebatur effectus. O quid non præsumit invidia, & quid mali non merentur hominum peccata!

Monachus
unus Hir
saugiensis
ad Papam
mittitur.

Eodem anno Wolframms Abbas hujus Monasterij Hirsaugiensis misit Fratrem unum ex Monachis Conventualem ad Convocationem Mantuanam pro negotio Præposituræ suæ in Roth Augustensis Diocesis coram Pio Papa II. expediendo, simul & in alijs causis Monasterij arduis. Missus fuit cum eodem Monacho Joannes Nauclerus Doctor per Wolframmm Abbatem ad Romanum Pontificem Pium, ut causam verbis & scriptis redderet meliorem. Wilhelmus etenim Præpositus in Roth, ut supra diximus, Wolframmo Abbati rebellis & inobediens, litteras quædam libertatis & exemptionis à Pio Pontifice II. impetravit, ut videlicet auctoritate propria ad Monachatum posset suscipere Novitios, & omnia facere pro arbitrio sine majoritate Hirsaugiensis Abbatis, cui Præpositura pleno jure à prima fundatione semper & fuit. & manet subiecta. Unde Abbas Wolframms Privilegiorum Monasterij sui acerrimus defensor per eos quos misit ad Papam, litteras surreptitias impetravit revocari, & cassatis omnibus malè indultis Præpositum ad obedientiam revocavit.

MCCCCLX

Monaste-
rium in El-
wangen ab
Ordine no-
stro trans-
fertur.

Anno Wolframmi Abbatis XXXII. qui & ultimus fuit, Indictione Romanorum VIII. Monasterium Elwangenense apostatantibus Monachis reprobis cum Abbate, procul dubio inutiles & mendace, ab ordine sanctissimi P. N. Benedicti in Collegiatam Ecclesiam sæcularem translatum est. Horum pravissimorum, apostatantiumque Monachorum levitatis, ne dicam impietatis, exemplum plures Monachi ordinis nostri postea secuti sunt, & abjecto habitu simul & omni Monastico schemate, Omnipotentem Deo mentiri contra votum non timuerunt.

Albertus
Dux Bava-
riæ mor-
tuus est.

Eodem anno mortuus est Dux Baviariæ Albertus filius quondam Ducis Ernesti in Monaco, reliquit ex filia Ducis Brunshvicensis uxore sua quinque filios. Joannem qui sine liberis obiit. Sigismundum, Christophorum, Wolfgangum & Albertum, qui Patri in Ducatu successit, & Christophorum Germanum suum se natu majorem aliquandiu tenuit in vinculis. Tres etiam genuit filias, quarum prima nomine Elisabetha Duci nupsit Saxonie, secunda Margaretha nupsit Comiti Mantuano; tertia verò nomine Anna Monialis pro Christi amore fuit inclusa apud Monacum. Albertus autem Patri succedens in Principatu vixit annis XLVII. duxitque uxorem filiam Friderici Imperatoris Romanorum III.

XVIII.
Principes
inimici
sunt Comi-
tis Palatini

Anno prænotato Dietherus Archiepiscopus Moguntinus, Joannes Nix Episcopus Spirensis, Albertus Marchio Brandenburgensis, Ludovicus Dux Baviariæ Niger, Carolus Marchio de Baden, Udalricus Comes de Wirtenberg, Emicho Comes de Liningen, & plerique alij Comites & Militaris Ordinis homines in unum conspirantes, se Friderici Comitis Palatini, Tutoris Philippi hostes & inimicos publicos denuntiarunt. causas singuli singulas prætendentes. Archiepiscopus etenim Dietherus, propterea quòd Fridericus partes defenderat Adolphi contra eum: Comes autem de Wirtenberg Udalricus Margaretham filiam Ducis Sabaudie relictam Ludovici Comitis Palatini fratris, memorati Friderici & genitoris Philippi duxerat uxorem, cujus dotem præcedentis Matrimonij juxta conditum

Causæ di-
scordiarum
inter Pala-
tinos &
Comitem
in Wirten-
berg.

condictum jure postulare videbatur. Contra hanc Udalrici Comitis postulationem Fridericus Comes Palatinus respondendo negativè respondebat, quòd Margarehta memorata quondam fratris uxor Matèrque secum ex Camera Palatinatus in clenodijs jocalibus & alijs præter Corporis sui necessarium ornatum vel usum detulerit in valore non minus centum millium florenorum, reddat illa prius, & dotem reciperet promissam. Alijs aliæ fuerunt causæ, maxima tamen omnium causa fuit, quia Fridericus Imperator non solum permisit, sed etiam præcepit, ut bellum contra Fridericum Palatinum Comitem moverent prædicti Principes, propterea quòd videretur nimium superbus, arrogaretque sibi titulum Electoris Imperialis, Philippo, cujus erat Tutor, debitum. Imperialibus præcepit rebellis & inobediens, eò quòd Ludovico Duci Bavarie consentiret.

Fridericus igitur Comes Palatinus tot inimicis circumseptus nequamquam est mente fractus, aut perturbatus animo, sed contractis suorum copijs principatum in primis suum per circulum armatis munivit, ac deinde cum reliqua parte Exercitus Schauenburg castrum Ecclesie Moguntinae in Montensi strata situatum obsidione vallavit, quod octava die cepit, quæ fuit Dominica prima post Resurrectionem Domini nostri Jesu Christi. Erat autem Castellum illud muris, turribus atque fossatis optimè munitum, bombardis, balistis, victualibus & cunctis necessarijs provitum, in quo reperit Equites decem & octo, pedites verò triginta, quos omnes Heidelbergam misit in vincula captivos. Concordia, quam diximus inter Ludovicum Ducem Bavarie cognomento Divitem, & Albertum Marchionem Brandenburgensem anno prænotato per Regem Bohemie factam, non placuit Friderico Comiti Palatino, unde & consilio iterum violata est, factique sunt inimici ad invicem acriores, quam fuerant prius, steterunt ergo hi duo Principes Fridericus & Ludovicus Comites Palatini & Duces Bavarie contra decem & octo Duces, Marchiones & Comites, multo tempore concertantes, & plura damna sibi multò inculerunt. Nomina Principum eis adversantium ista fuerunt. Fridericus Imperator III. Albertus Marchio Brandenburgensis Princeps Elector, qui ut Burgravius Nürenbergensis morabatur in Anolspach. Wilhelmus Dux Saxonie Elector. Dietherus Archiepiscopus Princeps Elector. Joannes Archiepiscopus Trevirorum Princeps Elector. Georgius Episcopus Metensis. Joannes Episcopus Spirensis. Ludovicus Comes Palatinus Bavarieque Dux, Niger, Comes Veldenzie & Gemini Pontis. Carolus Marchio Badensis. Udalricus Comes de Wirtenberg. Emicho Comes de Liningen, & alij plures. Ludovicus igitur Dux Bavarie Dives adjutorio præfati Ducis Friderici Electoris in Amberg bellum fortiter gessit contra Marchionem Albertum & civitates Regni inferioribus terræ partibus circa Nürenbergam, & mirantibus cunctis ubique vicit, ubique feliciter triumphavit, hostes suos penè omnes miserabili calamitate affecit.

Interea Fridericus Comes Palatinus habens secum Ludovicum Landgravium Hassie cum multis armatis mercede conductum, Rheno flumine transmissis Petersheim oppidum Ecclesie Moguntinae haud procul à Wormatia distans obsedit. Erant tunc in ipso oppido Viri & plures, & fortissimi ad ejus defensionem ab Archiepiscopo destinati, Joannes videlicet,

Imperatoris jussio major causa fuit.

Schauenburg à Palatino obsidetur & capitur.

Contra Palatinum & Bavarie Ducem duces Principes inimici sunt.

Ludovicus Bavarie Dux Marchionem & Civitates Regni persequitur.

Petersheim
à Friderico
Comite Pa-
latino ca-
pitur die S.
Udalrici.

licet Comes in Nassau, Wilhelmus Comes in Wertheim, Ocho Comes in Hennenberg, Philippus Comes de Liningen, Henricus Comes in Runckel, & nobiles multi, quorum nomina ignoramus. Aderant & Ringaugienfes incolæ vinitores in magno numero ad custodiam loci & pugnam ab Archiepiscopo deputati. Comes autem Palatinus cum suis fortiter impugnavit oppidum, quod & cepit tandem non paucis adversariorum occisis, pluribus autem captis. Reperit in oppido quingentos equos sellatos & prædam non modicam. quæ omnia fecit asportari in villam proximam Westhofen, & inter milites suos, ut fieri solet, distribuit. Capti fuerunt supra dicti Comites quinque, nobiles quoque & ignobiles numero 613, qui se pecuniâ redimere coacti fuerunt, pauci fugâ lapsi evaserunt.

Inter Die-
therum
Archiepisc.
& Palati-
num Con-
cordia fa-
cta est.

His peractis cum Fridericus Comes Palatinus contra Dietherum, Archiepiscopum ulterius disponderet procedere, Wilhelmus Hassiæ Landgravius, & quidam alij, de concordia cœperunt inter eos habere tractatum. Igitur pax inter eos reformata est, his Conditionibus salvis. Comes Palatinus pro impensis quas fecit 30. millia florenorum, habeat in pignus castella Schauenburg, Dissenheim, & Hentschuchshheim cum villis & omnibus proventibus eorum, quorum tamen omnium redemptio prædictâ summâ pecuniarum in arbitrio stabit uniuscujusque Archiepiscopi pro tempore existentis. Ringaugienfes etiam vinicolæ novem millia florenorum dabunt ipsi Comiti Palatino, pro quibusdam rebus & proventibus seu jurisdictionibus, quas apud villam Lorch jure seu gladio acquisierat. Ab hac autem Concordia seclusi fuerunt Ludovicus Dux Niger, Comites de Liningen, Marchiones ambo & cœteri omnes, qui cum eis senserunt superius nominati. Comes autem Palatinus contra Ducem Ludovicum Nigrum duplicem irascendi causam mente gerebat; quarum una erat quod primam concordiam apud Zabernam prius factam & juratam non servavit: altera verò, quod specialiter conjuraverat cum Diethero Archiepiscopo Moguntino & Comitibus de Liningen contra ipsum, quod promiserat antea se nunquam facturum. Insuper contractis copijs regale oppidum Ingelheim occupaverunt, incenderunt, muros dejecerunt, ac funditus destruxerunt. Oppidanis autem in aulam Caroli Magni Cæsaris quæ & castrum est amplum, & Canonicorum Regula S. Augustini Connobium fugientibus, mox ab hostibus fuerunt obsessi. Interea Palatinus magno cum exercitu nuntiatur venturus, quod illi audientes soluta obfidiione recesserunt. Post quorum recessum Palatinus cum exercitu suo venit propè Moguntiam, & pauculas aedes Canonicorum apud S. Victorium, S. Albanum & S. Crucem in campis primo impetu subvertit; quod factum aliquos terruit, & ut pecuniâ se præservarent ab incendio imminente, concitavit. Datis enim Palatino Comiti quatuor millibus florenorum Clerus Moguntinus domos, aedes, agros, frumenta & bona sua, ne perirent incendio, providè liberavit. Post hæc Petersheim quod pertinebat ad Archiepiscopum, ut diximus, obsedit & cepit. Concordiâ autem cum Archiepiscopo factâ Palatinus Comes exercitum duxit contra Ludovicum Ducem Nigrum, & eum in oppido suo Meisenheim, quod milliaribus à Spanheim vix distat duobus, fortiter obsedit. Cernens verò Ludovicus, quod multitudini hostium non posset resistere, maxime cum Archiepiscopus jam defecisset ab eo, pacem petijt & impetravit. Fit ite-

Comes Pa-
latinus
contra Lu-
dovicum
prævaluit.

rum concordia, & his conditionibus firmatur. Dux Ludovicus mediam partem quingentorum florenorum, quos annuè cedentes habet in telonio Bacharacensi, Palatino jam remittet, ac deinceps perpetuò non repetat vel ipse, vel hæres in æternum. Aliam verò medietatem à Palatinis Comitibus in feudum (cui nunquam renuntiari possit) suscipere sit jure perpetuo astrictus. Castrum quoque Scharffenberg sine contradictione in manus Palatini resignabit. Ab ea Concordia Comites de Liningen fuerunt seclusi unà cum cæteris inimicis Palatinatûs supranominatis. His peractis Comes Palatinus animo fervens in Comites de Liningen duxit exercitum, & in primis Castrum Hasloch obsedit, cepit, incendit, funditusque devastavit. Plures ibi subditorum invenit captivos, quibus liberatis non modicam deportari prædam præcepit. Inde movens Mynfeld Castellum eorundem Comitum obsedit, cepit, spoliavit, & igne submisso terræ coæquavit. Hæc & plura his similia gessit Fridericus Comes Palatinus anno prænotato, quorum reliqua in annos præservantur sequentes, ut suo ordine dicemus & loco.

Anno item prænotato, 8. die mensis Maij, horâ i. minuto 36. post meridie, natus est Fridericus Marchio Brandenburgensis patre Alberto, & duxit postea uxorem filiam Regis Poloniae, de qua genuit Casimirum, Georgium, Albertum Ordinis Theutonicorum in Prussia, Joannem, Fridericum Herbipolensis Ecclesie Præpositum, & alios filios & filias, quorum nomina ignoramus. Ipse autem Fridericus senior hodie vivens adhuc ætatis annum agit 54. sed uxor ejus anno abhinc uno mortua est.

Anno etiam præsignato cum Nicolaus de Cusâ Episcopus Brixinensis in Bavaria & SS. Romanae Ecclesie tituli S. Petri ad Vincula Presbyter Cardinalis jura memoratæ Ecclesie Brixinensis acrius tueretur, à Sigismundo Archiduce Austriae capitur, & honestæ custodiæ mancipatur. Unde Pontifex Maximus Pius II. indignatione commotus contra Sigismundum, eum excommunicavit, & terram ejus Ecclesiastico Interdicto supposuit. Cardinalis autem fugâ tandem lapsus Romam pervenit, & Papam gravius contra Ducem incitavit. Factum est ergo ad ipsius Cardinalis instantiam, ut Papa in Ducem multiplicaret Censuras, & quantum in ipso erat, neminem exterorum per ejus terram, id est, Comitatum Tirolis impunè transire permittebat. Cujus rei occasione pauperes terræ dicti Comitatus graviter affligebantur. Habebat eo tempore Dux Sigismundus à secretis Doctorem quendam in Jure peritissimum, nomine Gregorium Heimburgum patriâ Francum Orientalem. Is cum esset latinè simul & theutonicè omnium suo tempore facundissimus, multa dixit, scripsit & fecit pro eo. Appellationem à sententia Summi Pontificis ad futurum Concilium pro Sigismundo conscripsit admirabilem, & pro ejus absolutione petenda Romam in persona propria perrexit. Sed Pontifex Ducem absolvere non voluit, nisi prius Cardinali satisfaceret pro contumelia, quam intulerat. Postremò tamen Dux humiliatus veniam & absolutionem à Papa impetravit.

Eodem anno Mahumetes Turcorum Imperator Thomam Paleologum Constantini ultimi Græcorum Imperatoris filium, qui regnabat in Peloponneso, fugavit, Demetrium ejus fratrem captivum abduxit, & Regnum eorum totum occupavit, multis Christianorum millibus occisis, maximè

Comes Palatinus devastavit terram Comitum de Liningen.

Fridericus Brandenburg. Marchio nascitur.

Nicolaus Cusa à Sigismundo Duce Austriae captus.

Gregorius Heimburger pro Duce Sigismundo plura fecit.

Mahumetes Turcorum Princeps Peloponnesum & Pontum capit.

maximè Clericis & Monachis. Deinde contra Regem Trapezuntij ducens exercitum, prælio commissò eum cepit & interfecit, & Pontum obtinuit, sicque totam Græciam sibi subjugavit.

Wolfram-
mus Abbas
hujus Mo-
nasterij
Hirsaugien-
sis mo-
ritur.

Anno prænotato Wolframmus Abbas hujus Monasterij Hirsaugiensis jam senio gravatus & morbo, lecto decubuit, & tandem 20. die mensis Augusti moriens ad Dominum migravit, anno ætatis suæ lxxv. Regininis autem xxxi. mense nono, die 8. vir bona memoria dignus, qui bene & laudabiliter præfuit, & Monasterio plura bona fecit: Reformationem Bursfeldensium primus introduxit, & laudabiliter continuavit, quod omnium bonorum operum ejus maximum fuit. Domum Abbacialem circa portam & multa ædificia in Monasterio & extra construxit; Capellam S. Nicolai pervertutam in majori Basilica deposuit, & quatuor altaria reposuit.

Mortuo autem Wolframmo Meiser jam dicto Abbate. cum ante altare SS. Virginum pararetur sepulchrum, in eo loco, ubi à latere corpus jacebat humatum Brunonis ex Comitibus de Wirtenberg quondam, Monachi & Abbatis Hirsaugiani, qui obiit anno Christianorum mccc. ut longè supra diximus, contigit propter loci angustiam tumulum ipsius Brunonis ab una parte paululum aperiri, subito per foramen exiguum sepulchri viri sancti tanta fragrantia cœlestis odoris prorumpit, ut omnes qui erant in Ecclesia, verteret in stuporem. Fratres curiositate ducti, ac scire cupientes, unde odor tam rarus procederet, Brunonis tumulum latius aperiunt & corpus integrum cum suis indumentis, ut videbatur, invenerunt. Aperto autem sepulchro mox ad aëris tactum corpus in cinerem resolvitur, sed odor ille suavissimus multò magis ampliatur. Interea cum hæc fierent, ordinatione Divinâ contigit hominem quendam pauperem, claudum & cæcum adesse in Ecclesia, qui ubi tantam insoliti odoris fragrantiam naribus hausit, unde proveniret, ductorem suum interrogavit. Audiens verò gestâ rei ordinem dixit: *Verè famulus Dei magnus fuit homo iste.* Ductus igitur propè sepulchrum S. Brunonis, genua flexit in terram, & cum lachrymis oravit ad Dominum, cum summa fiducia dicens: *Domine Deus qui tibi fideliter servientes copiosè in cælo & in terra remuneras, rogo te ob honorem hujus sancti famuli tui, cujus sacrum Corpus tanta fragrantia fundit odorem, miserere mei pauperrimi cæci & claudi, & aperi oculos meos, ut videam & enarrem mirabilia tua.*

Sancti Brunonis
Abbatis sepulchrum
odorem
fudit cœlestem.

Oratio cæci
ad sepulchrum
S. Brunonis.

Cæcus &
Claudus
iste ad sepulchrum
S. Brunonis
curatus est.

Hæc posteaquam tota mentis devotione ad tumulum D. Brunonis apertum cum lachrymis perorasset, visum simul & gressum Dei miseratione & meritis S. Brunonis recepit, mirantibus qui aderant cunctis. Et publicatum est miraculum istud per totam Regionem, & omnes qui audiebant, mirabantur Deum laudantes. Consilio autem inter se habito Fratres, Ossâ Divi Brunonis intacta relinquentes denuo sepulchrum clauerunt, & Wolframmi corpus ad latus ejus cum timore sepelierunt.

Post cujus mortem Abbatia Hirsaugiensis vacavit diebus 24. in quibus absentium Fratrum in Prioratibus præstolabatur adventus.